

VELITELSTVÍ ZÁKLADNÍHO VOJENSKÉHO VÝCVIKU
KLONDAJK

DIPLOMNÍ PROJEKT

**Velitelství základního vojenského
výcviku Klondajk**

autor:

Bc. Matěj Štěpánek

vedoucí diplomové práce:

Ing. arch. Štěpán Valouch

Ing. arch. Jan Stibral

oponent:

Ing. arch. Adam Halíř

Fakulta architektury
České vysoké učení technické v Praze
Ateliér Valouch-Stibral
Ústav navrhování II
letní semestr 2022/2023

poděkování

Úvodem bych rád poděkovat Štěpánovi a Honzovi, nejen za diplomní semestr, ale za celé magisterské studium. Děkuji za odborné rady a osobní pohled během provádění studiem na FA. Děkuji své rodině a přátelům za jejich nekonečnou podporu během studia.

OBSAH

TEORETICKO-ANALYTICKÁ ČÁST “KLONDAJK“

01	úvod	
02	vojenský objekt jako “bod v krajině“	1
03	raketová základna “Klondajk“	2
		3

NÁVRHOVÁ ČÁST VELITELSTVÍ ZÁKLADNÍHO VOJENSKÉHO VÝCVIKU

04	zadání	
05	urbanistické řešení	
06	návrh areálu pro výcvik	
07	závěr	
		4
	seznam použité literatury	5
	dokladová část	6
		7

ú v o d

Velitelství základního vojenského výcviku Klondajk vzniká jako reakce na dvě věci. Tou první je ambice Armády ČR mít do roku 2030 až 5 000 nových profesionálních vojáků a o 5 000 více vojáků v aktivní záloze. K dosažení tohoto cíle je potřeba nárůst příslušných jednotek o 20 % a o 50 %. Nové velitelství by umožnilo příjem a výcvik až 2 000 nových vojáků ročně, snížilo by zátěž na Vojenskou akademii Vyškov a rozložilo kapacity vojenského výcviku mezi Čechy a Moravu. Druhým faktorem, který stál za návrhem vojenského výcvikového střediska, je agrese ruského diktátu na Ukrajině, která vnesla do povědomí společnosti důležitost otázky obrany státu, svobody a demokracie. Nové velitelství vzniká jako reakce na tyto dva faktory v místě, kde historicky došlo k "výměně stráží", když v areálu dotovaném Sovětským Svazem v roce 2000 krátce působily obranné jednotky NATO.

Areál nového velitelství se nachází na místě bývalé raketové základny VÚ 5180, známém pod přezdívkou „Klondajk“. Izolace areálu na hřebenech Brdské vrchoviny spolu s pozůstalými radarovými můstky udržují v areálu vojenské genius loci. Tajuplný nádech místa spojený s jeho historií a umístěním byly jedním z důvodů, proč jsem pro vojenské výcvikové středisko vybral zrovna tuto parcelu.

teoreticko - analytická část

Tato část diplomové práce slouží jako stručný popis cesty od poetické lehkosti tématu "bod v krajině", až po vykrystalizované konkrétní zadání diplomové práce. Cílem této části je přiblížit čtenáři myšlenkový postup nad tím, co je pro mě bod v krajině a co mě vedlo k tomu, věnovat se vojenské tematice i přes moji neangažovanost v oboru i odporu k válce.

Architekturu vnímám jako nepříliš objektivní obor, kde málokdy narazíme na univerzální pravdu. I z tohoto důvodu velká část následujícího textu vychází z mého subjektivního posuzování tématu. Nehleďte za každým mým prohlášením racionální uvažování. Proces navrhování se snažím řídit nenásilně, intuitivně a stejně tomu tak bylo při psaní této práce.



dříve radarový můstek, dnes bod v krajině

BOD V KRAJINĚ

Bod je nezákladnější geometrický pojem. Jedná se o bezrozměrný geometrický útvar, pomocí něhož typicky definujeme ostatní geometrické útvary. Pokud se pohybujeme v rovině, tak můžeme říci, že bod je dvojice čísel, která reprezentuje souřadnice daného bodu v rovině. Pro prostor potřebujeme tři souřadnice, takže by se jednalo o trojici. Bod obvykle zapisujeme do hranatých závorek takto: [1,4] a pojmenováváme ho jedním velkým písmenem, například bod B. Bod obvykle označujeme křížkem nebo vybarveným kolečkem. Graficky můžeme za bod označit tečku, nebo křížení dvou a více linií (přímeček, úseček, křivek...).



Izolovaná tečka, plocha, místo křížení, charakterem vyčleněné z bezprostředního okolí. Takto zjednodušeně by se dalo popsat to, co my lidé vnímáme za bod a co bude chápáno jako bod dále v této práci.

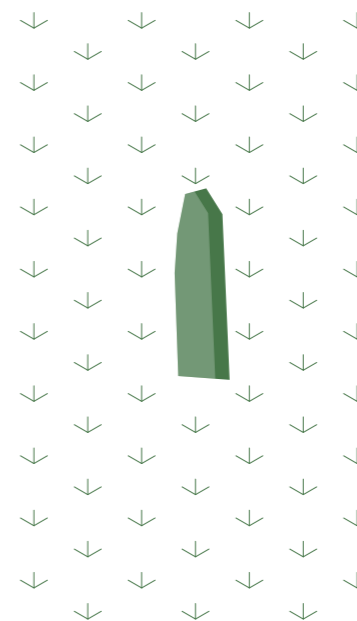
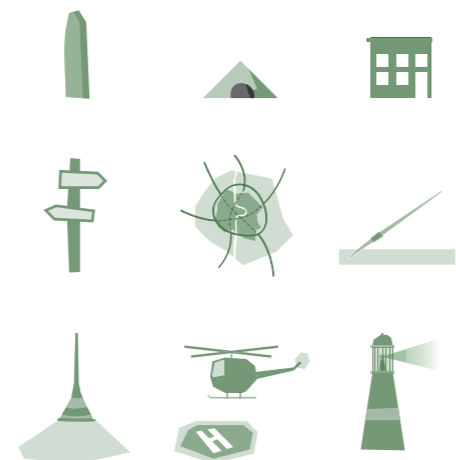
Bod v krajině

Prvními body v krajině byly ryze přírodní prvky, tedy takové prvky, které nebyly vytvořeny nebo ovlivněny člověkem. Ať už se jednalo o hory jako dominanty panoramat, stromy převyšující své okolí, nebo vodní oázy schované uprostřed Sahary, vždy se dala tato místa vyčlenit jednoduše tím, že svojí charakteristikou vyčnívala ze svého okolí. I dnes máme nespočet přírodních útvarů různých měřítek a času existence, které bychom mohli označit za body.

Uměle vytvořený bod

S rozšiřující se činností člověka se v krajině začínají objevovat nové, uměle vytvořené body. Často se svou funkcí příliš neliší od objektů ostatních živočichů. Tak, jako ptáci si staví svá hnízda, my si stavíme domovy a jako si stáda kamzíků vyšlapávají cestičky v horách, my lidé si stavíme dálniční systémy. Jak naznačují tyto příklady, největší rozdíl výstavby není v tížené funkci (všichni živočichové budují dle schopností a potřeb ke svému užítku), ale především v použitých technologiích pro splnění komplexnějších potřeb lidstva.

Výhody, které sebou přináší soužití několika jedinců nás historicky vedlo od menších tlup obývajících jednu skrýš až po několikamilionová megalopole rozpínající se přes desítky kilometrů čtverečních. S jistou nadsázkou lze říct, že jeden dům, vesnice i celé město jsou body v krajině. Čím je ale tento "bod" větší, tím více v sobě obsahuje dalších bodů a vzájemná složitost propojení těchto interních bodů roste. Je proto vhodné, si pro tuto úlohu určit jasnější kritéria hledaného bodu a podle nich poté postupovat při výběru konkrétního místa, které se stane osudovým bodem pro nadcházející práci.

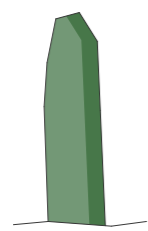


izolovaný bod

Bod v krajině může být různé charakteristiky. Pro zjednodušení následujícího výběru bodu, který se stane podkladem pro diplomovou práci, jsem základní charakteristiku bodů rozdělil na základě velikosti a prostorového uspořádání. Kombinací velikosti a typu bodu se nám mění rozsah i forma zpracování budoucího tématu.

Velikost bodu - měřítko

- prvek
- drobná stavba
- dům
- soubor staveb
- vesnice
- město
- metropole
- megalopole
- ...



prvek

kámen (menhir)/
orloj



drobná stavba

úkryt/
stan



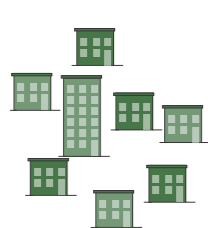
dům

bytový dům



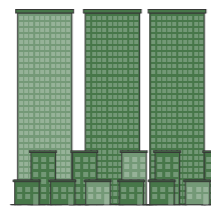
soubor staveb

dva bytové domy



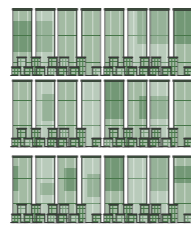
město/ vesnice

Brno



metropole

Praha



megalopole

Londýn



planeta

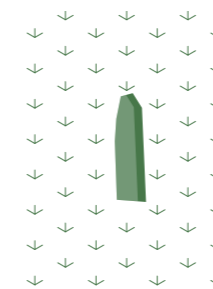
Země

Vycházíme-li z předpokládané komplexnosti budoucího zadání, stává se naším ideálním bodem soubor staveb (plus minus jeden stupeň měřítka bodu) bez omezení na umístění.

Do této "kategorie" bodů můžeme zařadit některé bytové, občanské, dopravní a technické stavby a soubory, ale i drobné urbanistické celky – usedlosti, vesnice, areály.

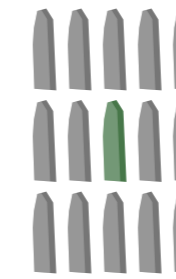
Typ bodu - umístění vzhledem k okolí

- izolovaný bod
- bod uprostřed struktury
- invertovaný/prázdný bod
- informační bod
- křížení cest
- počáteční/cílový bod
- plocha
- pohyblivý bod
- ...



izolovaný bod

rozhledna



bod uprostřed
struktury

Sagrada Família



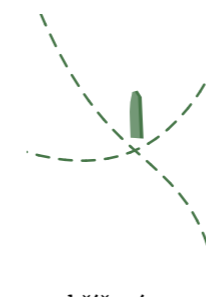
prázdný bod

proluka



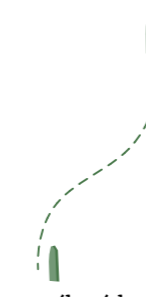
informační bod

rozcestník/maják



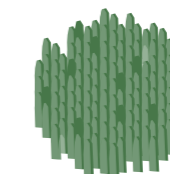
křížení cest

kaplička



cílový bod

závod



plocha

les



pohyblivý bod

„walking cities“

Máme určené přibližné měřítko bodu, můžeme zacílit na výběr konkrétního místa. S bodem v krajině máme dvě možnosti.

1. Najít nezastavěné místo v krajině a umístit zde bod
2. Najít existující místo, které se chová jako bod v krajině (tvoří uzavřený prvek, který se svou charakteristikou liší od svého okolí) a dále pracovat s tímto bodem

Vzhledem k omezenému stavebnímu fondu naší planety a vysokému množství nefungujících, zanedbaných, nebo dokonce opuštěných staveb, mi bylo bližší pro zadání najít již existující stavbu/stavební komplex a nějakým způsobem jej upgradovat.

K zacílení bodu jsem využil největší online databázi opuštěných objektů na území ČR - prazdnedomy.cz. Tento mapovaný seznam "prázdných domů" přináší kromě základních informací o historii objektu i jeho přesné umístění, případně i fotografie objektu. Aktuálně se v databázi nachází 7 597 objektů (leden 2023).

Body v krajině se nejlépe hledají na mapě, kde se izolovaná místa, objekty "uprostřed ničeho", stávají terčem další analýzy. Díky vysokému množství i samostatných, izolovaných bodů, lze ještě využít webového filtru pro zúžení výběru. Následuje subjektivní výběr typologie, kde vybírám na základě zadání svých předchozích projektů. Rád bych využil této příležitosti pro zpracování tématu, kterému jsem se doposud příliš nevěnoval.

Kategorie objektů na prazdnedomy.cz

-  Obytné BD Palackého, BD Růžová, BD Vratislavice
-  Komerční Smithfield Market - Londýn, Kavárna Vratislavice
-  Reprezentativní Galerie Milada, Administrativa Jindřišská, Vltavská filharmonie
-  Vojenské -
-  Průmyslové Ateliéry v brownfieldu ve Vratislavicích
-  Dopravní Pasáž Údolní, Lanovky Podbaba
-  Veřejné Tělocvična Evropská, Útulna "OFF MRAK"

Vybrané projekty absolvované během studia na FA ČVUT.

Z rychlé analýzy navrhovaných staveb během studia jsem došel k závěru, že bude mým hledaným bodem v krajině vojenský objekt. Téma mnou doposud neprozkoumané, avšak vzhledem k současnému dění na Ukrajině, kde stále probíhá zločinná válka po vpádu Ruské federace na území suverénního státu, téma velice aktuální.



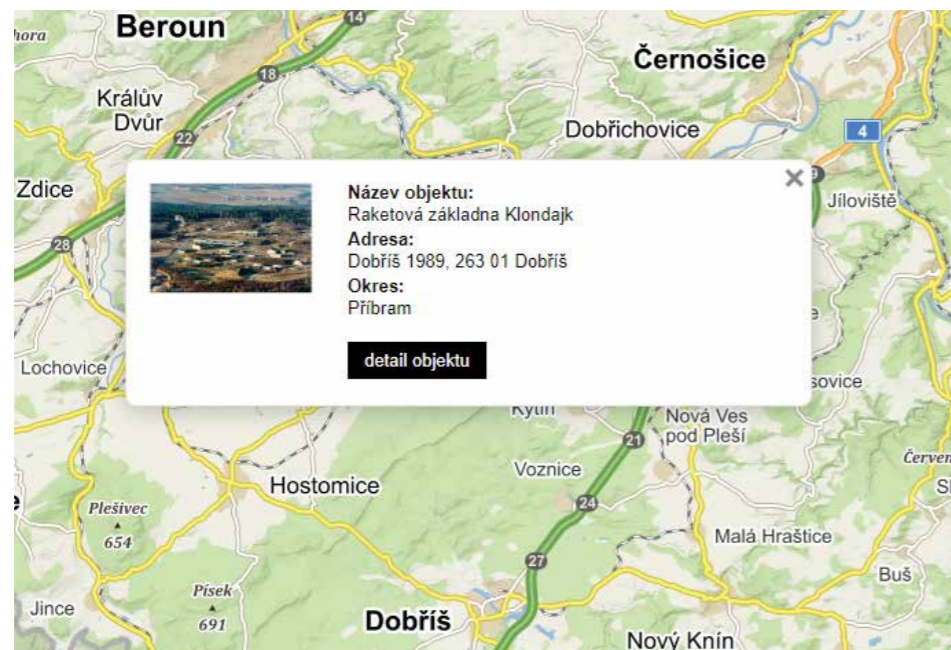
108 vojenských objektů na prazdnedomy.cz

VOJENSKÝ OBJEKT JAKO BOD V KRAJINĚ

71. PROTILETADLOVÁ RAKETOVÁ BRIGÁDA PRAHA

Během průzkumu opuštěných vojenských objektů v blízkosti Prahy jsem se dostal k opuštěnému stavebnímu souboru uprostřed Brd. Oplocený areál s jedinou příjezdovou cestou, široko daleko žádná civilizace. Bod v krajině. Po hlubší analýze se ukázalo, že areál je jeden z mnoha, dnes již opuštěných, protiletadlových raketových oddílů (plro) v okolí Prahy, které byly součástí 71. plrb Praha (VÚ 2516) - protivzdušné obrany státu mezi lety 1959 a 2003 (Janda, 2006).

Až na pár výjimek, téměř všechny z 20 plro 71. plrb dnes tvoří síť chátrajících bodů v krajině. Po úspěšné lokaci a stručné dokumentaci všech 20 plro byl vybrán jeden, který bude důkladně popsán na následujících stránkách a ze kterého se stane místo pro zpracování DP.



NOVODOBÁ HISTORIE 71. PLRB PRAHA, VÚ 2516

S příchodem protiletadlových raketových zbraní vznikla potřeba chránit důležité cíle, mezi něž nepochybně patřila i Praha. Především k ochraně hlavního města, ale i několika dalších důležitých míst (Kralupy, Kladno, Slaný, Mělník), byla vytvořena 71. plrb Praha. Byla podřízena 3. divizi PVOS Žatec. Jednotlivé protiletadlové raketové oddíly brigády (plro) byly budovány po etapách a zároveň k nim byly vybudovány technické oddíly (TO). V TO se skladovaly a kontrovaly rakety, prováděly se zde drobné opravy a odsud byly jednotlivé plro zásobovány raketami. Bylo stanoveno, že vzdálenost mezi plro a TO bude maximálně 45 - 50km.

I. a II. etapa výstavby útvaru: Nejdříve se v I. etapě vykrýval hlavní náletový směr KARLSRUHE-PRAHA-OSTRAVA a BAYREUTH-PRAHA. Podíváte-li se na mapu a srovnáte si postup výstavby plro v I. etapě, je to zcela zřejmé. Ve II. etapě byly vybudovány plro na východ od Prahy. V průběhu I. a II. etapy byla Praha obkroužena osmi plro s výzbrojí PLRK S-75 Dvina, později přezbrojenými na PLRK S-75 Volchov. Tyto komplexy sloužily k ničení cílů v běžných výškových hladinách s dosahem necelých 30km (Dvina) a po modernizaci přes 50km (Volchov).

III. etapa znamená první zásadní změnu ve výzbroji brigády. Postupně je vybudováno osm plro, vyzbrojených PLRK S-125 Něva. Tato zbraň malého dosahu byla určena k ničení cílů v malých a středních výškách a měla dvě varianty - odpalovací rampu buď se 2 nebo se 4 raketami. Dosah byl udáván na cca 18km. Jednotlivé oddíly byly rozmístěny tak, že vznikla dvojitá kruhová obrana Prahy, nyní již s působností i na nízkoletecké cíle.

Rok 1985 je dalším důležitým mezníkem v historii 71. plrb. Praha. Brigáda je přemístěna do Drnova u Slaného. V témže roce je uvedena do bojové pohotovosti Skupina VEGA s výzbrojí PLRK S-200 Vega s dosahem 250km, dislokovaná na hřebenu Brd nad městem Dobříš. Mezi lidmi se jí říkalo Klondajk a nebyla určena pro obranu Prahy, jak se chybně lidé domnívali.

Rok 1990 byl pro brigádu významný tím, že je do výzbroje zavedena moderní technika - jeden PLRK S-300 PMU, dislokovaný do Kačic u Kladna. Tato technika měla postupně nahradit komplexy S-75 Volchov, ale k tomu již nedošlo. V letech 1985-1990 měla brigáda celkem 20 plro a byla nejmohutnějším uskupením protiletadlových raketových zbraní na našem území.

V důsledku změny politického uspořádání po roce 1989 následuje postupná redukce a likvidace plro (viz přehled). Brigáda (tehdy již s názvem 41. plrb) byla zrušena k 31.12. 1999.

(Janda, 2006)

PŘEHLED HISTORIE 71. PLRB PRAHA (VÚ 2516)

I. etapa

1959 159.pldp Praha - Bohnice je přezbrojen na raketovou techniku - PLRK SA-75 Dvina. Pluk má 4 plro a jeden TO:

- 1.plro Přestavlky u Roudnice (vybudován jako čtvrtý)
- 2.plro Kačice (vybudován jako první)
- 3.plro Zdejcina u Berouna (druhý)
- 4.plro Stará Huť u Dobříše (třetí)
- + TO Chýňava u Berouna

1960 svazek zrušen, útvary přebírá 71.plrb Praha-Ruzyně

II. etapa

1960 začíná výstavba tzv. východní sestavy, výzbroj PLRK Dvina:

- 5.plro Bukovany u Benešova
- 6.plro Přehvozdí u Sadské
- 7.plro Vlkava u Nymburka
- 8.plro Byšice u Mělníka (zrušen v 1.pol. r.1989)
- + TO Stará Boleslav

1965 útvary jsou přezbrojeny na PLRK S-75 Volchov

III. etapa

1973 - začíná postupná výstavba oddílů s výzbrojí PLRK S-125 Něva:

- 9.plro Miškovice (Pha Čakovice)
- 10.plro Jeneč (Pha-západ)
- 11.plro Točná (Pha12)
- 12. plro Velké Přílepy u Roztok
- 13.plro Přelíc u Slaného
- 14.plro Bratronice u Kladna
- 15.plro Mořina u Karlštejna
- 16.plro Mníšek p.Brdy-Včelník

1974 zavádí se automatizovaný systém velení ASURK-1ME

IV. etapa

1985 71.plrb se stěhuje z Prahy do Drnova u Slaného, zaveden nový systém automatizovaného velení SENĚŽ-E, brigáda je dozbrojena raketami S-200 na Dobříši , tzv. Skupina VEGA (vel. mjr Grosiar) se skládá ze tří oddílů:

- 17.plro Dobříš (mjr.Havelka)
- 18.plro Dobříš (mjr.Šiška)
- 19.plro Dobříš (mjr.Záhorský)

1985 - 71.plrb má nyní největší rozsah v celé své historii

V. etapa

1990 do výzbroje brigády je zaveden jeden PLRK S-300 PMU (SA-10), který měl v budoucnu postupně nahradit zastaralé PLRK S-75 Volchov

20.plro Kačice

1990 modernizuje se systém SENĚŽ-E

1993 1.1. po rozdělení státu je jediný systém S-300 PMU předán Slovenské republice

1994 zrušena Skupina Vega na Dobříši, název brigády se mění na 41.plrb

1995 41.plrb zredukována na 4 protiletadlové raketové skupiny, každá z nich má 2 PLRK:

- 1.plrs Dobříš - S-75 Volchov (pplk.Krejčí)
- 2.plrs Dobříš - S-125 Něva (pplk.Semančík)
- 3.plrs Přelíc - S-125 Něva
- 4.plrs Drnov - S-125 Něva

1997 41.plrb zredukována na 2 protiletadlové raketové skupiny:

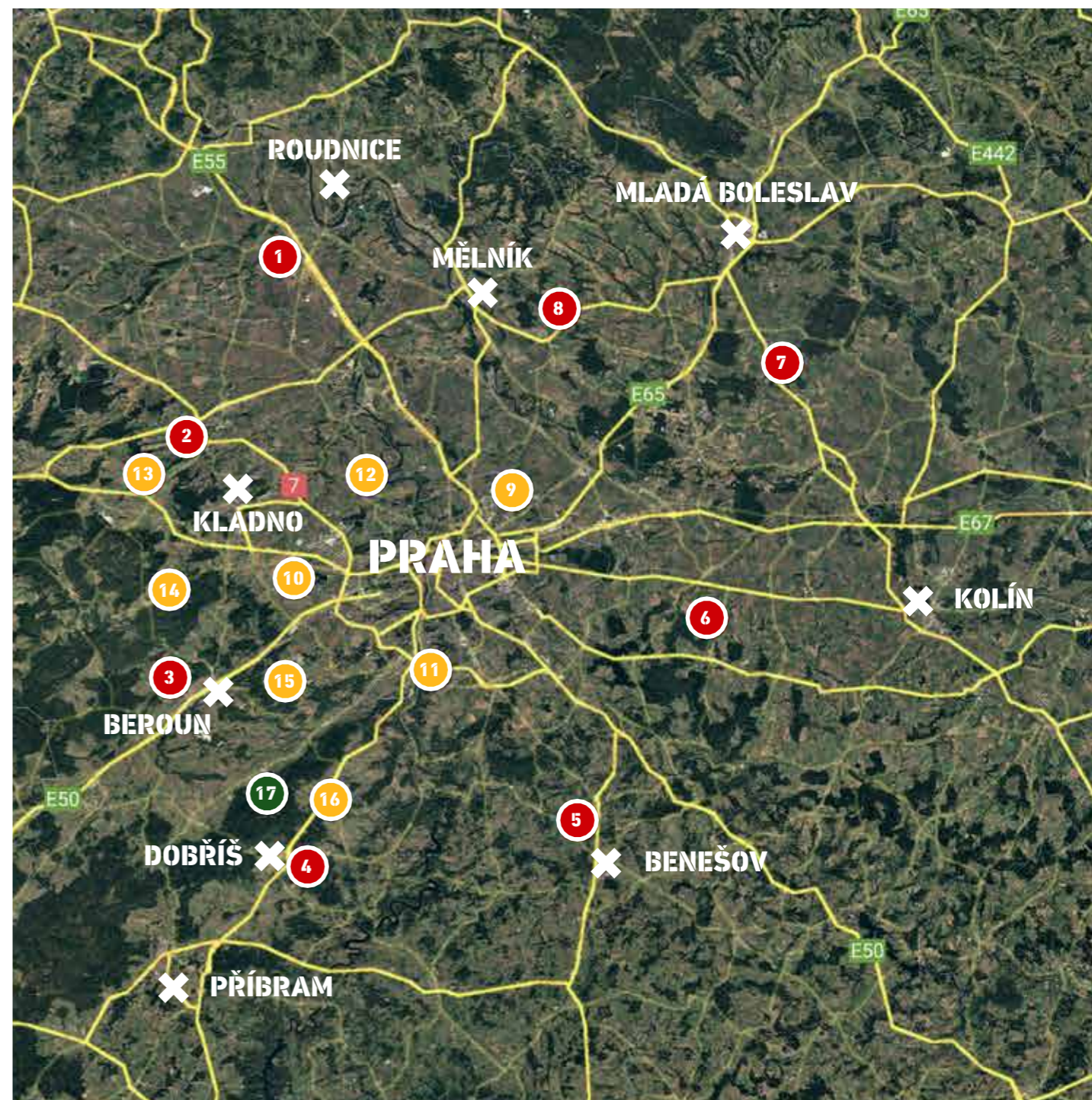
- 1.plrs Dobříš - S-125 Něva + TO
- 2.plrs Drnov - S-125 Něva

1999 31.12. zrušena 41. plrb

2000 1.1. vytvořen nový svazek, 44. plrb, s dislokací:

- velitelství - Drnov
- plrs - Dobříš (VÚ 4431), Rapotice, Frýdek-Místek

31.5.2003 zrušena 44.plrb



Poválečná protivzdušná obrana státu - dislokace útvarů 71. plrb

- 1. plro Přestavlky u Roudnice (vybudován jako čtvrtý)
- 2. (20.) plro Kačice (vybudován jako první)
- 3. plro Zdejcina u Berouna (druhý)
- 4. plro Stará Huť u Dobříše (třetí)
- 5. plro Bukovany u Benešova
- 6. plro Přehvozdí u Sadské
- 7. plro Vlkava u Nymburka
- 8. plro Byšice u Mělníka (zrušen v 1.pol. r.1989)
- 9. plro Miškovice (Pha Čakovice)
- 10. plro Jeneč (Pha-západ)
- 11. plro Točná (Pha12)
- 12. plro Velké Přílepy u Roztok
- 13. plro Přelíc u Slaného
- 14. plro Bratronice u Kladna
- 15. plro Mořina u Karlštejna
- 16. plro Mníšek p.Brdy-Včelník
- 17. plro Dobříš
- 18. plro Dobříš
- 19. plro Dobříš

(Janda, 2006)

71. PLRB PRAHA (VÚ 2516) - BODY V KRAJINĚ

1. plro Přestavlky u Roudnice nad Labem



2002



2022

4. plro Stará Huť u Dobříše



2002



2022

2. plro Kačice, později 20. plro



2002



2022

5. plro Bukovany u Benešova



2002



2022

3. plro Zdejcina u Berouna



2002



2022

6. plro Přehvozdí u Sadské



2002



2022

71. PLRB PRAHA (VÚ 2516) - BODY V KRAJINĚ

7. plro Vlčkava u Nymburka



10. plro Jeneč (Praha - Západ)



8. plro Byšice u Mělníka



11. plro Točná (Praha 12)



9. plro Miškovice (Čakovice)



12. plro Velké Přílepy u Roztok



71. PLRB PRAHA (VÚ 2516) - BODY V KRAJINĚ

13. plro Přeblic u Slaného



2002



2022

16. plro Mníšek pod Brdy



2022



2022

14. plro Bratronice u Kladna



2002



2022

17., 18., 19. plro Dobříš



2022



2022

15. plro Mořina u Karlštejna



2002



2022

9., 10. plro Rapotice u Brna



2022



2022

pozn.: plro v Rapoticích u Brna nepatřila do 71. plrb u Prahy. Byla to ale jedna ze dvou základů skupiny VEGA, tudíž je to jedno z dvou míst v ČR, spolu s plro u Dobříše, kde se nacházejí ikonické naváděcí můstky. Dnes část areálu slouží jako věznice.

“ K L O N D A J K ”

17., 18., 19. protiletadlový raketový oddíl Dobříš, součást Protiletadlové raketové skupiny VEGA Dobříš

VÚ 5180

Po stručné analýze areálů 20 bývalých plro v okolí Prahy jsem chtěl vybrat jeden a podrobit jej hlubšímu zkoumání. Pro mě nejzajímavějším byl jednoznačně areál bývalého 17., 18. a 19. plro Dobříš, známý také jako “Klondajk“. Využití tohoto areálu, bodu v krajině, se stává hlavním středem zájmu chystané diplomové práce.

Svoji volbu odůvodňuji:

1. Jednalo se o jedinný oddíl 71. plrb vybavený obranným systémem SA-5 s raketami S 200 (VEGA) - nepokročilejší protiletadlový obranný systém 20. století
2. Areál plro Dobříš je největší z oddílů 71 plrb (110 ha), tudíž jsem zde cítil největší potenciál
3. Jako jedinný z areálů je dnes, alespoň částečně, využíván
4. Rakety S 200 byly naváděny pomocí radarů umístěných na specifických rampách, které se staly charakteristickým symbolem základny



Umístění 17., 18. a 19. plro Dobříš, Klondajk - širší vztahy

“KLONDAJK” - HISTORIE

Protiletadlová raketová základna (jíž se nejen mezi vojáky základní služby přezdívalo “Klondajk”) byla vybudována mezi lety 1981–1985. V té době šlo o jednu z největších protiletadlových základen na českém území. Po jejím dokončení zde působil vojenský útvar 5180, tvořený 17., 18. a 19. protiletadlovým raketovým oddílem. Útvar byl vyzbrojen raketami dalekého doletu S-200 (VEGA).

Budování základny na Hřebenech Brd kolem kóty 604 m n. m., mezi vrcholy Jistevník (606 m n. m.) a Vrážky (577 m n. m.), bylo velice náročné. Jednak kvůli nepříznivým přírodním podmínkám, ale i díky zastaralé stavební dokumentaci. Celá stavba s označením A-267 probíhala za přísného vojenského utajení, známa byla také pod krycím jménem “Akce Stožec”. Základna má rozlohu přibližně 110 ha a je obehnaná 3 m vysokou betonovou stěnou a plotem s žiletkami. Mylnou informací je, že tato základna měla sloužit primárně k obraně Prahy. Rakety dalekého dosahu S-200 Vega v případě ohrožení mohly zasahovat vzdušné cíle ještě nad územím protivníka a byly určené k ničení cílů letících ve velkých výškách (rušících letounů nebo bombardovacích svazů). Mimo jiné měla základna doplnit i obrannou linii států Varšavské smlouvy.

Celý komplex byl rozdělen do tří částí, mezi nimiž bylo zahrnuto zázemí pro personál (kasárny, kuchyně, kino, posilovna...), technická část s požární stanicí, čerpací stanicí PHM a samotná část s palebnými postaveními. Tato část zahrnovala budovy pro uskladnění raket, podzemní prostory s výpočetní technikou a tři betonové rampy (mosty) vysoké 20 metrů pro radiolokátory na ozáření cíle (naváděcí systém raket).



Opuštěná rampa bývalého plro. Dobříš

K bojovému nasazení základny naštěstí nikdy nedošlo. V důsledku změn v armádě po roce 1989, z ekonomických důvodů a zčásti určitě i pod tlakem Severoatlantické aliance NATO, bylo rozhodnuto předčasně vyřadit protiletadlový raketový komplet Vega z výzbroje AČR a zrušit Protiletadlovou raketovou skupinu VEGA v Dobříši ke dni 31.12. 1994. Dne 1.1.1995 je 71. plrb přejmenována na 41. plrb (VÚ 4431) a základna na Hřebení Brd je obsazena nově zřízenými 1. plrs Dobříš a 2. plrs Dobříš - vyzbrojenými raketami PLRK s-75 volcjev a S-125 Něva.

V roce 1997, po vyřazení PLRK S-75, byla i 1. plrs přezbrojena komplety S-125. Ještě na přelomu let 1999/2000 docházelo k rekonstrukci a opravám uvnitř úseku „C“. Byla provedena kompletní rekonstrukce izolace na hlavním skladovacím objektu 21A-L/P a uvažovalo o celkové rekonstrukci kuchyňského bloku, k té už ale nedošlo. V červnu 2000 se ještě útvar účastnil cvičení „Flying Rhino 2000“, kdy působil v prostoru Letiště Čáslav. Od jara 2001 však dochází k postupnému utlumení činnosti. Útvar byl zrušen na podzim roku 2001.

Poté byla základna opuštěna a nevyužívaná. Větší část pozemků byla navráćena původním majitelům, šlechtickému rodu Colloredo-Mansfeldů (konkrétně zóna s označením C). Mansfeldové poté uvažovali o zboření veškerých staveb, které se na území zóny C nacházely, kvůli nedostatku finančních prostředků však od tohoto plánu upustili. Uvažovalo se i o výstavbě rozhledny na některé z ramp, z toho však také sešlo. Zbytek základny (část A a B), kde stojí velké množství staveb byl prodán do soukromých rukou. Po roce 2008 vznikla v části fotovoltaická elektrárna (Janda, a další, 2007).

Dnes jsou úseky A a B po částečné rekonstrukci součástí CAVD Dobříš (Centrum Aplikovaného Výzkumu Dobříš), který byl otevřen v roce 2015. Celý areál, včetně úseku C, je od roku 2009 součástí přírodního parku Hřebeny.



Dočasné působení S-125 na Klondajku

ROZDĚLENÍ AREÁLU BÝVALÉHO PLRO



Úsek "A" - Ubytovací a skladové objekty, kuchyňský blok, ošetrovna, kinosál, mírové kanceláře štábu, trafostanice připojená k veřejné síti, kotelna na tuhá paliva, psinec, pomocné zemědělské hospodářství (prasečinec).

Úsek "B" - Autopark logistiky, která u tohoto typu útvaru dosahovala úctyhodných počtů síly automobilní rotu pluku. Požární stanice.

Úsek „C“ - palebná postavení 17., 18. a 19. plro, technický oddíl, autopark bojové techniky, objekty radiotechnického zabezpečení útvaru, sklad PHM a sklad s přečerpávací stanicí kapalných pohonných hmot kompletu S-200.

HISTORICKÝ STAV



Úsek "A"

- 01) Hlavní brána útvaru
- 02) Strážnice dozorcího útvaru
- 03) Trojice montovaných baráků (bývalé ubikace vojáků stavebních jednotek), poté využívány jako sklady
- 04) Kuchyňský blok, jehož součástí byla i tzv. "Bojová kuchyně", která se nalézala v suterénu budovy
- 05) Ubikace mužstva
- 06) Ubikace mužstva
- 07) Ubikace mužstva
- 08) Ubikace mužstva
- 09) Kinosál, posilovna a telefonní ústředna
- 10) Kanceláře štábu v době míru a ošetrovna
- 11) Trafostanice napojená na veřejnou el. síť
- 12) Hala "ESO" - sklad materiálu (byla využívána jako kryté hřiště)
- 13) Psinec
- 14) Pomocné zemědělské hospodářství (prasečinec)
- 15) Teplárna a kotelna

Úsek "B"

- 16) Autopark týlu (logistiky) a stanice hasičské služby

ÚSEK A, B

ÚSEK A, B - STAV LEDEN 2023



Centrum aplikovaného výzkumu Dobříš - CAVD

Postupná rekonstrukce úseků na výzkumné centrum se zaměřením na tři oblasti:

- obnovitelné energetické zdroje
- obnova a údržba čistoty životního prostředí, vod a ovzduší
- vývoj a zavádění nových materiálů a nových výrobních procesů do praxe

CAVD se mimo jiné odkazuje na spolupráci s předními českými vysokými školami, jako je např. ČVUT v Praze, VŠCHT nebo VUT v Brně.

Aktuální seznam probíhajících projektů na webových stránkách CAVD:

- Metal 3D
- Smyčka opětovného využívání odpadních vod
- Vývoj a výzkum nové výrobní technologie pro výrobu měřících a kontrolních přípravků - kalibrů.
- Vytvoření prototypu bezpilotního letadla využívající výhody technologie 3D tisku z kovu
- Vytvoření prototypu kompozitního jízdního kola využívající výhody technologie 3D tisku z kovu
- Vývoj a výzkum inovované technologie pro extrakci rostlin a její aplikaci při výrobě nových bylinných nápojů
- Tvarované tuhé biopalivo na bázi bioodpadů a biomasy a jeho využití v kotelnách a dřevoplynových stanicích

ÚSEK C

Palebná postavení 17., 18. a 19. plro, technický oddíl, autopark bojové techniky, objekty radiotechnického zabezpečení útvaru, sklad PHM a sklad s přečerpávací stanicí kapalných pohonných hmot kompletu S-200 (Janda, a další, 2007).



Úsek "C", uprostřed snímku budovy technického oddílu (stav v roce 2000)



ÚSEK C - TECHNICKÝ ODDÍL

Specifikem skupin protiletadlových raketových oddílů vyzbrojených PLRK S-200 byl technický oddíl, který byl narozdíl od útvarů vyzbrojených S-75 či S-125, integrován přímo v rámci jediné rozlehlé základny. Zajišťoval transport, plnění a výměnu paliva (četa transportní), přípravu (četa montážní), periodickou údržbu raket, pravidelné kontroly stavu a případná seřízení palubní aparatury (četa kontroly raket) (Janda, a další, 2007).



Raketa na návěsu 5T82M1E pod přístřeškem linky plnění PHM. 90. léta, foto P. Kísling



- | | |
|---|---|
| 01) Hlavní skladovací objekt 21A-L/P | 11) Sklad automobilních PHM |
| 02) Linka plnění raket pohonnými hmotami | 12) Sklad automobilních PHM ložených v barelech |
| 03) Požární nádrž | 13) Otevřená stání pro přepravní/nabíjecí vozidla 5T82M1E |
| 04) Sklad neutralizačních prostředků (proti HNO ₃) | 14) Garáže pro přepravní/nabíjecí vozidla 5T82M1E a ostatní automobilní techniku útvaru |
| 05) Sklad neutralizačních prostředků (proti palivu TG-02) | 15) Sklad prachových motorů |
| 06) Budova chemické laboratoře | 16) Učebna |
| 07) Budova pro elektrocentrály | 17) TOS - opravárenská hala |
| 08) Štáb technického oddílu, sklad bojových hlavic | 18) Sklad bojových náloží |
| 09) Budova kontrolního a měřicího pracoviště KIPS (záp.) a budova montáže motorů (východní) | 19) Sklad pyrotechniky |
| 10) Manipulační sklad kompletace raket | |

ÚSEK C - PALEBNÁ POSTAVENÍ

Každý oddíl skupiny využíval jedno ze tří identických palebných postavení. To bylo tvořeno šesti odpalovacími rampami 5P72V s šesti skladovacími úkryty různé odolnosti, rozmístěnými po obvodu. Uprostřed palebné baterie se nacházel zodolněný úkryt s automaticky ovládanými silnostěnnými vraty na obou stranách. V první lodi byla umístována elektrocentrála 5E97 (200 kW), která zajišťovala zdroj elektrické energie pro jedno celé palebné postavení. Ve druhé lodi byla kabina přípravy a zabezpečení startu K-3V a mezi oběma loděmi se nachází filtroventilační komora a několik provozních místností. Tento objekt byl napojen kabelovým vedením v podzemních rozvodech na velení oddílu v kabině K-2V, umístěné v úkrytu u paty příslušného "mostu". Součástí palebného postavení byla i zděná přízemní budova, tzv. "zkrácená", kde se zdržovali vojáci, kteří drželi pohotovost. Byly zde sprchy, toalety, ubikace a i malá kuchyňka. Celý úsek "C" byl zásobován z kuchyně v týlu, v úseku "A". V každém z palpostů byl též situován přesně zaměřený trigonometrický bod, umístěný na vysokém sloupu. Ten byl využíván jako vztažný bod při vyměřování polohy a vzdálenosti odpalovacích ramp 5P72V vůči navigačnímu radiolokátoru 5N62V, pokud v rámci pravidelné údržby na zařízení došlo i k nepatrné změně umístění.

Vlastní odpalovací plocha je zpevněna panely v rozloze cca 20 x 30 metrů, kde uprostřed, ve čtvercovém otvoru o rozměrech 3,5 x 3,5 x 1,5 m, byla ukotvena odpalovací rampa 5P72V. Od rampy vedou kolejnice pro automatický nabíjecí vozík 5JU24M do skladovacího úkrytu pro dvě rakety. V každém postavení stojí dvojice těžkých zodolněných úkrytů se silnostěnnými vraty (celkem tedy 6 objektů), zbylé skladovací úkryty jsou zděné budovy s plechovými vraty (9 objektů) anebo lehké montované skladovací úkryty (3 objekty) (Janda, a další, 2007).



Odpalovací plocha se zděným skladovacím úkrytem (poč. 90. let, foto P. Kisling)



Legenda k ortofotomapě palebného postavení (17. plro)

- 01) Zodolněný objekt pro kabinu K-3 a EC 5E97
- 02) Zpevněná odpalovací plocha s odpalovací rampou a se zodolněným skladovacím úkrytem
- 03) Zpevněná odpalovací plocha s odpalovací rampou a s lehkým montovaným skladovacím úkrytem
- 04) Zpevněná odpalovací plocha s odpalovací rampou a se zděným skladovacím úkrytem
- 05) Zděná budova sloužící pro pobyt pohotovostní osádky (tzv. "zkrácená")

ÚSEK C - RADIOTECHNICKÉ ZABEZPĚČENÍ

Dálkový průzkum a měření dálkových a výškových souřadnic letounů zajišťoval přehledový radiolokátor (PRL) dalekého dosahu O-14 (5N84A) a radiovýškoměr PRV-17, radiolokátory spolupracující se zařízením na zjišťování příslušnosti vzdušných objektů "Parol". Hlavní úkoly při navádění raket však nesly tři radiotechnické baterie podřízené jednotlivým plro, vyzbrojené radiolokátory ozáření cíle 5N62V (Janda, a další, 2007).



Anténa RL O-14 "Oborona" Na snímku jsou též rozeznatelné tři přístrojové kabiny AP-1, AP-2, AP-3 a anténa 1L22-1 "Parol"

Přehledový radiolokátor O-14 „Oborona“ (modernizovaná verze P-14F, uveden 1974, kód NATO „Big Back“) a jeho bojové stanoviště. Plošina pro antény RL až v severovýchodní části celého úseku „C“, anténa lokátoru byla vzhledem ke svým rozměrům (šířka 32 m, výška 11 metrů) zajištěna 6 ocelovými kotvícími lany. Od antén byly kabely vedeny prostupem ve stropnici do blízkého dvouloďového z odolného objektu se zázemím pro napájecí elektrocentrály a vyhodnocovací kabinu RL. O-14 „Oborona“ byl mobilním kompletem přepravovaným na šesti návěsech, umožňoval zjišťovat dění ve vzdušném prostoru na vzdálenost 400 km do výšky 30 000 m.

Každý jeden protiletadlový raketový oddíl disponoval vlastní radiotechnickou baterií (RTB), vybavenou radiolokátorem ozáření cíle 5N62V (kód NATO "Square Pair") o dosahu 300 km i více, dle odrazivosti cíle. Antény radiolokátorů byly kvůli zajištění nepřetržitého kontaktu se sledovanými objekty umístěny na třech vyvýšených plošinách, tzv. "mostech". Jedná se o masivní konstrukce z betonových pilířů, na nichž je v přibližně dvacetimetrové výšce položena vlastní plošina se zodolněným postavením pro anténu 5N62 a přijímací kabinu K-1B, vedle stojí i přístřešek pro obsluhu RL. Postavení antény radiolokátoru a kabiny K-1B spojuje se zodolněným úkrytem pro kabinu aparatury velitelského stanoviště plro (s počítači a vyhodnocováním souřadnic) K-2 a napájecí kabinu K-22 prostupná svislá kabelová šachta (Janda, a další, 2007).



Anténa 5N62V s kabinou K-1B RTB 19. plro, první polovina 90. let, foto Matěj Kopecký

Každý ze tří "mostů" je asociován k jednomu z oddílů dle osy palebného postavení oddílu (tyto pomyslné osy jsou ostatně znát i podle průseků v porostu, kudy byly vedeny komunikační linky spojující každou kabinu K-2 u paty plošiny s palebným postavením). Jednotlivá odpalovací zařízení byla vzhledem k naváděcímu radiolokátoru topograficky zaměřena s přesností na 1 cm z důvodu dodržení přesnosti palby. U paty každé plošiny je též situován jednoloďový zodolněný úkryt pro zmiňovanou kabinu K-2 (vzadu) a pro napájecí kabinu K-22 (umístěná blíže k vratům). V zadní části úkrytu je opět zázemí pro obsluhu, strojovna a ventilátorovna s prachovými filtry (Janda, a další, 2007).



"Most" s 5N62V RTB 17. plro, v pozadí most RTB 18. plro, počátek 90. let, foto Pavel Kisling

ÚSEK C - VELITELSKÉ STANOVIŠTĚ

Tři plro v rámci skupiny sice mohly být střelecky samostatné, jejich bojovou činnost však koordinoval štáb plrs a oddíly podléhaly centrálnímu řízení z kabiny bojového velení a rozdělení cílů K-9, umístěné ve vlastním samostatném úkrytu. Velitel skupiny rozhodoval z K-9 podle návrhu svého počítače, který oddíl a kolik PLŘS by použil. Z odolného trojlodového úkrytu VS se nachází na spojnicí cest od tří plošin pro RL ozáření cíle.

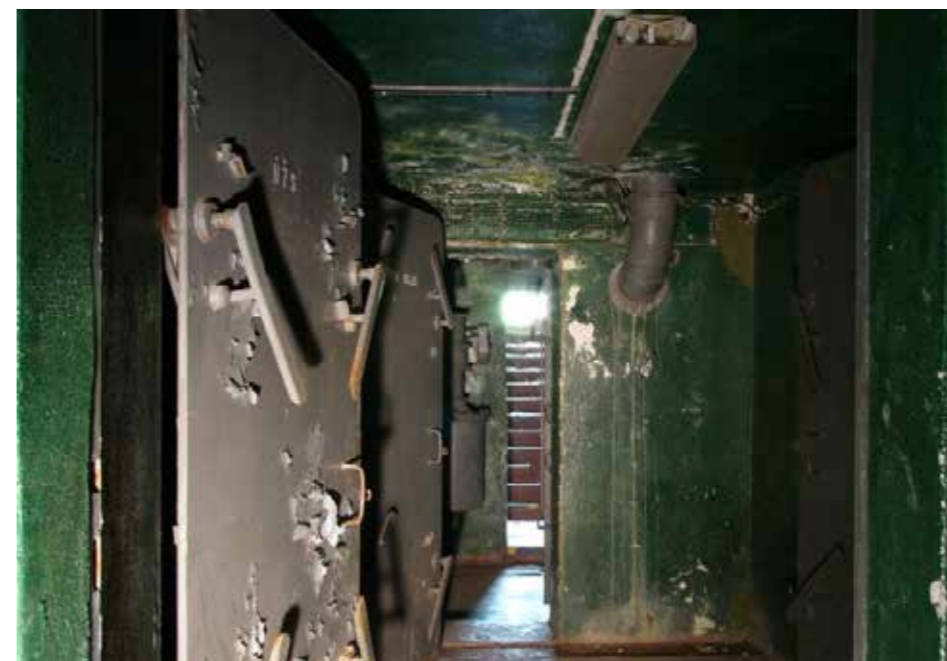
I přesto, že všechny odolné úkryty na základně byly vybaveny filtroventilací, v případě bojové činnosti by obsluhy v kabinách zůstaly hermeticky uzavřené s vlastní filtrací a vojáci v úkrytu by museli použít individuální ochrany (plynových masek). V době míru uvnitř VS pracovala směna jen v nejnútnejším početním stavu, zbytek osádky trávil vzácné volné chvíle v nedaleké zděné budově pro odpočinek, zvané „zkrácená“, kde byla posilovna, malá kuchyňka, společenská místnost a učebna (Janda, a další, 2007).



Zodolněné VS Protiletadlové raketové skupiny VEGA



Skleněný planšet, na nějž se zakreslovala situace ve vzdušném prostoru



Trojice protitlakových dveří uzavírajících boční vchod do objektu



*Úsek "C" uprostřed snímku budovy technického oddílu (stav v roce 2000)
V popředí jsou ještě vidět skladovací bedny raket S-125 Něva*



Úsek "C" uprostřed snímku palebná postavení oddílu (stav v roce 2000)



Plošina pro radary 5N62 RTB za plotem



Plošina pro radary 5N62 RTB



Výhled z plošiny na přístřešky pro stání



Portál úkrytu



Zodolněný objekt pro EC



Zodolněný objekt pro EC



Rampa vedoucí na plošinu



Vysílače na plošině



Pohled z plošiny na rampu



Přístřešek pro stání techniky



Průjezdni linka pro plnění raket palivem



Zodolněný objekt pro EC



Detail plošiny



Detail konstrukce plošiny



Pohled z úkrytu vedle plošiny



Budova zkušebny elektro instalace raket



Trafostanice



Portál úkrytu

FOTOGALERIE - NÁVŠTĚVA AREÁLU PROSINEC 2022



Pátevní komunikace úsekem A



Kuchyňský blok



Vjezd do úseku „C“



Strážnice



Kuchyňský blok



Jídelna



5T82M1E v technickém oddílu - 90. léta



Návěs s loženou raketou 5V28 - 90. léta



Budova štábu



Ubikace mužstva



Hlavní sklad. objekt 21A-L/P



Interiér sálu 21A-L

FOTOGALERIE - historické záběry - ÚSEK A

FOTOGALERIE - historické záběry - ÚSEK C



Identifikační štítky raket



Manipulační sklad



Budova chemické laboratoře



Vývěva uvnitř v laboratoři



KIPS 5K43E (budova 22/24) - budova zkušebny



Průjezdná linka pro plnění raket palivem a oksyličovadlem



Budova TOS (zde se prováděly opravy raket)



Krytá stání pro 5T82M1E



Raketa na návěsu 5T82M1E



Raketa na návěsu 5T82M1E



Výdejní stanice automobilních PHM



Nádrže automobilních PHM

FOTOGALERIE - historické záběry - ÚSEK C



Anténa RL O-14 „Oborona“



1L22-1 „Parol“, radiolokační dotazovač vlastní/cizí



Masivní nosná konstrukce



Revizní vstup do kabelové šachty



Anténa PRV-17



Anténa 5N62V s kabinou K-1B



Úkryt pro K-2 a K-22 19. plro u paty „mostu“.



Filtroventilace uvnitř úkrytu



„Most“ s 5N62V RTB 17. plro, v pozadí most RTB 18. plro



„Most“ s 5N62V RTB 18. plro, počátek 90. let



Budova pro odpočinek osádky VS, tzv. „zkrácená“



Posilovna v jedné z místností budovy pro odpočinek osádky VS

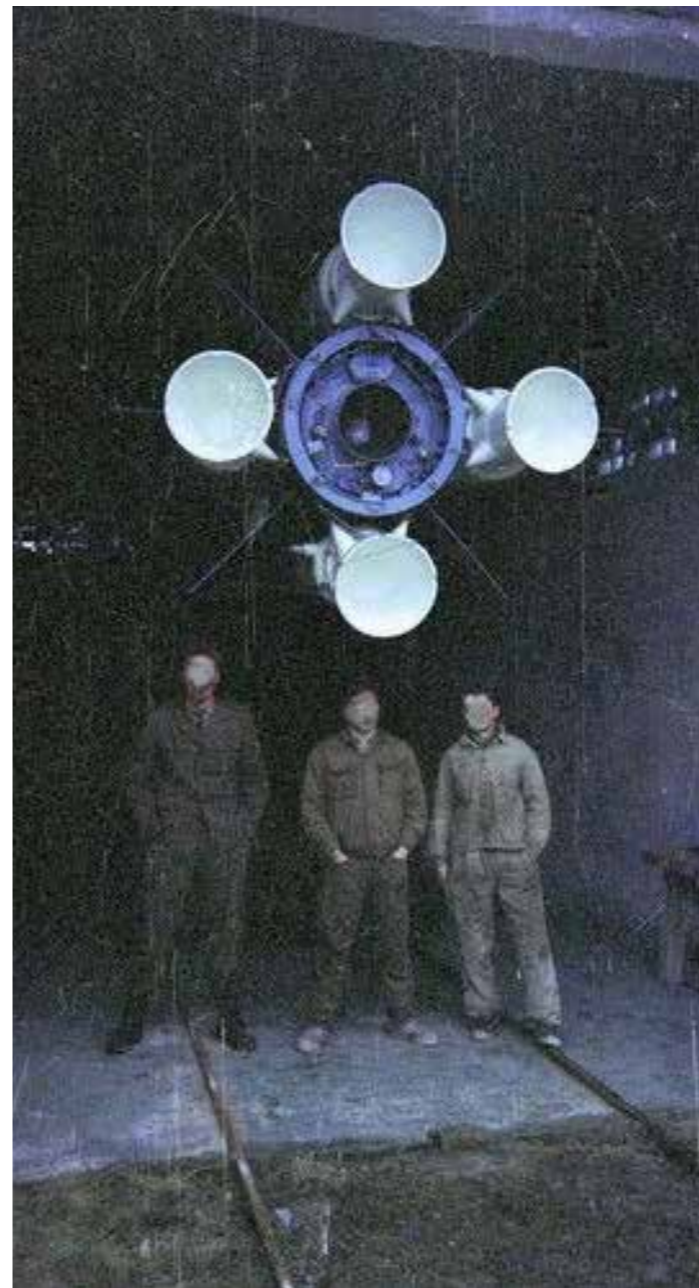
FOTOGALERIE - historické záběry - ÚSEK C



Zodlněné VS Protiletadlové raketové skupiny VEGA



Výduchy kouřovodů elektrocentrál nad portály vjezdů



PLŘS 5V28 na skladovacím a nabíjecím vozíku



Kabina K-3V, dobové foto



Nouzový východ v zadní části VS



Lod' pro umístění EC 5E97 a velitelské kabiny K-9



Odpalovací plocha těžkým skladovacím úkrytem



Bojový prachový filtr



Místnost vlastní strojovny s dvojicí dieselaagregátů



Pohled na odpalovací plochu ze stropnice těžkého úkrytu



Zděný skladovací úkryt se uvnitř nijak nečlení

FOTOGALERIE - historické záběry - ÚSEK C



PLŘS 5V28 v pohotovosti na odpalovací rampě



PLŘS 5V28 při nabíjení na odpalovací rampu



Odpalovací plocha se zděným skladovacím úkrytem



Naváděcí RL SNR-125



Jedna z fresek vojína Zuzánka z roku 1988



IL22 Parol na jednom z vyvýšených postavení pro radiolokátory



IL22-1 „Parol“, radiolokační dotazovač vlastní/cizí



Filtroventilace uvnitř úkrytu

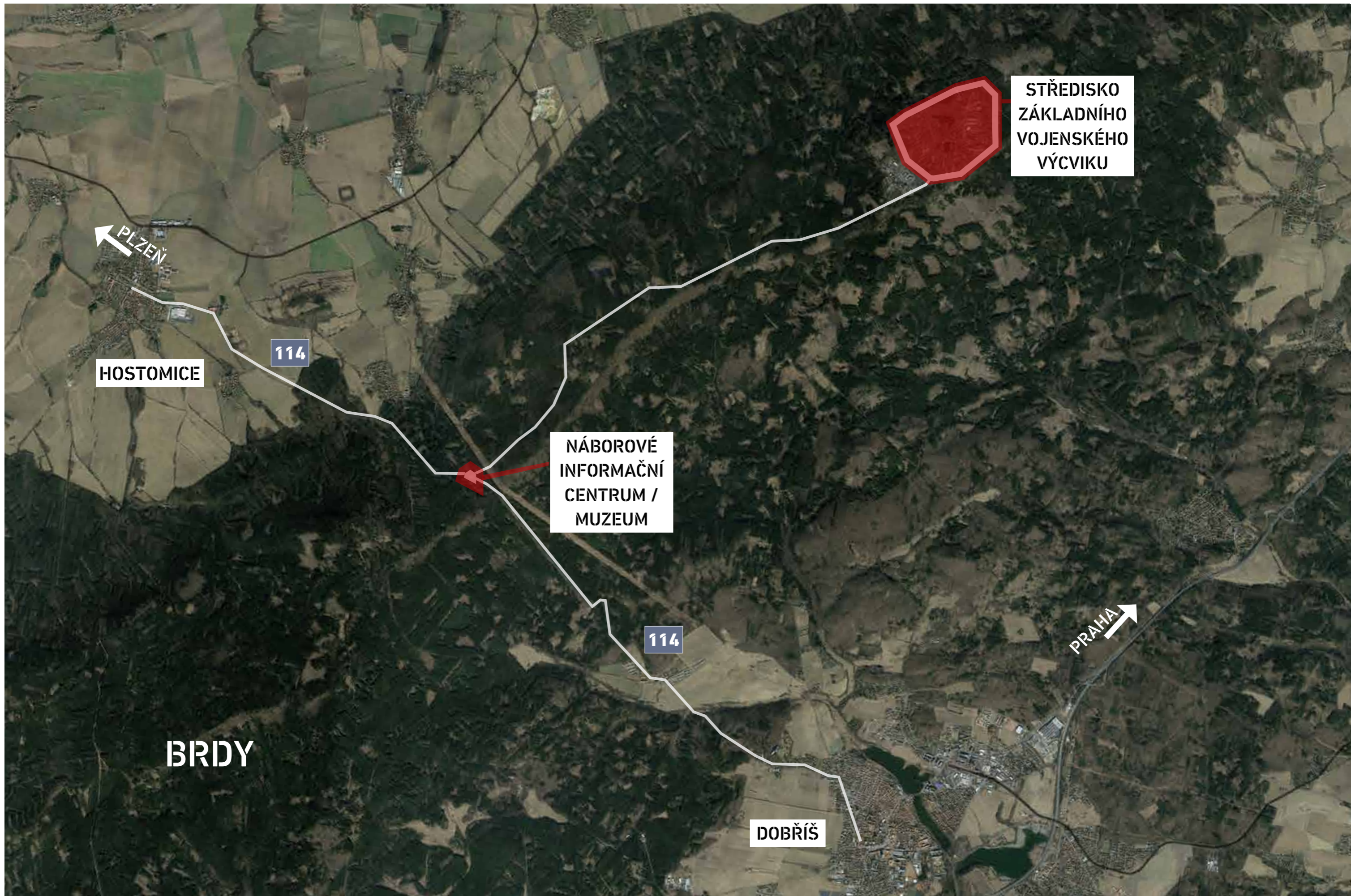


Dočasné působení S-125 na Klondajku



Odchod armády z Klondajku - poslední rakety komplexu Něva

FOTOGALERIE - historické záběry - ÚSEK C



STŘEDISKO
ZÁKLADNÍHO
VOJENSKÉHO
VÝCVIKU

PLZEŇ

114

HOSTOMICE

NÁBOROVÉ
INFORMAČNÍ
CENTRUM /
MUZEUM

114

PRAHA

BRDY

DOBŘÍŠ

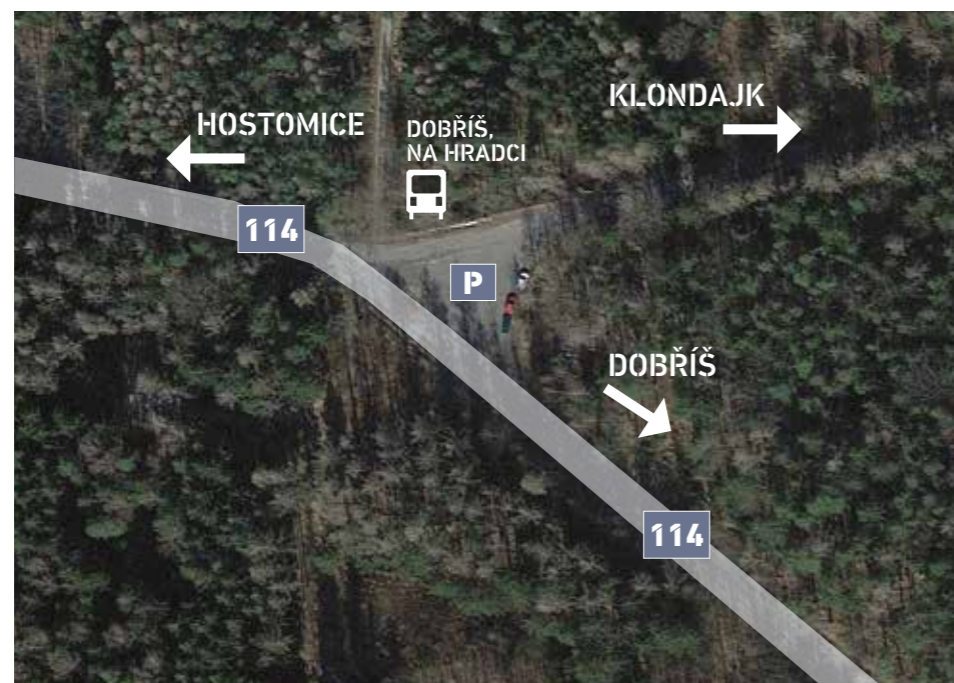
SCHEMATICKÉ ROZLOŽENÍ STAVEBNÍHO PROGRAMU

NÁBOROVÉ INFORMAČNÍ CENTRUM / MUZEUM

Náborové informační centrum s muzeem by bylo umístěno mimo areál, u napojení příjezdové komunikace k základně na silnici č. 114. Nyní se na místě nachází betonové parkoviště.

Sčítání dopravy 2020 (sč.úsek: 1-2699)		TV	O	M	SV
Roční průměr denních intenzit dopravy					
RPDI - všechny dny	voz/den	576	3 203	44	3 823
		TV	O	M	SV
RPDI - pracovní den (Po-Pá)	voz/den	700	3 356	44	4 100
RPDI - volné dny (mimo svátky)	voz/den	268	2 819	43	3 130

Dopravní zatížení silnice č. 114 je takové, že by umožnilo objevení muzea i náhodným kolemjezdoucím. To by mělo pomoci vyšší návštěvnosti muzea i zvýšení zájmu o nábor do AČR.



poloha parkoviště



potenciální hmota náborového centra, muzea

VÝCVIKOVÉ STŘEDISKO ZÁKLADNÍHO VOJENSKÉHO VÝCVIKU

Středisko základního vojenského výcviku by bylo umístěno do areálu bývalé raketové základny, konkrétně do oploceného úseku C. Tato část programu by sloužila pouze armádním účelům a veřejnosti by byla za normálních podmínek uzavřena. Stavební program odpovídá požadavkům pro vedení základního vojenského výcviku.

základní vybavení

- ubytovna pro vojáky ve výcviku
- ubytovna pro zaměstnance
- ubytovna pro návštěvy
- administrativa a vedení
- jídelna
- tělocvična
- posilovna
- sklad zbraní - 500 dlouhých zbraní, 500 pistolí, kulometry
- sklad munice - 300 m ochranný radius kolem skladu
- venkovní střelnice ohraničená valem - cca 200 x 200 m
- krytá střelnice cca 50 m, terče bez krytů
- prostor pro výcvik zacházení s granátem - cca 50 x 50 m
- překážková dráha
- atletický ovál 400 m
- 10 učeben pro 50 lidí
- aula pro min. 1/2 všech přítomných (500)
- nástupiště
- kryté parkoviště armádní techniky
- parkoviště pro zaměstnance a vojáky ve výcviku + autobusy
- hasičská jednotka - nádrž
- elektrocentrála s generátorem pro případy výpadku energií
- zdravotnická jednotka (malá poliklinika)

doplňující vybavení

- kaplička
- síň tradic
- bazén
- heliport

poznámky

- složení přísahy lze na náměstí blízkého města (Dobříš)
- výstroják není potřeba
- sklad munice musí být v dostatečné vzdálenosti od dalších objektů
- dopravní značení na komunikacích



Vojenská akademie Vyškov - nástupiště



Vojenská akademie Vyškov - překážková dráha NATO



SCHEMATICKE ROZLOZENÍ PROGRAMU STŘEDISKA ZÁKLADNÍHO VOJENSKÉHO VÝCVIKU

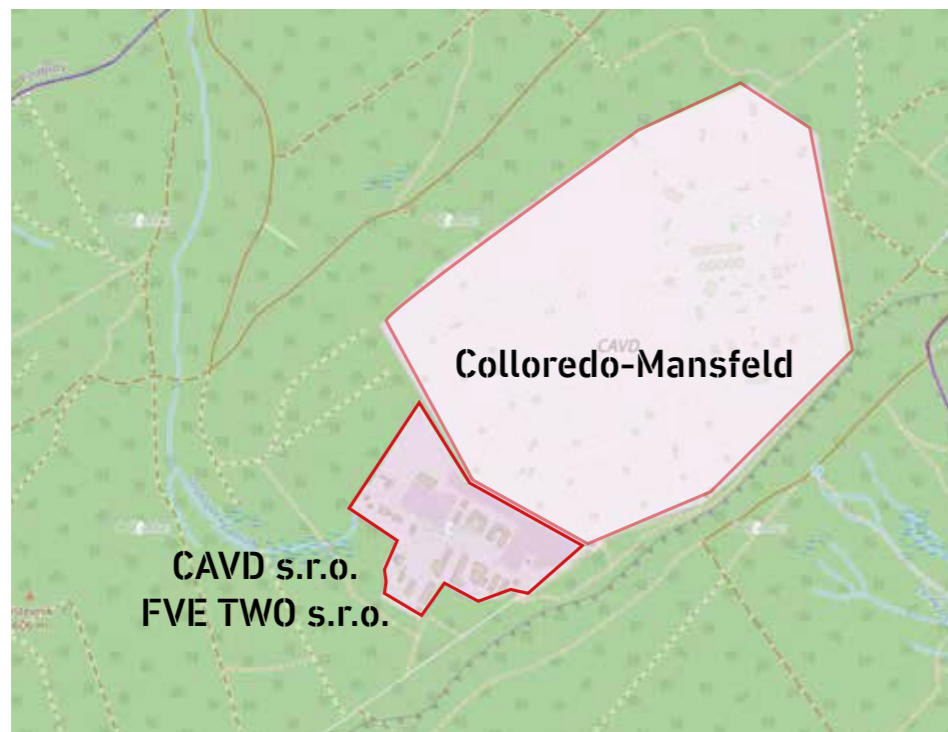
NÁHLED DO ÚZEMNÍHO PLÁNU K.Ú. DOBŘÍŠ

Náhled do platného územního plánu města Dobříš, vydán v září 2010. Úsek C se dle územního plánu i dnes těší využití pouze nezbytně nutného, tedy v podstatě žádného. Práce má za cíl najít areálu nové, opodstatněné využití, ne jej nechat chátrat.

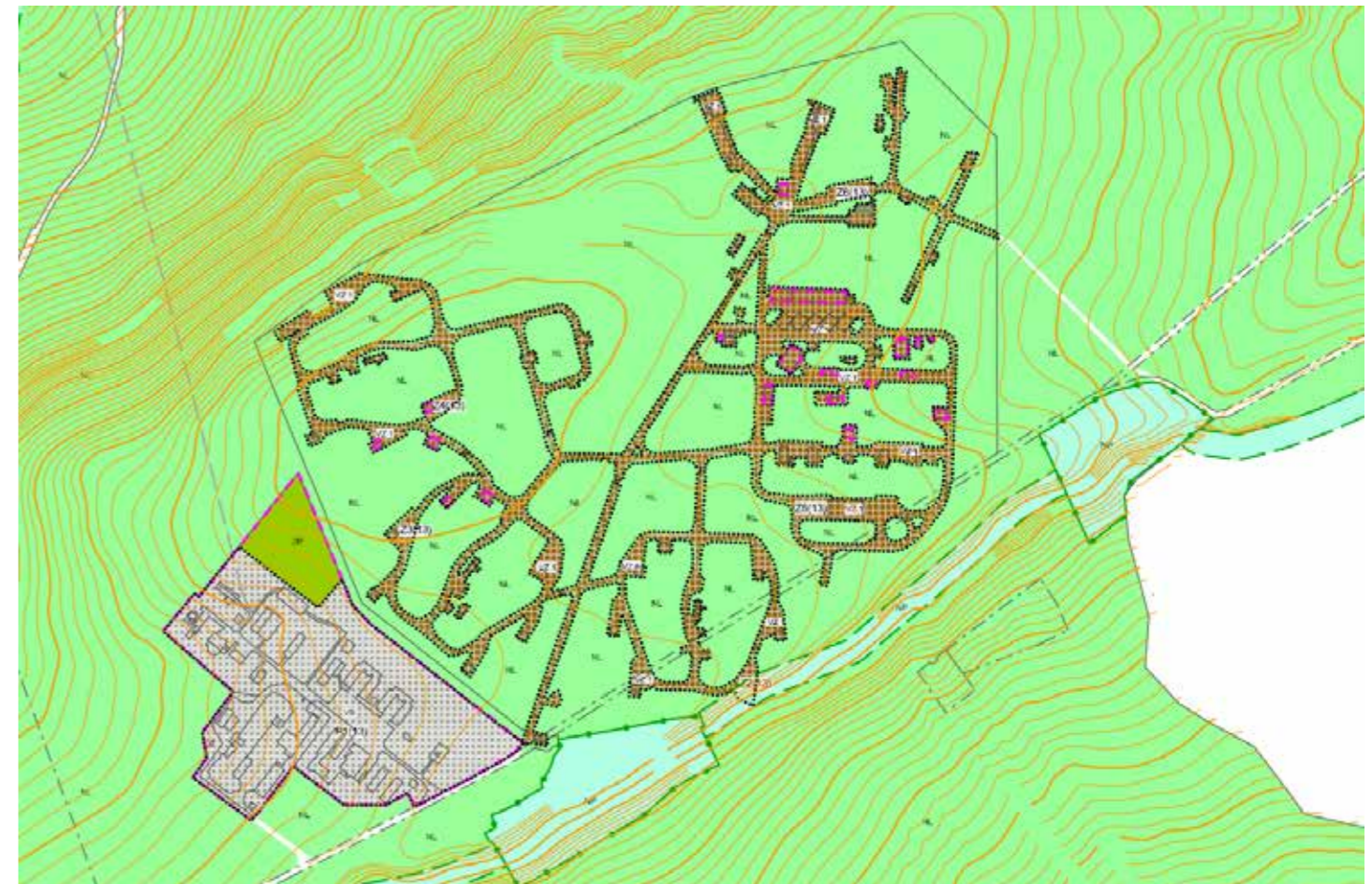
Novým záměrem je využití bývalých vojenských areálů Svatá Anna a raketové základny v severní zalesněné části území. Navržené funkce představují kompromis mezi možnostmi využitelnosti stávajících objektů a ploch a požadavky na ochranu přírodního prostředí (smíšené komerční plochy, lehký průmysl a skladování v případě Sv. Anny, technologický park s možnou fotovoltaickou elektrárnou, základna pro lesní techniku, skladové plochy apod. v případě areálů býv. raketové základny).

sektor 13 - Hřeben, vč. býv. vojenské základny

Poř. čís.	Funkce (kód)	Plocha (ha)	Počet bytů, RD	Pozn.	Popis záměru, upřesnění
P1(13)	VS ZP	12,69 1,90			přestavbové území - kasárna býv. raketové základny - návrh technologického parku s možnou fotovoltaickou elektrárnou (využití pouze stávajících objektů, bez dalších staveb, dle možnosti část území vrátit do podoby blízké přírodnímu stavu), plocha v sev. části areálu (ZP - 1,9 ha) se vzrostlou náletovou zelení je nezastavitelná
Z2(13)	VZ	2,04			jižní (vstupní) nezalesněná část býv. raketové základny - využití jen skutečně nezbytně nutných a potřebných malých částí tohoto území (objekty, zpevněné plochy) pro lesní provoz
Z3(13)	VZ	1,61			jihozápadní nezalesněná část býv. raketové základny (za kasárnami) - využití jen skutečně nezbytně nutných a potřebných malých částí tohoto území (objekty, zpevněné plochy) pro lesní provoz
Z4(13)	VZ	1,85			západní nezalesněná část býv. raketové základny - využití jen skutečně nezbytně nutných a potřebných malých částí tohoto území (objekty, zpevněné plochy) pro lesní provoz
Z5(13)	VZ	5,35			autopark býv. raketové základny - využití jen zpevněných ploch a stávajících objektů pro technické zázemí les. hosp., příp. fotovoltaickou elektrárnu (doplňkově)
Z6(13)	VZ	1,90			severní nezalesněná část základny - využití jen skutečně nezbytně nutných a potřebných malých částí tohoto území (objekty, zpevněné plochy) pro lesní provoz



aktuální vlastnické poměry areálu



TI		TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA - inženýrské sítě
VL		VÝROBA A SKLADOVÁNÍ - lehký průmysl
VD		VÝROBA A SKLADOVÁNÍ - drobná a řemeslná výroba, výrobní služby
VZ		VÝROBA A SKLADOVÁNÍ - zemědělská a lesní výroba + VZ 1- specifické využití částí areálů býv. voj. základny - jen část stáv. obj. a nezalesněných ploch v min. rozsahu (viz regulativy)
VK		VÝROBA A SKLADOVÁNÍ - skladování
VS		VÝROBA A SKLADOVÁNÍ - plochy smíšené výrobní, technologické parky
ZV		ZELEŇ na veřejných prostranstvích
ZS		ZELEŇ soukromá a vyhrazená
ZO		ZELEŇ ochranná a izolační
ZP		ZELEŇ přírodního charakteru
ZX		ZELEŇ se specifickým využitím - zámecký park
VV		PLOCHY VODNÍ A VODOHOSPODÁŘSKÉ
NZ		PLOCHY ZEMĚDĚLSKÉ
NL		PLOCHY LESNÍ
NP		PLOCHY PŘÍRODNÍ
NS		PLOCHY SMÍŠENÉ NEZASTAVĚNÉHO ÚZEMÍ

OSTATNÍ JEVY ve smyslu přílohy č.7 k vyhl. 500/2006 Sb.

	HRANICE ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ
	ZASTAVĚNÉ ÚZEMÍ K 31.10.2009
	ZASTAVITELNÉ PLOCHY (PLOCHY ZMĚN)
	PLOCHY PŘESTAVBY
	PLOCHY ZMĚN V KRAJINĚ (kódem plochy označeny jen hlavní záměry)
	PLOCHY VYMEZENÉ PRO ZPRACOVÁNÍ ÚZEMNÍ STUDIE
	VEŘEJNĚ PROSPĚŠNÉ STAVBY A VEŘEJNĚ PROSPĚŠNÁ OPATŘENÍ - pro přehlednost zakr.
	KORIDORY NAVRŽENÉ DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURY
	KORIDORY NAVRŽENÉ TECHNICKÉ INFRASTRUKTURY
	ÚSES - HRANICE BIOCENTER
	ÚSES - HRANICE BIODORŮ

SWOT

STRENGTHS

- *izolované umístění areálu - vojenský výcvik nebude rušit okolí*
- *okolní lesnatá krajina s množstvím luk a pestrým reliéfem vhodná pro výcvik*
- *umístění muzea u hlavní komunikace zvýší povědomí o areálu "Klondajk"*
- *přítomnost muzea zvedne povědomí o historii místa*
- *téma má potenciál zvednout povědomí o důležitosti AČR a její roli pro obranu státu, zvednout zájem o nábor do AČR*
- *genius loci opuštěné základny*

WEAKNESSES

- *izolované umístění areálu - horší dostupnost, nutnost dovážet zásoby na delší vzdálenosti*
- *málo rozvinutá infrastruktura*
- *výstavba téměř od nuly - využitelné stavby jsou dnes součástí areálu CAVD*

OPPORTUNITIES

- *zvýšení povědomí o vojenské činnosti a práci v armádě*
- *poskytnutí nového výcvikového prostoru AČR - vznik nové spádové oblasti na výcvik*
- *nové pracovní příležitosti*
- *posílení AČR*
- *zvýšení kapacity pro základní vojenský výcvik*

THREATS

- *kruté přírodní podmínky*
- *pověst o drsné práci na výstavbě původní základny - "český gulag"*
- *náklady na výstavbu a údržbu*
- *nové bezpečnostní podmínky a rizika spojené s manipulací se zbraněmi a municí*

OBRANNÝ FAKTOR A VOJENSKÉ BROWNFIELDY

Historický vznik a vývoj měst byl vždy ovlivněn určitými faktory, které měly vliv na předpoklady pro jejich další rozvoj. Umístění v terénu, naleziště surovin, dopravní dostupnost či ekonomická výhodnost patřily mezi tzv. městotvorné faktory, které se na následném formování měst často podílely a určovaly jejich charakteristiku. K těmto faktorům se vedle přírodních, dopravních, demografických, právních a správních moci, kulturních, společenských a hospodářských řadily také faktory obranné.

Jedním z hlavních úkolů při výstavbě měst byla jejich schopnost ochrany obyvatel od možného napadení divokými zvířaty nebo nepřátelskými skupinami. Ochranná funkce měst byla důvodem k výstavbě hradeb, opevnění a rozsáhlých fortifikačních systémů od období starověku až do období průmyslové revoluce. Pokračující výstavba města tak v mnoha případech byla během svého vývoje omezoována právě půdorysem obranných systémů.

V průběhu 20. století se obranný faktor měst přesunul do jiných oblastí, především z důvodu změn v typech ohrožujících rizik (např. terorismus, informační systémy) (Šilhánková, Koutný, 2016). Města s převládající obrannou funkcí byla typická spíše v minulosti, v dnešní době patří taková města mezi výjimky.

Základem měst obranného (obecně vojenského) typu byly vojenské tábory. Typickým příkladem byla např. římská castra, která dala v Evropě vzniknout mnoha známým městům. Z vojenských táborů (castrum) a osad (vici) postupně vznikala sídliště s vlastní civilní správou, která se stávala hospodářskými a politickými centry určitých oblastí. Mezi města, jimž dal základ římský vojenský tábor, lze mimo jiné zařadit např. Florencii, Bolognu, Kolín nad Rýnem, Trevír (Trier), Augsburg, Regensburg, Vídeň, Štrasburk, Budapešť, nebo britská města Londýn a York.

Dalším z typem města s obrannou funkcí byly v minulosti také pevnosti a hrady, budované ve strategicky významných oblastech v období středověku (u nás např. Mikulov a Náchod). V pozdější době renesance a baroka vznikala celá pevnostní města s obrannou funkcí. Některá z nich byla nově založená (např. Palma Nuova v Itálii, nebo u nás Terezín a Josefov), nebo byla přestavěna z dřívějších sídel (Hradec Králové, Olomouc).

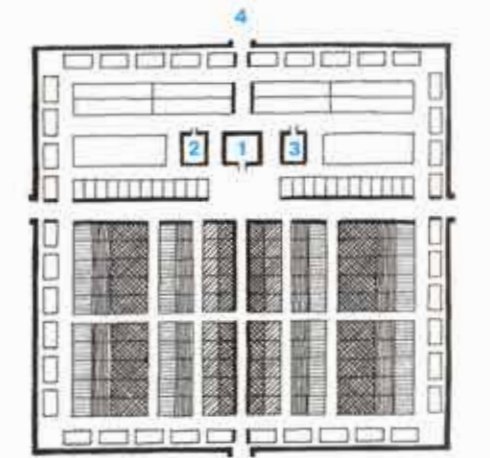
Ve 2. století př. n. l. popsal zakládání a vyměřování římských táborů a chrámů v Římě působící řecký historik **Polybios z Megalopole**. Hovoří o používání voskových modelů, „diagramů“ – tedy výkresů – a „schémat“, jak označoval nárysy na zemi. Jako základní nástroj zeměměřičů uvádí červenými kuličkami zvýrazněné provazce s kovovými hroty na koncích. Musely být hladké a nesměly se prodlužovat nebo zkracovat vlhkem a suchem. Další pomůckou byl sáh z rákosu nebo ze dřeva.

Odlišnou skupinu tvořila v Římské říši nově založená města. V nich Římané uplatňovali jednoduchý půdorys **castra** (latinsky pevnost, tábor). Zdá se, že tuto dispozici jim z Blízkého východu zprostředkovali Etruskové nebo helénistické Řecko. Samo slovo castrum se stalo následně základem pojmenování hradů a pevností – italského *cassaro* stejně jako arabského *al casr*, z něhož vznikl *alcázar* španělských měst. Od výrazu *castrum*, resp. od zdrobněliny *castellum* je odvozeno i české slovo kostel a obdobná pojmenování křesťanských svatyní v dalších slovanských jazycích. Kostely byly dominantami obcí, stavěly se nejčastěji z kamene či cihel a při ohrožení sloužily jako útočiště obyvatel.



1 – cardo, 2 – decumanus, 3 – praetorium, dům velitele

Castrum – Opevněné tábořiště římského vojska, jehož dispozice vycházela z členění a organizace vojenských jednotek. Menší tábory se nazývaly castellum a věže v hradebních zdech burgi. Jejich různě upravovaná dispozice se uplatňovala též u nově zakládaných obchodních a správních center, zvláště v okrajových částech Římské říše.



1 – praetorium, 2 – forum,
3 – kvestorium,
4 – strana obrácená k nepříteli

Castrum – Půdorys podle Polybia.

Klasické castrum mělo, stejně jako ideální města Etrusků, dvě na sebe kolmé osy, v jejichž křížení bylo situováno velitelství *praetorium*. Od severu k jihu v ose světa probíhala ulice *cardo*, nazývaná též *via principalis*. Od východu na západ vedla *běh slunce sledující* ulice *decumanus* nebo též *decumanus maximus*, jejíž úsek za praetorium se nazýval *via praetoria*. Na koncích hlavních ulic stály čtyři brány – hlavní levá a pravá, na severu pretoriánská a na jihu decumanus.

Castra byla ve svých počátcích opevněnými vojenskými tábory, u nichž bylo i co do rozměrů základem dispozice rozložení objektů pro velitele a jednotlivé oddíly. S civilním obyvatelstvem se přitom nepočítalo, ale bylo mu dovoleno se případně usazovat v sousedství.

Půdorys castra se uplatňoval i při zakládání civilních měst, z nichž mnohá sloužila zároveň jako vojenské garnizony. Do křížení hlavních os byla umísťována fora s veřejnými budovami, stejně jako se jednoduchá šachovnice uplatňovala při rozšiřování měst.

U větších městských dispozic mohlo být křížení hlavních os potlačeno ve prospěch šachovnicového půdorysu, nebo naopak byly hlavní osy zdůrazněny kolonádami, vítěznými oblouky a bránami. Základní kříž hlavních ulic se například u provensálského Arles rozvinul do prostоровé kompozice předjímající řešení klasicistních dispozic měst 18. i 19. století.

OBRANNÝ FAKTOR A VOJENSKÉ BROWNFIELDY

Vznik vojenských brownfieldů není čistě záležitostí moderní doby. Jde o historický prvek, který byl součástí všech období lidské existence. Z historie je známe různé původy vzniku brownfieldů, kdy proměny ve využití objektů byly místy až náhodilé. Stejně tak ale známe i případy, kdy se jednalo o procesy promyšlené a plánované. Často docházelo ke kompletní likvidaci objektů, kdy byl získaný stavební materiál následně použit na nové stavby. Kromě vojenských objektů se likvidovaly také např. pozůstatky středověkých hradů, zámků nebo církevních staveb. Dnes se opuštěné areály stávají největším problémem v té chvíli, kdy se stanou vzhledem ke svému počtu, stavu a lokaci překážkou k dalšímu rozvoji měst a obcí.

K nedostatečnému využívání některých vojenských objektů, jejich opuštění nebo i k jejich zániku docházelo prakticky po celou dobu existence lidstva. Jedním z důležitých milníků pro proces revitalizace a rekonverze vojenských objektů se stává období starověku. Zcela zásadní význam pro současné vojenské brownfieldy ale mělo především období 19. století.

Pro nás nejdůležitějším milníkem vzniku vojenských brownfieldů je období z počátku urbanizace 19. století. Jednalo se zejména o přestavby opevnění, které ztratilo svůj původní účel. V mnoha případech byl systém opevnění zcela odstraněn. Nově vzniklé prostory města využila pro svůj další rozvoj. Tam, kde byly původně středověké hradby (nebo jejich pozůstatky) bylo jedním z řešení vybudování okružní komunikace (např. výstavba pražské magistrály), případně zde pokračovala kontinuálně nová zástavba. U měst, kde původní opevnění vznikalo až v novověku, bylo po jejich likvidaci k dispozici mnohem více místa pro realizaci rozvojových staveb. Vznikaly zde většinou parkové okruhy, sady, komunikace a později i nádraží.

Prostory po bývalém opevnění byly často využívány jako přechod mezi historickým jádrem města a příměstskou zástavbou. Z toho důvodu se začaly tvořit regulační plány, které měly za úkol koncepční řešení dané problematiky. To byl v té době případ např. Hradce Králové nebo Olomouce, kdy jejich regulační plány řešily rozvoj městského prostoru v místě bývalé vojenské pevnosti. Často se také využívalo zeleného pásu s okružní komunikací, kde byly postaveny významné veřejné stavby.

S postupným vývojem armády a částečnou demobilizací sil se objevují nové typy brownfieldu, často mimo města. Dřívě soběstačné armádní jednotky uprostřed krajiny dnes často tvoří osamocené body, kde příroda opět přebírá vedení nad lidskou činností. Tyto jednotky vznikaly mimo města, aby sloužila jako externí body ochrany obyvatel či objektů před nepřítelem. Typickým prvkem jsou například dnes již nevyužívané bývalé základny protiletadlových raketových oddílů, kterých jen v okolí Prahy napočítáme kolem dvaceti. Jak přistupovat k těmto zapomenutým areálům je často velice individuální záležitostí. Z 19 lokalit bývalého 71. plrb Praha dnes pouze 4 mají nové využití. 10. a 12. plro dnes slouží jako skládky stavebních materiálů, 16. plro v Mníšku pod Brdy dnes poskytuje útočiště léčebně Magdaléna pro závislé. Částečnému využití se těší i areál 17., 18., a 19. plro Dobříš, kde se v úseku A a B usídlilo centrum aplikovaného výzkumu. Chystaný návrh pro využití úseku C by měl být příkladem znovuvyužití areálu v duchu historie místa - pro aktuální vojenské potřeby.

- 1 - posádkové město,
- 2 - Malá pevnost,
- 3 - zaplavitelné území



Terežín vznikl jako opevněný bod v krajině, ukázka z knihy Svět Měst (Hrůza, 2014)



Dnes chátrající Žižkovy kasárny Terežínského brownfieldu

OBRANNÝ FAKTOR A VOJENSKÉ BROWNFIELDY

Kasárny

Vojenské kasárny obvykle tvoří skupina podlouhých budov postavených pro ubytování vojenského personálu, cvičenců, dělníků nebo vězňů. České slovo kasárna pochází z francouzského „cazerna“ = strážní domek. Anglické slovo odpovídá dnešní funkci možná o něco lépe, kde slovo „barracks“ pochází ze 17. ze starého španělského slova „barraca“ „stan vojáka“. Dnes jsou kasárny obvykle stálými budovami pro vojenské ubytování. Historicky bylo hlavním cílem kasáren oddělit vojáky od civilního obyvatelstva a posílit disciplínu, výcvik a esprit de corps (ducha útvaru). Kasárny v dnešní podobě, stejně jako všechny budovy, si prošly drastickým vývojem. Od drsných kasáren ranných vojsk z 19. století, plných šikany a nemocí, které byly jen stěží odlišitelné od ohrad pro dobytek, až po čisté kasárny moderních dobrovolných armád se špičkovým sociálním zázemím.

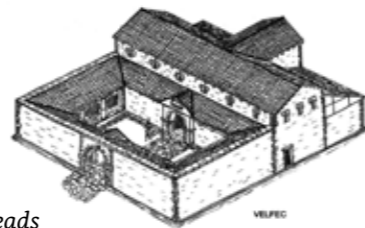
Vývoj

Antické kasárny, jako byly např. kasárny římské pretoriánské gardy, byly postaveny z kamene k ubytování elitních vojenských jednotek. V archeologických vykopávkách pevností jako Housesteads (Vercovicium) je řada pozůstatků kasáren římské armády, ze kterých můžeme vidět, že základy života ve vojenském táboře zůstaly konstantní po tisíce let. V raném novověku patřily kasárny k vojenské revoluci natolik, že výrazným způsobem přispěly k vytvoření národního státu díky zvyšujícím se nákladům na udržování stálých armád. Kvůli obavám, že stále přítomná armáda by byla hrozbou pro ústavu, se však kasárny v některých státech začaly běžně stavět až koncem 18. století.

Rané kasárny dnešního typu, byly vícepatrové bloky, často seskupené do čtyřúhelníku kolem nádvoří nebo otevřené galerie. V průběhu 18. století vedla vzrůstající sofistikovanost vojenského života k oddělenému bydlení pro různé hodnosti (důstojníci měli vždy větší pokoje) a manželským ubikacím. Novinkou byla i výstavba specializovaných budov jako součásti kasáren. Patřily sem nově jídelny, kuchařské domy, lázně, školy, nemocnice, zbrojnice, tělocvičny, jízdárny a stáje. Po Krymské válce v polovině 19. století se objevují i první kasárny pavilonového typu.

V 18. století se komplexy kasáren přeměnily v první velké výcvikové tábory v Evropě. Ty byly vybudovány nejprve ve Francouzském království a v Německu. Do první světové války také platilo, že pěší, dělostřelecké a jízdní pluky měly samostatné kasárny. Zajímavostí byly i první námořní kasárny na starých dřevěných plachetnicích, které ale byly rychle nahrazeny velkými námořními kasárnami ve velkých přístavních městech Evropy a Spojených států. Tyto námořní kasárny bývaly obvykle vybaveny houpacími sítěmi místo postelí.

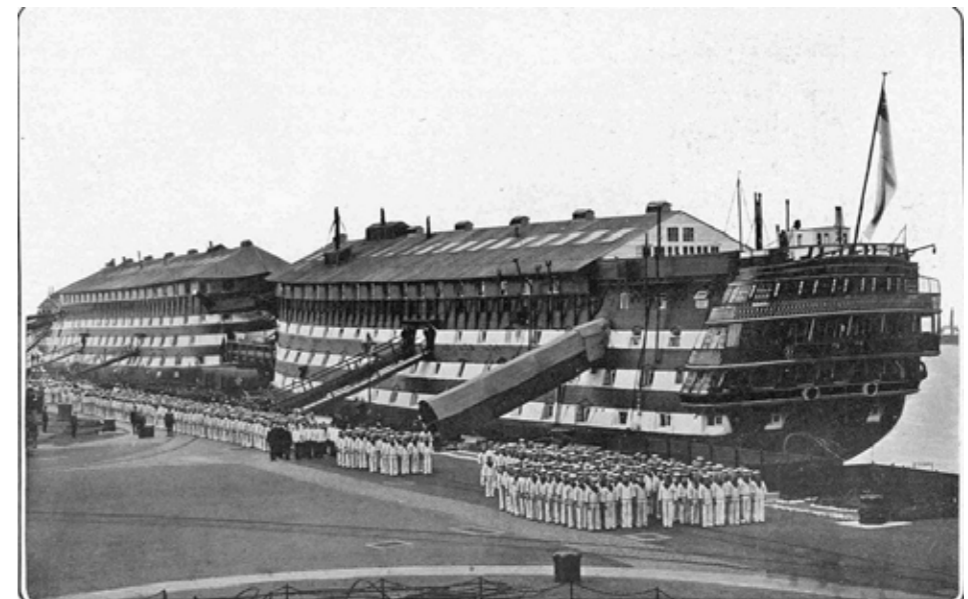
Dnes mají kasárny podobu velkého areálu (Vojenská akademie Vyškov) nebo malého města na předměstí (Geilenkirchen v Německu). Skládají se z velkého souboru staveb různých funkcí a jsou schopny v případě potřeby fungovat jako soběstačné jednotky (po omezený časový úsek).



Principia, budova velitelství pevnosti Housesteads



Grafická rekonstrukce pevnosti Housesteads



Lodní kasárny v Portsmouth, Velká Británie

VIZE - “NOVÝ KLONDAJK“

Velikost a izolované umístění areálu mě vedlo k myšlence vybudovat v něm nové středisko pro vojenský výcvik. Po začátku Ruské invaze na Ukrajinu mi neunikla informace, že zájem o vojenský výcvik vzrostl až desetinásobně a i když dnes čísla zájemců opět klesla, stále jsou na trojnásobku toho, co bylo před válkou. V armádě máme několik úrovní vojenského výcviku, od dobrovolného vojenského cvičení, kterého se mohou účastnit i lidé z civilu, až po komplexní výcvik elitních armádních jednotek. Co všechny vojáky armády ČR spojuje je to, že všichni začínají základním výcvikem, který u nás probíhá na jediném místě, v areálu Vojenské akademie ve Vyškově. Pohlčen zvědavostí a vidinou, že bych mohl znalosti z Vyškova využít ve své diplomové práci, jsem se osobně zapsal na zde probíhající 4 týdenní dobrovolné vojenské cvičení. Proces provázející příjem na cvičení mi však neumožnil vykonat výcvik v krátkém čase před dokončením diplomního projektu, tak jsem se vydal alespoň na průzkum areálu pod dohledem prap. Habudové. Po analýze prostředí a nové vědomosti, že se již v jeden čas chystala výstavba nového areálu pro armádní výcvik v okolí Prostějova jsem se rozhodl, že v načatém tématu budu pokračovat a pokusím se na místě bývalé raketové základny “Klondajk“ navrhnout nové výcvikové středisko pro AČR.

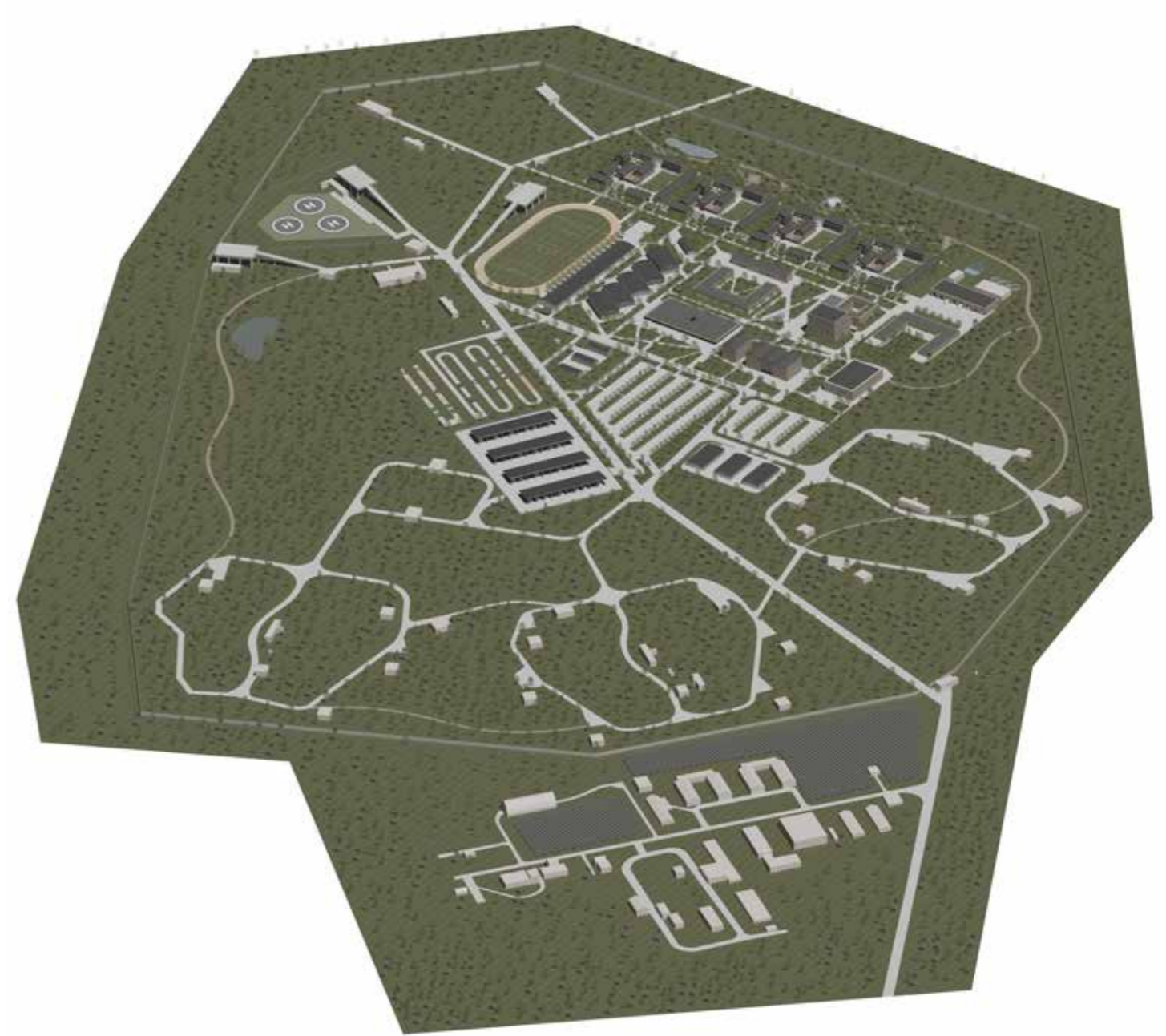
Po konzultaci s kapitánem v záloze, Ludvíkem Cimburkem, jsem došel k závěru, že by se na místě bývalé základny mohl konat základní vojenský výcvik pro 500 - 1000 lidí. Od toho se odvíjel další stavební program, který byl posléze podrobněji konzultován s paní plukovnicí Zezulovou z Univerzity obrany v Brně a s prap. Habudovou z Vojenské akademie Vyškov.

Kromě uzavřeného vojenského areálu jsem ale také toužil po přiblížení dění v armádě širší veřejnosti formou inormálního centra nebo muzea. Vzhledem ke komplikacím, které se pojí na prostory kombinující vojenskou i civilní činnost zároveň, jsem se rozhodl muzeum umístit mimo areál. Pro jeho umístění jsem vybral místo na silnici II. třídy č. 114 mezi Dobříší a Hostomicemi, kde se dnes nachází odbočka na hlavní příjezdovou komunikaci vedoucí k základně a betonové, volně přístupné parkoviště. Je zde i autobusová zastávka Dobříš, Na Hradci. Takto umístěný objekt by měl být dobře viditelný, snadno dostupný a bezpečný. Zároveň se nachází v takové blízkosti od základny, že se zde neztratí genius loci brdské přírody, ani nádech militárního napětí.



Vojenská akademie Vyškov - hlavní areál

KLONDAJK

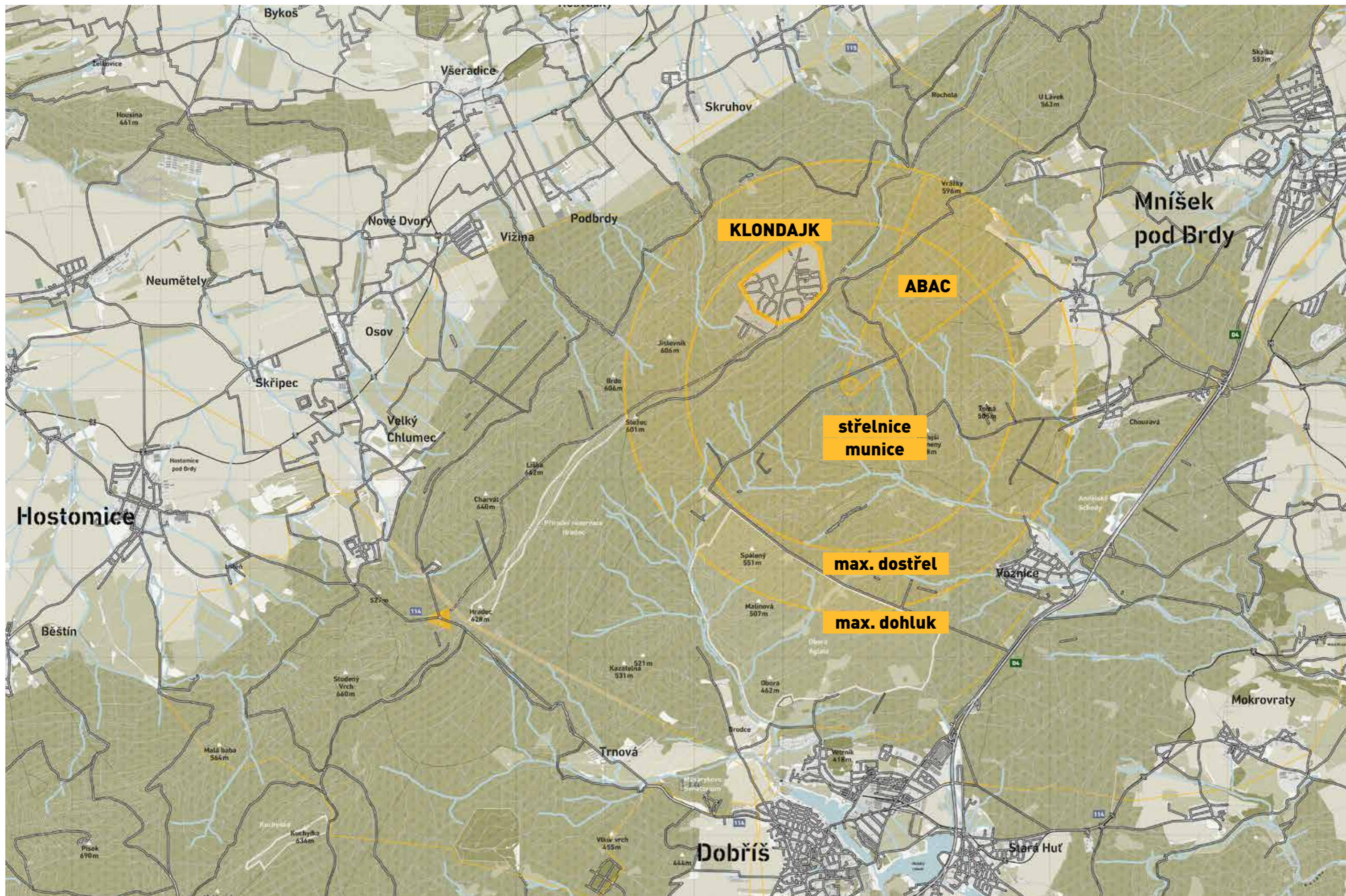


n á v r h

Věnovat se vojenské architektuře mě napadlo na podzim r. 2022, když jsem během příprav na diplomní projekt na téma "bod v krajině" procházel databází prazdnedomy.cz, kde jsem narazil na, dnes již bývalou, protiletectkou raketovou základnu „Klondajk“. Genius loci opuštěné vojenské základny, spolu s aktuálním děním ve světě mě vedly k zamyšlení se nad aktuálním využitím podobných areálů, kterých se na území České republiky nacházejí desítky. Mít tohle téma pár let zpátky, uvažovali bychom nad věcí nejspíše jinak, ale s přetrvávající agresí ruského diktátu na Ukrajině nešlo přehlédnout potenciální navrácení vojenského využití areálu. Během analýz potenciálního využití areálu pro Armádu ČR jsem zjistil, že je armáda v rámci rozšíření počtu vojáků z povolání i aktivních záloh otevřená myšlence vybudovat nové výcvikové středisko pro rostoucí počet zájemců. Nový impuls dala tématu stále pokračující válka na Ukrajině, po jejímž vypuknutí desetinásobně vzrostl zájem veřejnosti o absolvování vojenského cvičení. V současné době má Armáda ČR k dispozici jedno místo pro zahájení vojenského výcviku, kterým je Velitelství výcviku - Vojenská akademie Vyškov. Vzhledem ke geografickému umístění Vyškova, na východ od Brna, byla ve hře výstavba střediska na území Čech. Samotný projekt však nikdy pořádně ani neodstartoval, jednak nejspíš kvůli dosavadní nedostatečné podpoře Armády státem, ale možná i proto, že téma doposud nenalézalo dostatečnou podporu ze strany veřejnosti. Během diplomního projektu jsem si postupně zjišťoval, co všechno by vojenské výcvikové středisko mělo obsahovat a mým cílem se stalo dát dohromady architektonicko-urbanistický koncepční návrh pro Velitelství základního vojenského výcviku pro spádovou oblast Čechy - Klondajk.

Výsledný projekt se postupně zužuje a zpřesňuje se zmenšujícím se měřítkem zacílené oblasti. Na začátku analyzujeme stavební program z hlediska vykonávání částí výcviku mimo areál (střelba na dlouhé vzdálenosti a trénink přesunů a manévrů v prostorách okolních lesů a na blízkých otevřených prostranstvích, polích a loukách). Ve druhé fázi se zaměřuji na prostory samotného areálu bývalé základny, kde po vzoru římské kastry využívám práci s pravidelnou urbanistickou mřížkou, kterou přizpůsobuji modernímu způsobu bydlení a pohybu po městě. Třetí fáze se věnuje samotnému obytnému bloku, který je jako můj cílový element zpracován do vyšší podrobnosti než zbytek projektu.

Na území Brd rozmístuji výcvikové prostory. Na jih od velitelství na otevřeném prostranství obklíčené lesem umísťuji sklad munice a střelnici. Umístění mimo areál je vhodnější z hlediska bezpečnosti i hlukové pohody uvnitř areálu. Kolem střelnice je vyznačené potenciální dostřelové pásmo zbraně a dohluku. Součástí návrhu umístění je i orientace střelnice a vymezení zóny ABAC pro veřejnou bezpečnost. Na mapě je také vyznačen prostor pro informační centrum, které bude součástí velitelství.



mapa rozmístění objektů a ploch určených pro základní vojenský výcvik

areál základního vojenského výcviku K L O N D A J K

Prostředí armády je často notoricky spojováno s šikanou a nepříznivými životními podmínkami. Díky pokročilým technologiím jsme byli schopni postupně eliminovat nepříznivé podmínky ubytoven a s postupným intelektuálním vývojem společnosti i do jisté míry projevy šikany. Návrh ubytovacího zázemí pro vojáky ve výcviku se však díky své struktuře a rozmístění v přírodě snaží posunout psychickou pohodu vojáků ještě dál a vytvářením vzájemných interakcí u aktivit mimo cvičení posílit v mužstvu pocit důvěry, odhodlání a morálky, pocit bratrství. Od výstavby areálu až po společný pobyt má výcvikové středisko za cíl, aby se v něm vojáci necítili anonymně, ale jako součást komunity. K podporování vzájemného přijetí je každý ubytovací klastr doplněn o komunitní prostory uprostřed bloku a venkovní hřiště pro společné aktivity vojáků během dnů volna.

TZB A INFRASTRUKTURA

Navržené velitelství základního výcviku by mělo být co nejvíce soběstačné, ekologické a pokud možno nezávislé na neobnovitelných zdrojích energie.

Elektrina pro potřeby areálu bude získávána pomocí rozlehlé solární elektrárny, rozpínající se přes střechy navrhovaných objektů. O využitelnosti solární energie dosvědčuje existující elektrárna nacházející se na úseku "A" bývalé raketové základny, na jih od areálu. Součástí energetického řešení je centrální systém baterií umístěný uprostřed areálu a napojení na záložní zdroj energie z veřejné sítě (napojení areálu CAVD na J od výcvikového střediska). Po areálu bude nově vybudováno veřejné osvětlení napájené energií z baterií solární elektrárny. K vytápění objektů budou sloužit tepelná čerpadla napojená podle výsledků geologického průzkumu na geotermální vrty, nebo na plošná zařízení. Objekty se budou vytápět na 15 °C. K ohřevu vody budou napomáhat také fototermické panely umístěné na části střešních ploch. Chlazení objektů bude v létě probíhat přirozenou ventilací, kde vyšší nadmořská výška a lesní prostředí umožňují přirozenou výměnu vzduchu v objektech. V zimě budou využívány systémy vzduchové rekuperace pro snížení tepelných ztrát při výměně vzduchu.

Hospodaření s dešťovou vodou bude probíhat primárně v podobě vsaku na místě či v okolí dopadu srážek, případné přebytky budou vodovodní kanalizací přivedeny k ČOV do nádrže na dešťovou vodu, odkud budou v případě potřeby distribuovány do dalších částí areálu. K čištění odpadních vod bude vzhledem k nehostinným přírodním podmínkám na hřebenech Brdské vrchoviny a k počtu potenciálních obyvatel velitelství využita čistička odpadních vod s vodotečí napojenou na Černý potok u JV strany pozemku. Vzhledem k počtu osob obývajících areál by v dalších fázích projektu bylo vhodné provést analýzu potenciálního využití kalového hospodářství pro možné využití methanu unikajícího během čištění odpadních vod.

V rámci odpadového hospodářství jsou po areálu rozmístěna jádra s kontejnery na směsný a tříděný odpad (viz. axonometrie) s kapacitou pro vývoz odpadu 1 x týdně. Přirozeně rozložitelný bioodpad se bude skladovat na kompostovacích stanovištích na designovaných místech po okrajích areálu.

KRAJINÁŘSKÉ ŘEŠENÍ

Po výstavbě se na území celého úseku C areálu bývalé základny nacházela v drobných shlucích převážně výsadba jehličnatých dřevin. Dnes je areál plný náletů břízy bělokoré a jedle bělokoré. Během výstavby výcvikového střediska dojde k částečnému vykácení existujících dřevin. Nově dosazované dřeviny budou vybrány dle mapy potenciálně přirozené vegetace odpovídající bikové bučině, která se na území areálu nachází. Mezi vysazované dřeviny patří např.: buk lesní, javor klen, dub zimní, lípa srdčitá a jedle bělokorá. Vysazení smrkových dřevin je nutné nejdříve posoudit z hlediska rizika napadení kůrovcem. Do areálu lze také umístit sadové stromy, které mohou vojákům sloužit pro příjemnější pobytu venku během sezónních dní. Mezi vhodné sadové dřeviny pro areál lze zařadit hrušeň obecnou, jabloň domácí, slivoň švestku a třešeň ptačí, polokmeny či plné kmeny, podle lokality. Detailní osazovací plán by se řešil ve spolupráci s krajinářským architektem. Po areálu jsou také umístěné vodní plochy určené pro rekreaci a zadržetí přebytků dešťové vody.

KONSTRUKČNÍ PROVEDENÍ

Koncepčním řešením je stavět objekty jako dřevostavby, kde to umožní normy a legislativa. Kde nebude možné stavbu koncipovat jako dřevostavbu, tam se bude hledat jiná ekologická alternativa.

Ubytovny jsou navrženy jako dřevostavby stavěné za pomoci prefabrikovaných panelů Nema. Fasáda objektů ubytovny je sbíjená z prken a dřevěných hranolů. Veškeré objekty v ubytovacích klastrech jsou koncipovány tak, že budou moci být složeny přímo vojáky za odborného dohledu specialistů.

Při selekci objektů k zachování a zbourání hrála roli jejich historická hodnota. Jako nejhodnotnější jsem posoudil tři ikonické můstky pro naváděcí radary a s nimi tři spojená raketová odpaliště na druhém konci areálu. Dále jsem vyhodnotil jako historicky cenné ponechané bunkry, které by se daly využít pro nácvič různých aktivit vyžadující zhoršené podmínky pohybu a komunikace, například vyprošťování lidí ze sutin a podobně. Hlavní výstavba v rámci návrhu se tedy pohybuje na místě bývalého technického parku, kde se dnes nachází především ponechané skelety a torza původních budov.

POŽÁRNÍ BEZPEČNOST

Vzhledem k výstavbě ze dřeva je nutné dbát na dodržení normových odstupových vzdáleností objektů a dodržovat zásady požární bezpečnosti. Návrh ubytovacích klastřů odpovídá požadavkům na požární bezpečnost z hlediska odstupů mezi budovami kvůli možnému odpadávání konstrukcí. Minimální požadovaná odstupová vzdálenost dvou objektů ubytoven vyšla v nejméně příznivém případě na 4,3 m. Navrhovaná odstupová vzdálenost zde je 7,3 m (3 m rezerva). Pro zlepšení požární bezpečnosti objektů a pro jejich horizontální rozčlenění je využito protipožárních pásů, které zpomalují vertikální šíření případného požáru po fasádě. Každý objekt je také vybaven hydrantem s hadicí, který slouží primárně pro čištění obuvi, lze na něj však v případě potřeby napojit i hasičskou hadici. Pro případnou nutnost většího zásahu je areál vybaven hasičskou stanicí.

stavební program velitelství základního výcviku

základní vybavení výcvikového střediska

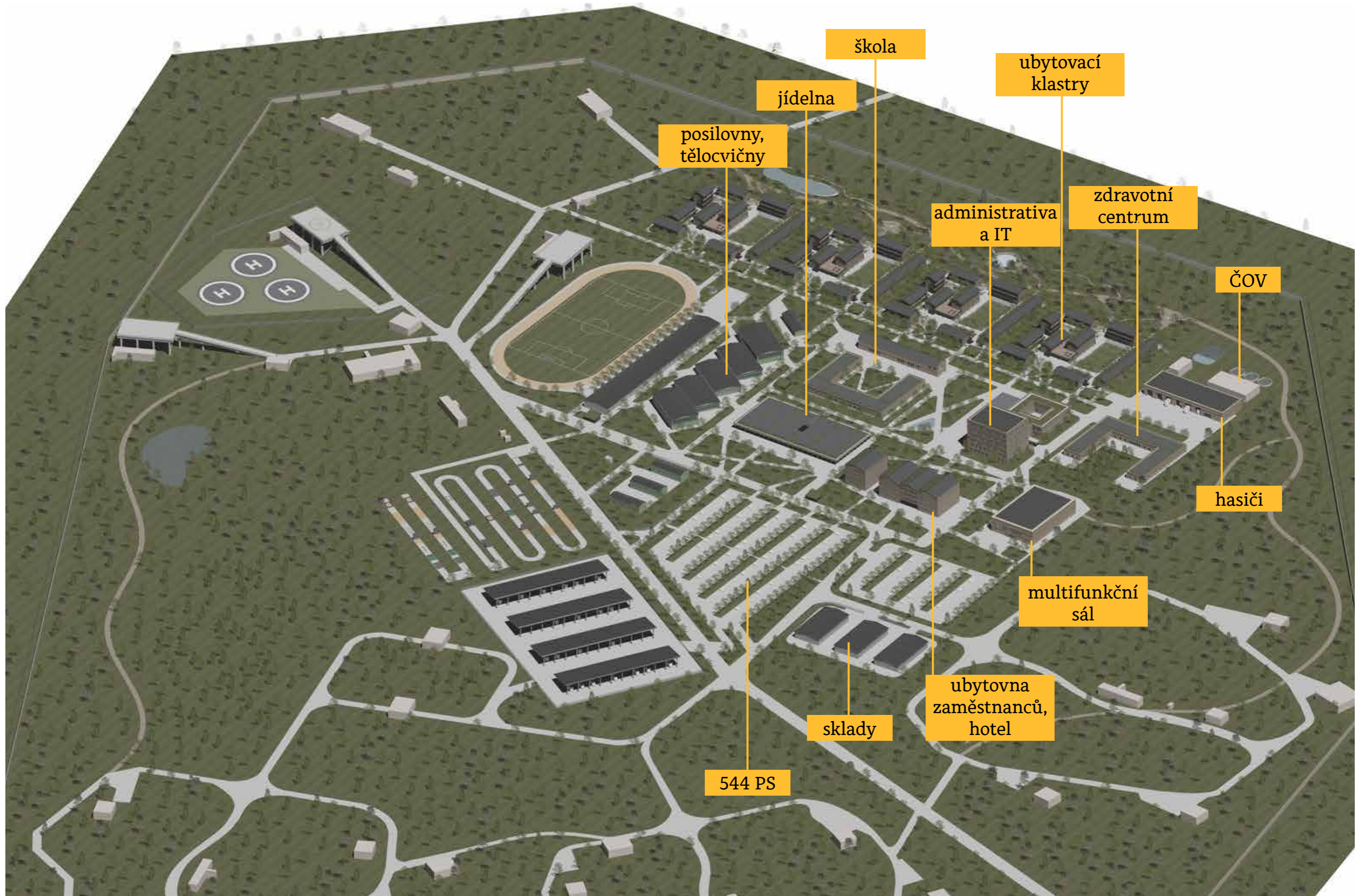
- ubytovna pro vojáky ve výcviku (odděleně mužstvo a důstojnický sbor)
- ubytovna pro zaměstnance
- ubytovna pro návštěvy
- administrativa a vedení
- jídelna
- tělocvična
- posilovna
- sklad zbraní - 500 dlouhých zbraní, 500 pistolí, kulometry - může být u ubytovny
- sklad munice - 300 m ochranný rádius kolem skladu - náboje jiné požadavky než granáty
- venkovní střelnice ohraničená valem - cca 200 x 200 m
- krytá střelnice cca 50 m, terče bez krytů
- prostor pro výcvik zacházení s granátem - cca 50 x 50 m
- překážková dráha
- atletický ovál 400 m
- 10 učeben pro 50 lidí
- aula pro min. 1/2 všech přítomných (500)
- nástupiště
- kryté parkoviště armádní techniky
- parkoviště pro zaměstnance a vojáky ve výcviku + autobusy
- hasičská jednotka - nádrž
- elektrocentrála s generátorem pro případy výpadku energií
- zdravotnická jednotka (malá poliklinika), s psychologem, izolací..
- chemický výcvik
- bazén
- obchod s potravinami, army shop
- provozní středisko, sklady - nábytek, vybavení
- odpady
- PHM
- Střelnice + ABAC

doplňující vybavení

- kaplička
- síň tradic
- heliport
- výcvik v existujících úkrytech
- včely
- sady

poznámky

- složení přísahy lze na náměstí blízkého města (Dobříš)
- výstroj není potřeba, ale je lepší ho mít
- sklad munice musí být v dostatečné vzdálenosti od dalších objektů
- dopravní značení na komunikacích
- u vstupů do objektů prostory na čištění obuvi, rychlé umytí (ubytovny, jídelny atd.)
- úložné prostory na pokojích - pro výstroj
- kuchyňka na ubytovně - jsme lidi
- podsklepení není legislativně nutné
- shromažďovací prostory pro nácvik poplachu
- únikový vstup do areálu
- oplocení dle zvažení, už to není raketová základna
- úschovny kol na ubytovnách



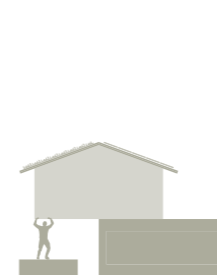
axonometrie navrhovaného areálu



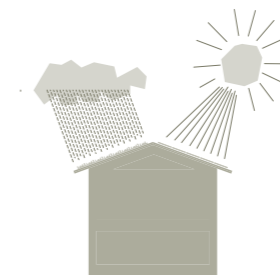
UBYTOVNA MUŽSTVA

k o n c e p t

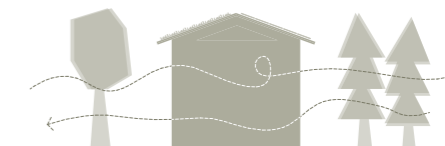
Prostředí armády je často notoricky spojováno s šikanou a nepříznivými životními podmínky. Díky pokročilým technologiím jsme byli schopni postupně eliminovat nepříznivé podmínky ubytoven a spoustným intelektuálním vývojem společnosti i do jisté míry projevy šikany. Návrh ubytovacího zázemí pro vojáky ve výcviku se však díky své struktuře a rozmístění v přírodě snaží posunout psychickou pohodu vojáků ještě dál a vytvářením vzájemných interakcí u aktivit mimo cvičení posílit v mužstvu pocit důvěry, odhodlání a morálky, pocit bratrství. Od výstavby areálu až po společný pobyt, výcvikové středisko má za cíl aby se v něm vojáci necítili anonymně, ale jako součást komunity. K podporování vzájemného přijetí je každý ubytovací klastr doplněn o komunitní prostory uprostřed bloku a venkovní hřiště pro spojování vojáků během dnů volna.



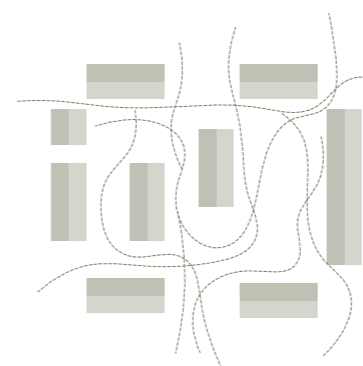
jednoduchá výstavba pomocí prefabrikovaných dřevěných panelů



využití zelených střech a fotovoltaických panelů pro ekologické, soběstačné bydlení



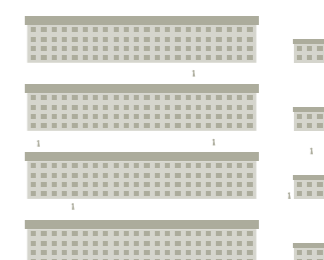
bydlení v lese, mírné klima



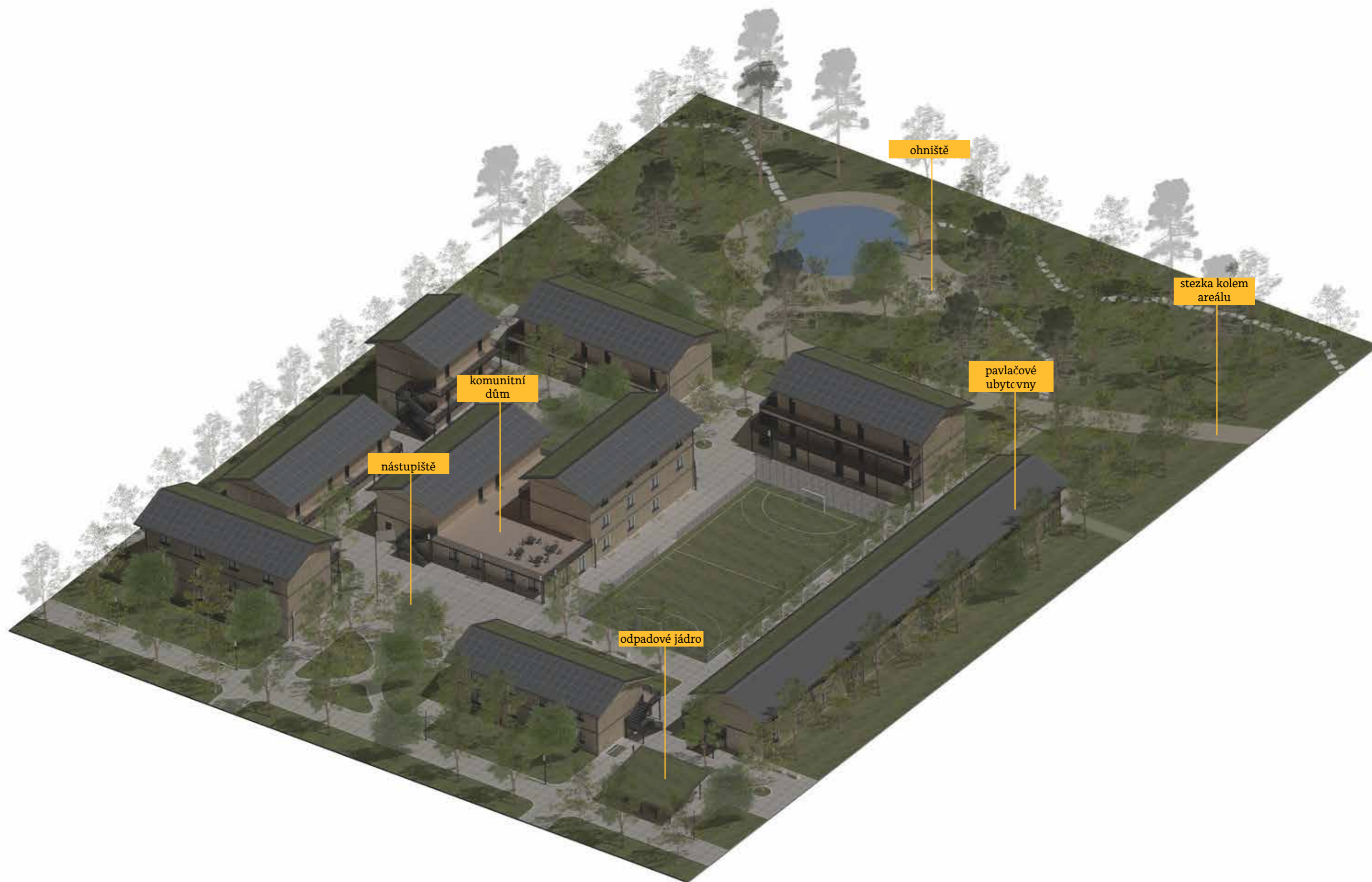
průchodnost bloků, přirozený vzájemný dohled



komunitní jádra, inkluze vojáků a posílení morálky



lidské měřítko, zapojení jednotlivců do komunity

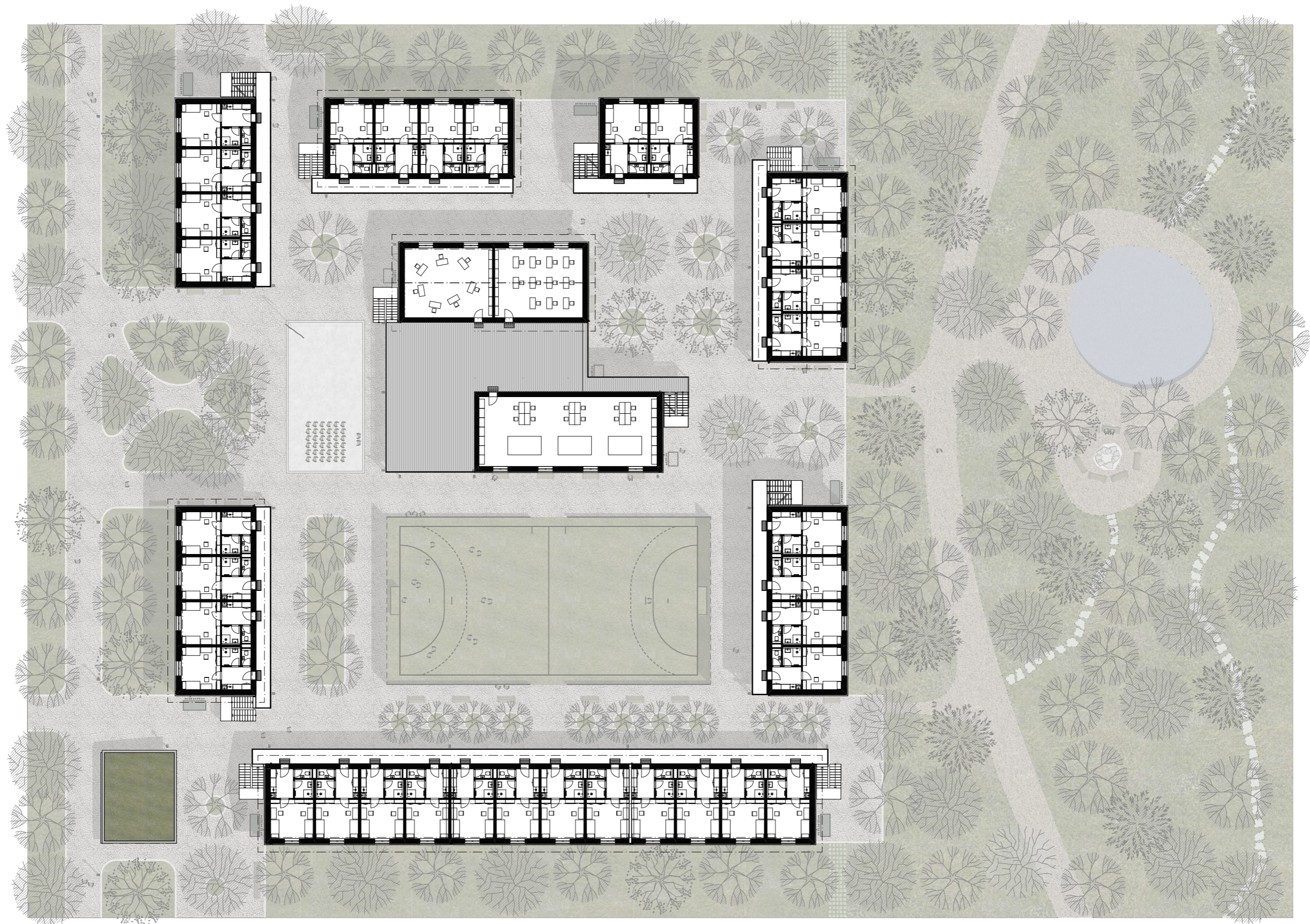


axonometrické schéma



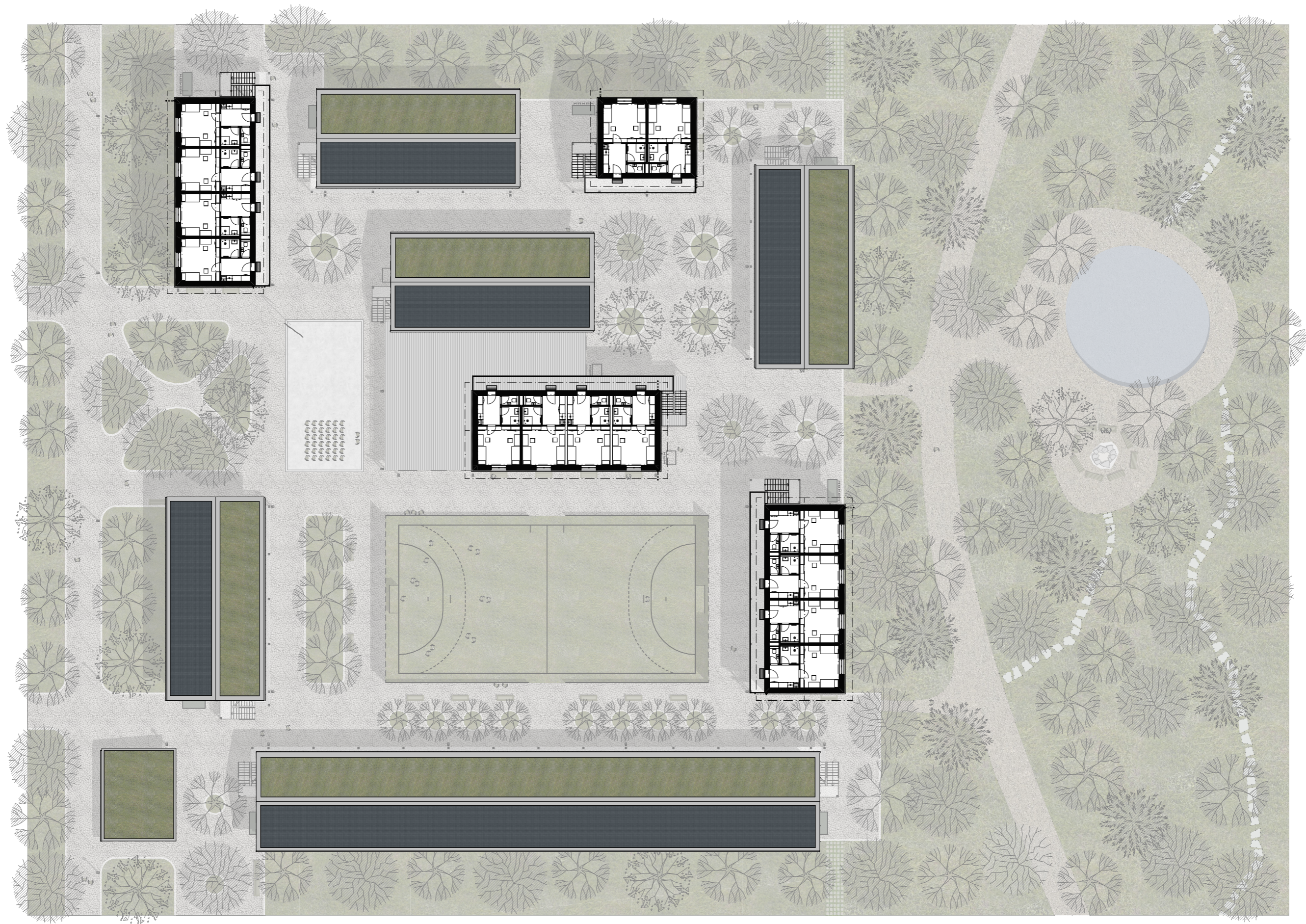
půdorys 1NP obytného bloku pro 1 turnusu / mužstvo (120-190) osob

⌚
m 1:400



půdorys 2NP obytného bloku pro 1 turnusu / mužstvo (120-190) osob

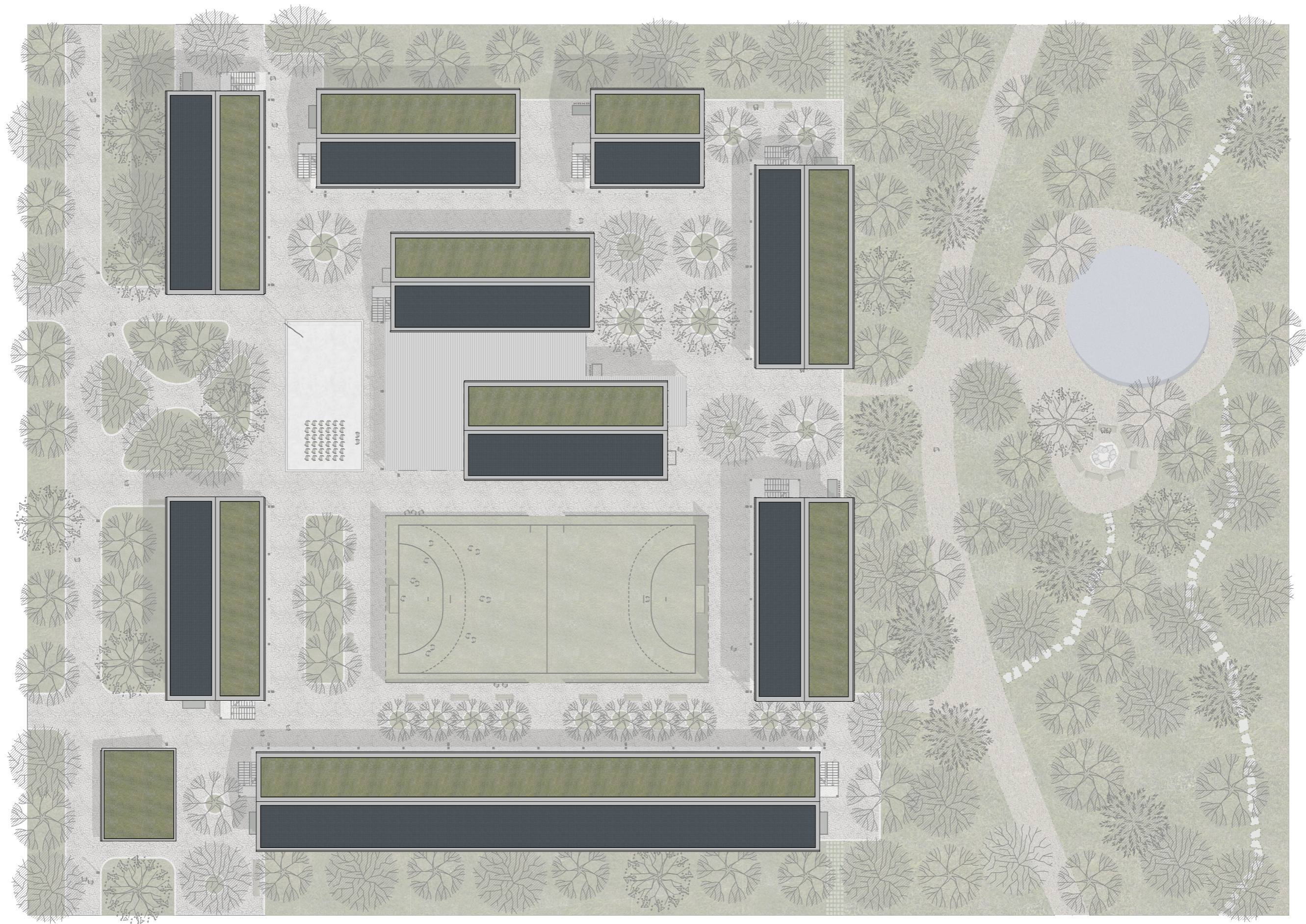
⊙
m 1:400



půdorys 3NP obytného bloku pro 1 turnusu / mužstvo (120-190) osob



m 1:400

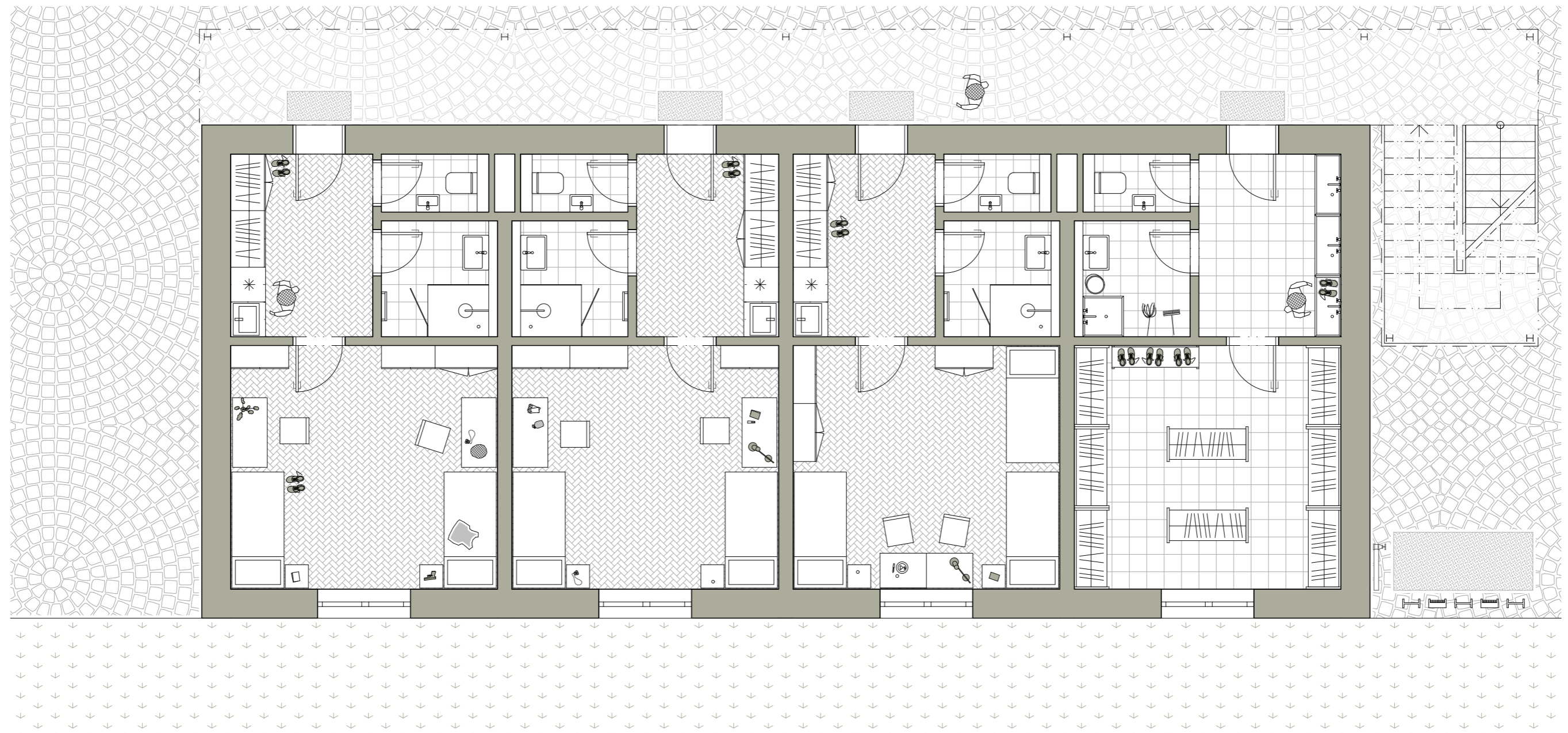


půdorys 4NP obytného bloku pro 1 turnusu / mužstvo (120-190) osob



m 1:400

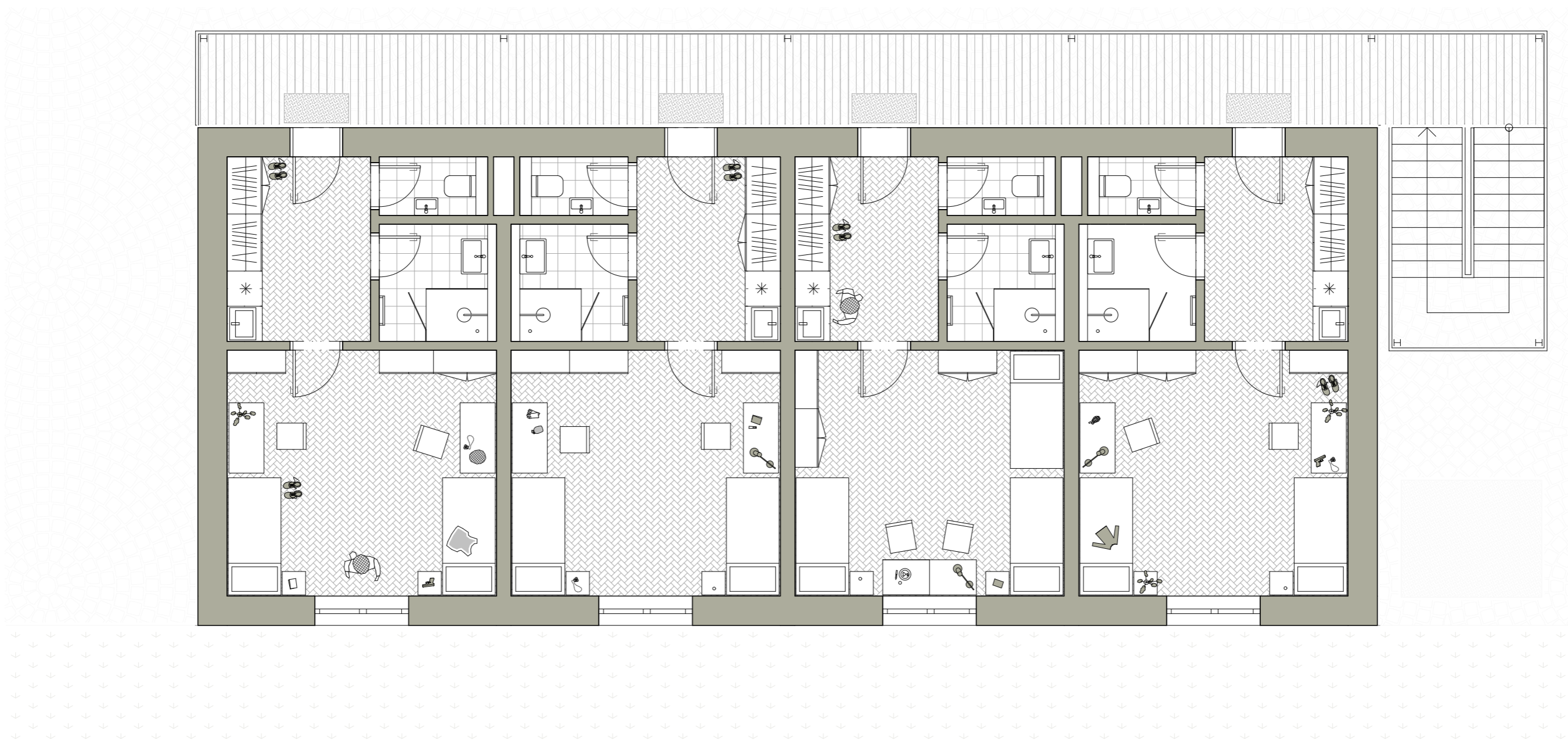
**T Y P I C K Á
U B Y T O V N A**



půdorys typického 1 NP ubytovny s obytnými jednotkami pro 2-3 osoby

m 1:75

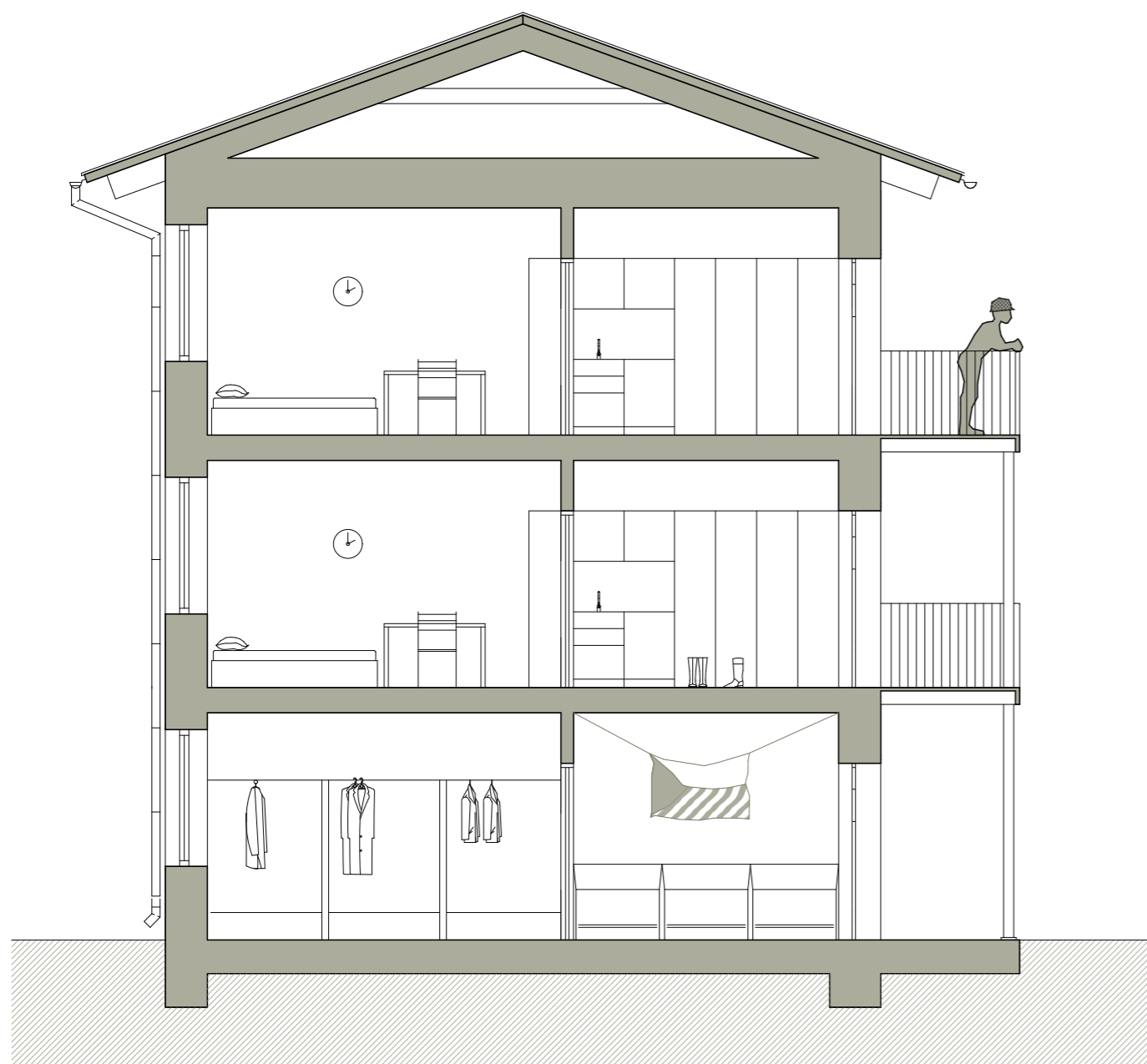




půdorys typického 2-3 NP ubytovny s obytnými jednotkami pro 2-3 osoby

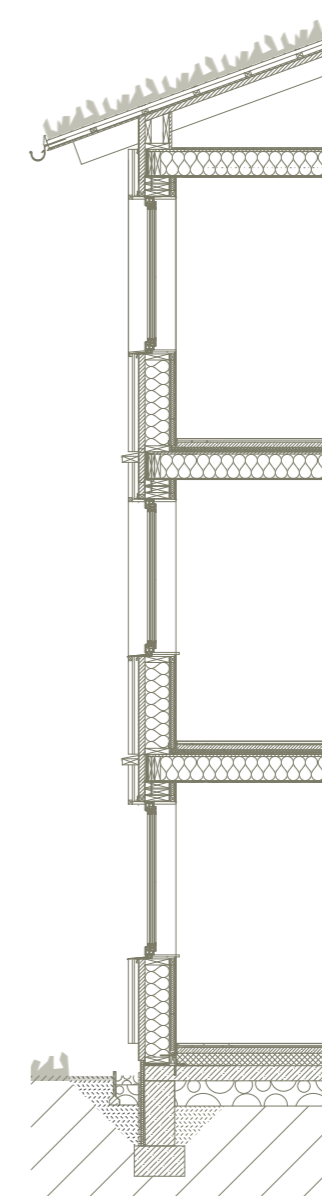
m 1:75





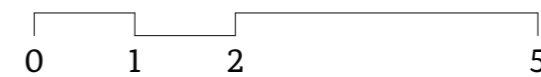
řez typickým objektem ubytovny

m 1:75



skladba fasády

m 1:75





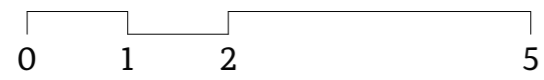
pohled jižní



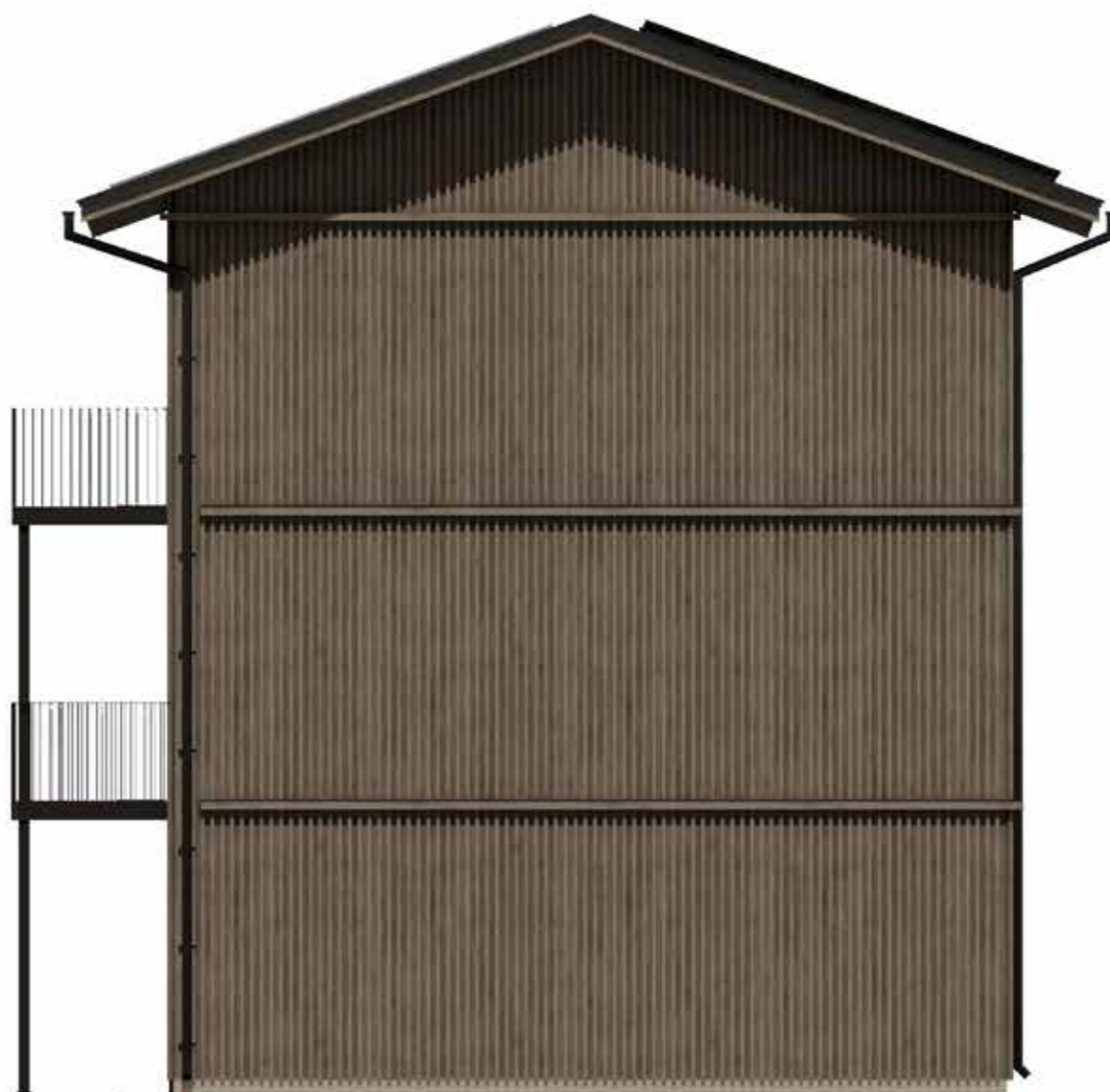
m 1:75



pohled severní



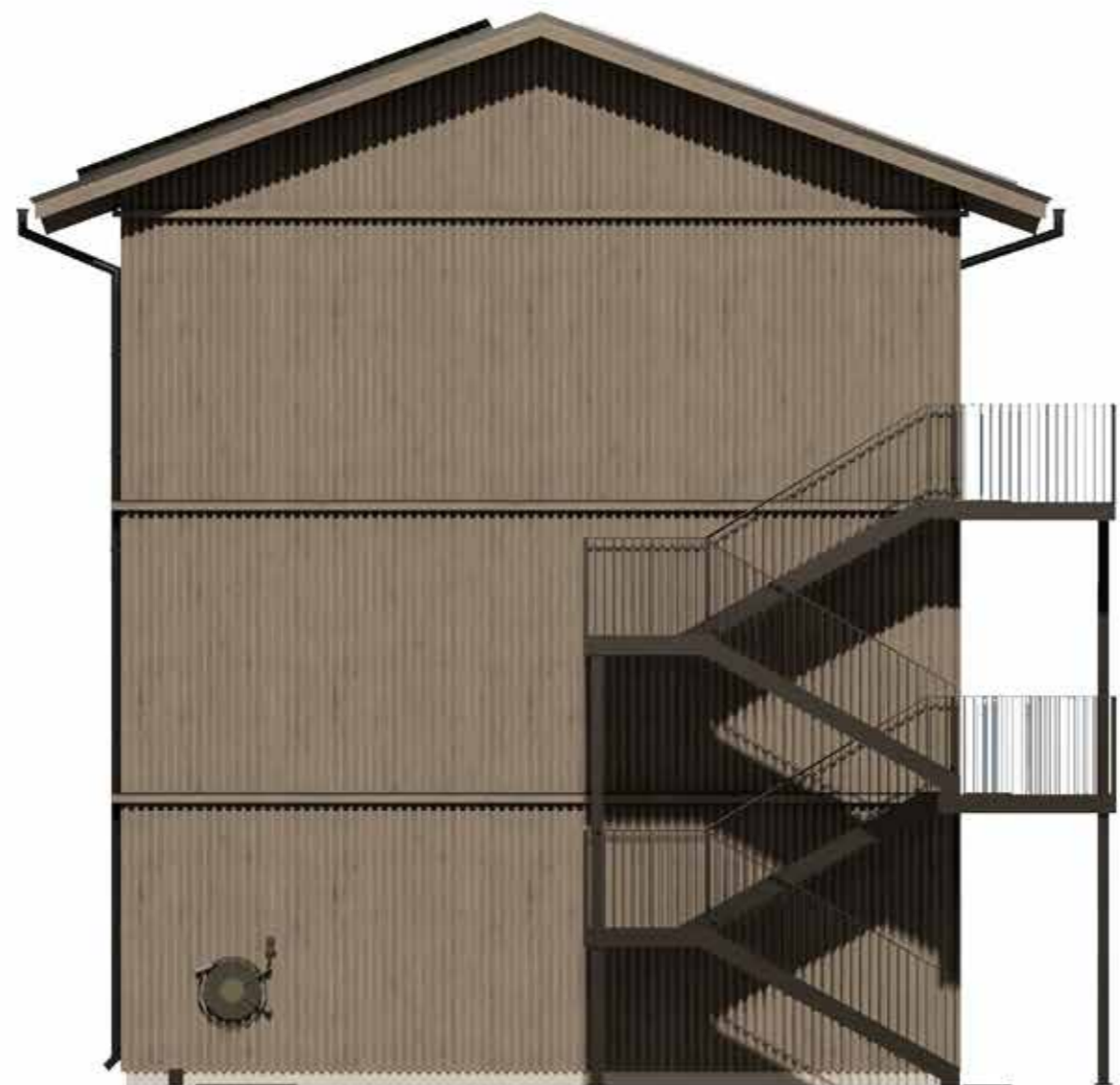
m 1:75



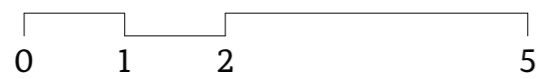
pohled východní



m 1:75

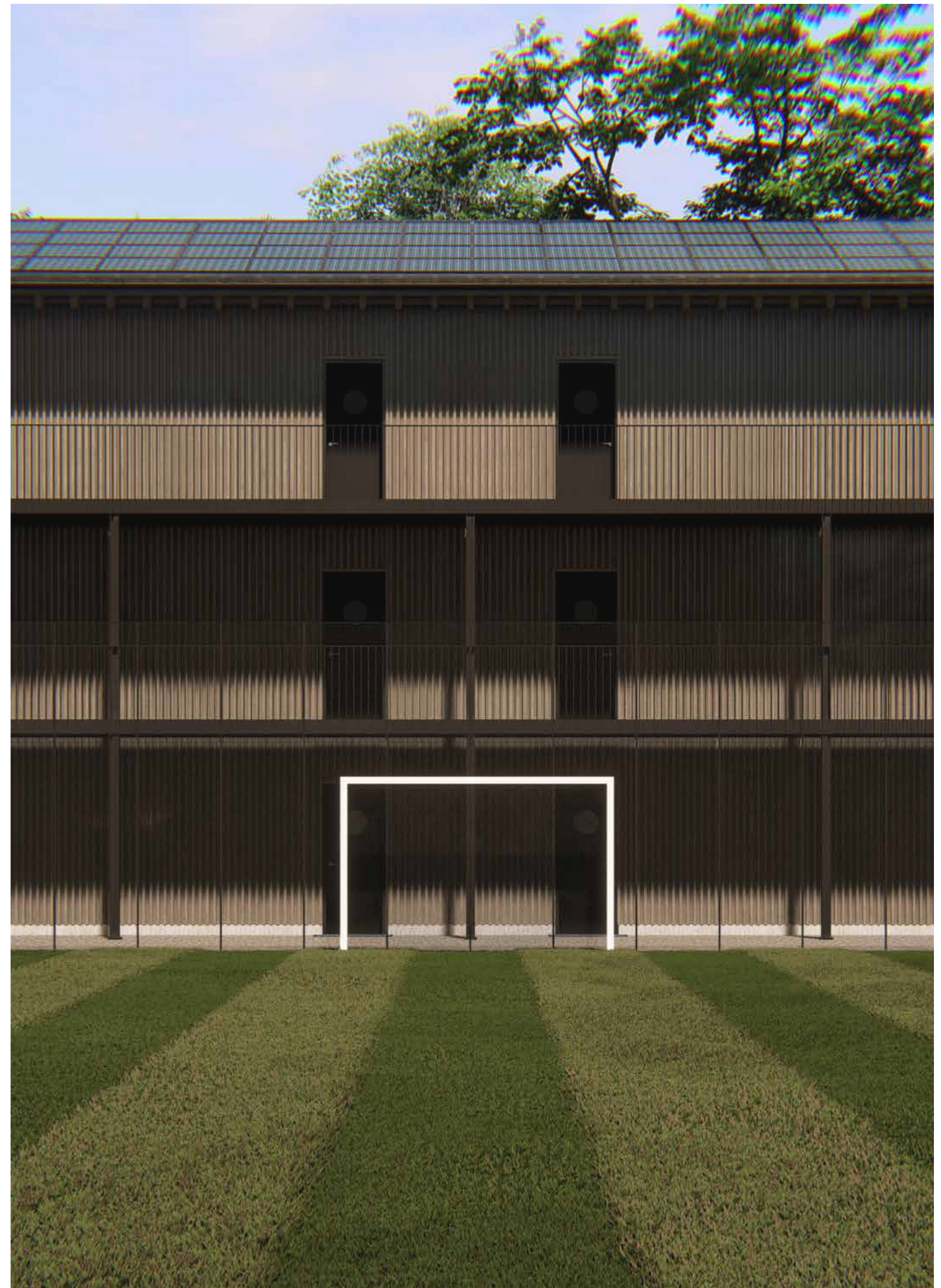


pohled západní



m 1:75

VIZUALIZACE



pohled jižní, východní



průhled na nástupiště



pohled na central house



pohled na nástupiště





mezi bloky



pohled z pavlače 3 NP



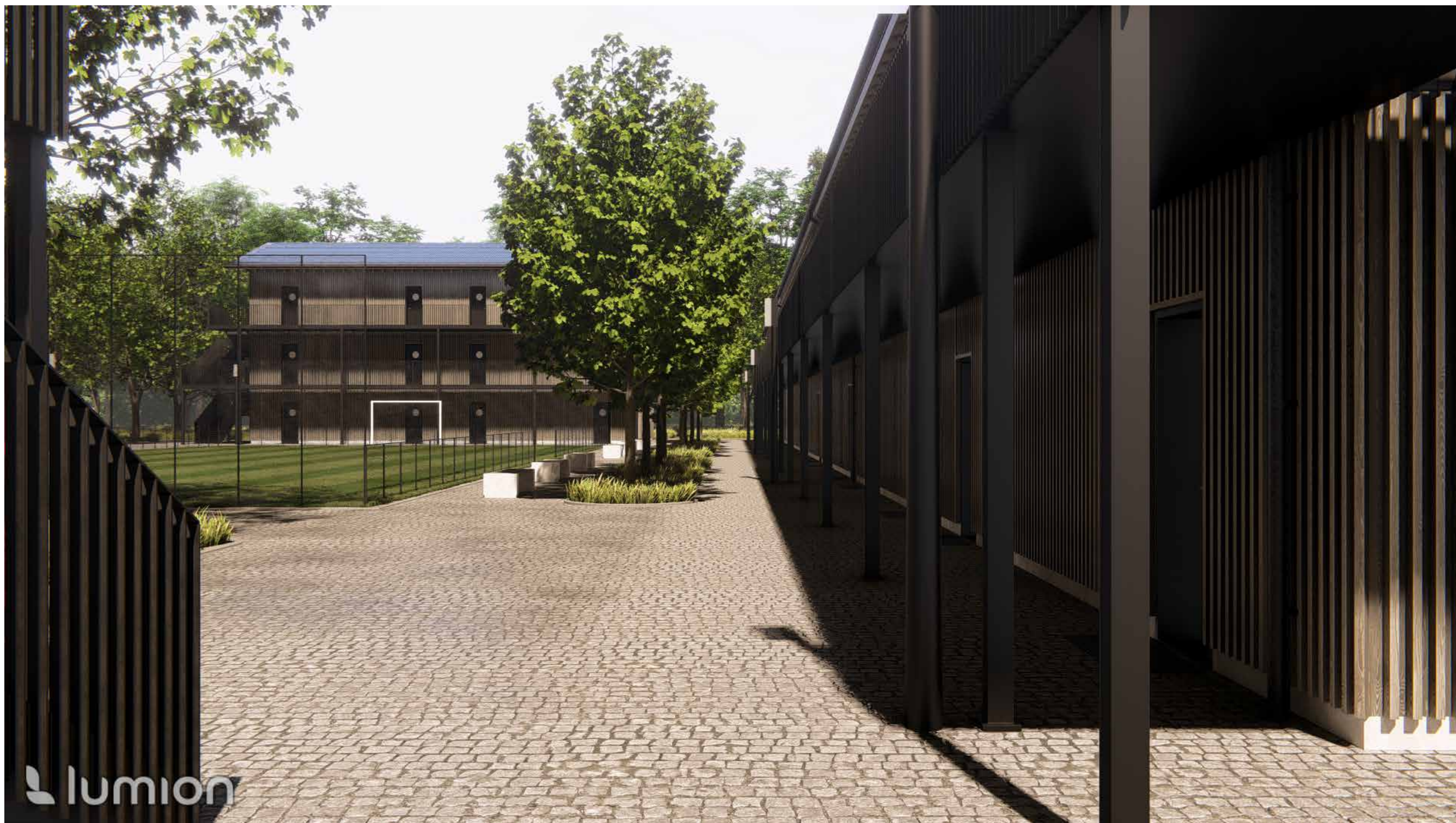
pohled na hřiště a pavlač



pohled na hřiště a pavlač



pohled na hřiště z komunitní terasy



pohled podél pavlače



ukrytý vnitroblok



likvidace odpadu a čištění obuvi



z á v ě r

Návrh vojenského výcvikového centra by měl sloužit jako konkrétní příklad využitelnosti opuštěných vojenských areálů na území ČR. Vzhledem k velikosti zadání a jeho koncepčnímu pojetí se však jedná pouze o ilustraci jedné z možností, jak by se dalo s podobnými areály pracovat. Dále bych projektem rád upozornil na téma vojenských staveb v architektuře, které bývá v moderní době často opomíjeno a utlačováno katalogovými projekty nebo projekty, které vznikají za absence významnějšího slova ze strany architekta. V dobách mírové nejistoty jsou podobné projekty určitě na stole, tak by bylo vhodné, aby jejich případná realizace byla doprovázena i estetickým pohledem na věc.

Na úplný závěr bych rád řekl, že jsem si díky ponoření se do tématu připomněl, jak významnou práci pro nás odvádí Armáda ČR a že jsou věci, jako je demokracie a svoboda, za které je potřeba bojovat. Svou ruku k dílu se chystám přiložit letos v srpnu, kdy se osobně chystám na vojenské cvičení do Vyškova, který byl jednou z inspirací při návrhu nového velitelství „Klondajk“.

České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury

2/ ZADÁNÍ diplomové práce

Mgr. program navazující

jméno a příjmení: Matěj Štěpánek
datum narození: 21.06.1997

akademický rok / semestr: 2022/2023 letní semestr
obor: A+U
ústav: Ústav navrhování II / 15128
vedoucí diplomové práce: Ing. arch Štěpán Valouch

téma diplomové práce: Velitelství základního vojenského výcviku Klondajk

zadání diplomové práce:

1/ popis zadání projektu a očekávaného cíle řešení

Zadání diplomové práce vychází ze závěrů diplomního semináře, jehož tématem byl "BOD V KRAJINĚ". Práce se zabývá areálem bývalé protiletadlové raketové základny Dobříš (VÚ 5180) známé také jako "Klondajk".

Cílem práce je navrhnout pro areál nové, aktuální využití, které by navazovalo na historii místa a reflektovalo současné potřeby státu.

2/ Pro AU/ součástí zadání bude jasně a konkrétně specifikovaný stavební program

Stavební program areálu vychází z požadavků na ubytování a provoz střediska pro základní vojenský výcvik.

- | | | |
|----------------------------|---------------------------------|---|
| - ubytovna pro výcvik | - venkovní střelnice | - kryté parkoviště techniky |
| - ubytovna pro zaměstnance | - krytá střelnice | - parkoviště pro zaměstnance a vojáky ve výcviku + autobusy |
| - ubytovna pro návštěvy | - prostor pro výcvik s granátem | - hasičská jednotka |
| - administrativa a vedení | - překážková dráha | - vodní nádrž |
| - jídelna | - atletický ovál 400 m | - elektrocentrála s generátorem |
| - tělocvična | - 10 učeben pro 50 lidí | - zdravotnická jednotka |
| - posilovna | - aula | |
| - sklad zbraní | - nástupiště | |
| - sklad munice | | |

3/ popis závěrečného výsledku, výstupy a měřítko zpracování

Projekt bude obsahovat analytickou a návrhovou část. Návrh bude zpracován v rozsahu architektonické studie. Zahrnovat bude autorskou zprávu, situační výkresy (1:500 - 1:2000), axonometrie, charakteristické půdorysy, řezy a pohledy v měřítku 1:100 - 1:500 a vizualizace. Projekt bude odevzdán v podobě portfolia A4, výstavního panelu a elektronicky.


4/ seznam dalších dohodnutých částí projektu (model)

Součástí projektu bude fyzický model zhotovený ve vypovídajícím měřítku a podrobnosti.

Datum a podpis studenta

28.02.2023 

Datum a podpis vedoucího DP

28.02.2023 

Datum a podpis děkana FA ČVUT



registrováno studijním oddělením dne

18.2.2023



ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE
FAKULTA ARCHITEKTURY

AUTOR, DIPLOMANT: Matěj Štěpánek
AR 2022/2023, LS

NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE:

(ČJ)

VELITELSTVÍ ZÁKLADNÍHO VOJENSKÉHO VÝCVIKU KLONDAJK

(AJ)

INITIAL MILITARY TRAINING COMMAND, KLONDIKE

JAZYK PRÁCE: ČESKÝ

Vedoucí práce:

Ing. arch Štěpán Valouch

Ústav: 15128 ústav navrhování II

Oponent práce:

Ing. arch Adam Halíř

Klíčová slova (česká):

vojenské, středisko, výcvik, Klondajk

Anotace (česká):

Velitelství základního vojenského výcviku Klondajk vzniká jako reakce na dvě věci. Tou první je ambice Armády ČR mít do roku 2030 až 5 000 nových profesionálních vojáků a o 5 000 více vojáků v aktivní záloze. K dosažení tohoto cíle je potřeba nárůst příslušných jednotek o 20% a o 50%. Nové velitelství by umožnilo příjem a výcvik až 2 000 nových vojáků ročně, snížilo by zátěž na Vojenskou akademii Vyškov a rozložilo kapacity vojenského výcviku mezi Čechy a Moravu. Druhým faktorem, který stál za návrhem vojenského výcvikového střediska je agrese ruského diktátu na Ukrajině, která vnesla do povědomí společnosti důležitost otázky obrany státu, svobody a demokracie. Nové velitelství vzniká jako reakce na tyto dva faktory v místě, kde historicky došlo k "výměně stráží", když v areálu dotovaným Sovětský Svazem v roce 2000 krátce působily obranné jednotky NATO.

Anotace (anglická):

The Initial Military Training Command Klondajk is being established in response to two factors. The first is the ambition of the Czech Republic's Army to have up to 5,000 new professional soldiers by 2030, as well as an additional 5,000 soldiers as active reserves. Achieving this goal requires an increase of 20% in the professional units and 50% in the active reserves. The new command would enable the recruitment and training of up to 2,000 new soldiers annually, reduce the burden on the Military Academy Vyškov, and distribute the capacities of military training between Bohemia and Moravia. The second factor behind the proposal for the military training center is the aggression of Russian dictatorship in Ukraine, which has highlighted the importance of defending the state, freedom, and democracy in the public consciousness. The new command is a response to these two factors in a location where a "changing of the guards" historically took place when NATO defense units briefly operated in the area (formally subsidized by the Soviet Union) in the year 2000.

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“

V Praze dne

26.05.2023

podpis autora-diplomanta



Tento dokument je nedílnou a povinnou součástí diplomové práce / portfolia a CD.

Z D R O J E

- Aftergood, Steven. 1998. S-200 SA-5 GAMMON. nuke.fas.org. [Online] 03. červenec 1998. <https://nuke.fas.org/guide/russia/airdef/s-200.htm>.
- Hruža, Jiří. 2014. Svět Měst. Praha : Academia, 2014.
- Janda, Petr. 2006. www.fortifikace.net. 2006.
- Janda, Petr, Korec, Martin a Kunc, Petr. 2008. fortifikace.cz. Poválečné fortifikace\Protivzdušná obrana státu\PLRS VEGA Rapotice (9., 10. plro 76.plrb), S-200 VE. [Online] 16. září 2008. http://www.fortifikace.net/pov_pvosskupina_vega_rapotice.html.
- —. 2007. fortifikace.net. Poválečné fortifikace\Protivzdušná obrana státu\PLRS VEGA Dobříš (17., 18., 19. plro 71.plrb), S-200 VE. [Online] 26. duben 2007. https://www.fortifikace.net/pov_pvosskupina_vega.html.
- Pohunek, Jan. 2011. Pověsti trampské. Puchejř. 2, 2011.
- ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra a kol., 2006. Rekonverze vojenských brownfields. 1. vyd. Pardubice, Univerzita Pardubice, 218s. ISBN 80-7194-836-5
- https://www.fortifikace.net/pov_pvosskupina_vega.html
- [http://www.fortifikace.net/pov_pvosskupina_vega.html#:~:text=Fortifikace.net%20%2D%20Pov%C3%A1le%C4%8Dn%C3%A9%20fortifikace%5C,plrb%20Praha\)&text=Historie%20tohoto%20%C3%BAvaru%20sah%C3%A1%20a%C5%BE,raketov%C3%BDch%20vojsk%20v%20na%C5%A1%C3%AD%20zemí](http://www.fortifikace.net/pov_pvosskupina_vega.html#:~:text=Fortifikace.net%20%2D%20Pov%C3%A1le%C4%8Dn%C3%A9%20fortifikace%5C,plrb%20Praha)&text=Historie%20tohoto%20%C3%BAvaru%20sah%C3%A1%20a%C5%BE,raketov%C3%BDch%20vojsk%20v%20na%C5%A1%C3%AD%20zemí).
- http://www.fortifikace.net/pov_pvosskupina_vega_rapotice.html
- https://www.google.com/maps/d/viewer?hl=cs&gl=cz&ptab=2&ie=UTF8&oe=UTF8&msa=0&mid=1lQZ_yV6VQs6Sv9qlt8P8Gi_uxI&ll=49.88546209741049%2C14.29786892187499&z=8
- <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-mikulecky-armadnich-letist-je-malo-i-vzhledem-k-hrozbe-z-ruska-40393744>
- <https://www.mvcz.cz/clanek/dobyvani-klondajku.aspx>
- <https://prazdnedomy.cz/>
- <https://prazdnedomy.cz/domy/objekty/detail/1235-raketova-zakladna-klondajk>
- <http://postapo.cz/multimedia/fotoart/byvala-raketova-zakladna-v-brdech-klondajk/>
- http://www.fortifikace.net/pov_pvosskupina_vega.html
- <http://www.brdy.org/content/view/111/101/>
- <http://www.brdy.org/content/view/109/102/cpage,20>
- <http://www.webcestovatele.net/index.php/pesi-vylety/127-opet-na-zakladne-klondajk>
- <http://ic.mestodobris.cz/5-stozec-a-raketova-zakladna/d-465657>
- <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/100013/120295335.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- <http://klondajk.brdy.org/topic8-klondajk-akce-267-vseobecne-forum.html>
- <https://www.vavyskov.cz/content/o-nas>
- <http://ic.mestodobris.cz/5-stozec-a-raketova-zakladna/d-465657>
- <http://www.webcestovatele.net/index.php/pesi-vylety/127-opet-na-zakladne-klondajk>
- <https://en.wikipedia.org/wiki/Barracks>
- [https://www.ptejteseknihovny.cz/dotazy/kasarny#:~:text=\(caserne\)%20a%20do%20francouz%C5%A1tiny%20z,ze%20slova%20quattuor%20%3D%20%C4%8Dty%C5%99i](https://www.ptejteseknihovny.cz/dotazy/kasarny#:~:text=(caserne)%20a%20do%20francouz%C5%A1tiny%20z,ze%20slova%20quattuor%20%3D%20%C4%8Dty%C5%99i)
- <https://followinghadrianphotography.com/2018/09/12/housesteads-roman-fort-vercovicium/>
- <https://twitter.com/philipkallan/status/1291283192524275713?lang=ca>
- http://www.agm-geo.cz/ukazky_rezy.html
- <https://www.mestodobris.cz/platny-uzemni-plan/d-459477>

Mapové podklady

- <https://www.google.com/maps>
- <https://mapy.cz/>
- <https://www.ikatastr.cz/>

ZAJÍMAVOSTI A SVĚDECTVÍ

PŮVOD PŘEZDÍVKY "KLONDAJK"

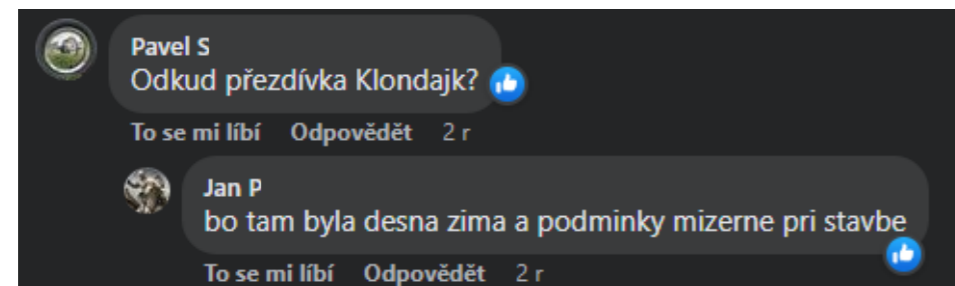
Jména a přezdívky základny

- Vojenský útvar 5180
- 17., 18., 19. protiletadlový raketový oddíl Dobříš
- Protiletadlová raketové skupina VEGA Dobříš
- A-267
- "Akce Stožec"
- "Klondajk"

Původní vojenská akce, která měla za cíl vystavět na hřebeni Brd protiletadlovou raketovou základnu, nesla označení A-267 (podle PSČ oblasti). Brzy po začátku výstavby se akce dočkala 1. přezdívky: "Akce Stožec" (podle nedalekého vrcholu Stožec). Brzy však převládlo mezi vojáky i běžnými lidmi jiné označení pro celou akci, které si lokalita udržela i jako přezdívku po dokončení základny a spojuje se s veškerým děním na místě dodnes - "Klondajk".

Ohledně původu této přezdívky se na internetu vedou diskuze dodnes. Díky svědectvím pamětníků, co se podíleli na výstavbě areálu, se mi podařilo dohledat, že přezdívka "Klondajk" je v Brdech starší, než samotná základna. "Klondajk", jak jej známe dnes, vznikl fonetickým přepisem slova Klondyke, což bylo označení trampské osady, která se nacházela na nedalekém vrchu Plešivec již před výstavbou základny. Tento Klondyke své jméno převzal od kanadské oblasti Klondike (Klondyke), která byla středem zlaté horečky na Aljašce na konci 19. století. Předpokládá se, že trampský Klondyke svou přezdívku získal díky drsným podmínkám na hřebenech středočeské vrchoviny, které si trampové spojovali s podmínkami zlatokopů na Aljašce, jim dobře známé z románů Jacka Londona (*Volání divočiny*). Nejstarší zmínky o trampské osadě Klondyke se mi podařilo dohledat z roku 1929, kdy byla osada podepsána pod skupinovým protestem obhajujícím postavení trampů ve společnosti v týdeníku TRAMP. Osada poté byla v letech 1938-1944 součástí sítě trampských osad v Brdech, proslavena i působením trampa Jerryho Packarda (*Generála Brdské zimní armády*), občanským jménem Ivo Krska (Pohunek, 2011).

Trampská osada Klondyke byla zřejmě dobře známa řadě vojáků, co se podíleli na výstavbě základny. Ti tak již od začátku svého působení na její realizaci vyprávěli svým blízkým, že jedou na "Klondajk", když odjížděli na vojnu do drsné přírody Brd. Netrvalo dlouho a pojem se přenesl i mezi vojáky a přezdívka se časem stala tak silnou, že dnes areálu pomalu nikdo neřekne jinak, než právě "Klondajk".



stručná historie přezdívky "Klondajk"

TRAMP 29

Drb

Resoluce

přijata na slezine severských trampů na Kostomlatech u Milešovky ve dnech 16. a 17. srpna 1930.

My, trampové, shromáždění na trampské slezine pod Kostomlaty protestujeme:

1. proti těm tiskovinám a časopisům, které v očích čtenářů chtějí tramping úplně ponížít a sesměšnit.

2. proti dozorcím orgánům státní správy, které velmi často brutálním a hrubým způsobem trampy z lesa, pěšin, cest atd. vyhánějí, aniž by k tomu měli mnohdy důvody a staví se odmítavě i k žádostem o vykázaní místa k přenocování a proto důrazně žádáme správu státních lesů a nadřízené orgány, aby v této věci učinily nápravu a aby nám bylo umožněno táboření a cestování po soukromých i státních cestách, aniž bychom k tomu potřebovali drahých dovolenek.

3. proti zákonu o polním pychu, chystané předvojenské výchově, zdražení jízdenek a vůbec všem zákonům a nařízením, poškozujícím dělnickou mládež.

4. Práli bychom si, aby časopis „Tramp“ opustil nynější svoji „střední cestu“ a aby hájil nás tak, jak na opravdový trampský časopis se sluší.

5. Trampové po boku dělnické třídy půjdou vždy do každého boje proti dnešnímu vládnímu systému.

6. Posíláme tuto resoluci do všech níže uvedených časopisů a podle jejího uveřejnění poznáme, jak která strana na tramping nahlíží: Právo Lidu, České Slovo, Národní Osvobození, Rudé Právo-Večerník (Hlídky z údolí a osad), Severočeský železník, Rudý Sever, Stráž na Severu, Škodovák, Mladá Garda, Internationale, Tramp.

Osady:

Altaj-Milešovka, Amur-Hostomice, Čimborasso-Kopisty, Dakota-Praha, Frunze-Teplice, Gumarádi-Praha, Hawai-Hostomice, Hispisy-Kopisty, Hudson-Duchcov, Klondyke, Landštýr-Praha, Madagaskar-Most, Merida-Praha, Nevada-Peruc, Nová Nevada-Praha, Nowgorod-Lom, Ophir-Praha, Orinoko-Praha, Pamir-Lon, Potěmkin-Praha, Redskin-Praha, Rudý Partizán-Praha, Santa Paso, Santa Puelo-Most, Synové hor, Stará Nevada-Praha, Šibenice-Praha, Turksib-Duchcov, Trosečnicki-Praha, Wyoming-Ústí nad Lab., Ztracená Varta-Most.

Otiskujeme bez zaujetí stanoviska. Redakce.

Nové osady:

V Oseku u Duchcova zrodila se přeskvostná osada „New Granada.“ Po správných klucích volá mladá „Niagara“ ve Slezské Ostravě, kteří



mapa trampských osad z roku 1957

skupinový protest obhajujícím postavení trampů ve společnosti v týdeníku TRAMP. <<



kámen s nápisem Clondike City, dnes stále k vidění v areálu bývalé základny >>

“KLONDAJK“

Zrození velkého obra - svědectví z let 1984/85

Vzpomínky příslušníka stavebních jednotek, který zde jako absolvent vojenské katedry vysokých škol (VKVŠ) prožil plných jedenáct měsíců ze své roční vojenské základní služby.

Praha, 2003

Mé soužití s Klondajkem začalo na podzim v roce 1984, kdy jsem po ukončení studia na VŠ jakožto absolvent nastoupil k výkonu roční vojenské služby. Z přijímače mne převeleli k jednomu stavebnímu útvaru a odvezli mne přímo na místo činu. Tam mne čekala realita podobná utopické vizi z nějakého apokalyptického filmu. Velká odlesněná plocha, spousta bahna a koncentrace stavební techniky a otroků v mundúrech. Do stavebního útvaru byli naveleni zejména vojáci základní služby, kteří byli kádrově nespolehliví, takže tam bylo hodně cikánů, slovenských Maďarů, nedostudovaných vysokoškoláků, propuštěných delikventů a potomků emigrantů. Já jsem ale byl relativně kádrově čistý, takže jsem byl namočen do jedné nižší velitelské funkce. Měl jsem na starosti správu autoparku.

Hlavní podíl stavebních prací na Klondajku byl realizován především vojenskými stavebními útvary. Tyto útvary sice již nebyly přímými následníky nechvalně proslulých Černých baronů (PTP), ale podmínky pro vojáky základní služby u nich nasazených byly často srovnatelné. Další paralelou je i to, že k těmto útvarům byly rovněž povolávání vojáci s horším kádrovým profilem. V přijímači se sice naučili pochodovat a střílet ze samopalu, ale po zbytek vojenské služby si na zbraň již nesáhli. Tito vojáci se podíleli nejen na výstavbě tajných objektů, ale také kasáren a vojenských bytů. Ve značné míře rovněž pracovali v průmyslu tam, kde byla potíž sehnat civilní zaměstnance, např. při výrobě azbestových izolačních materiálů apod.

Životní podmínky na Klondajku

Jako pražské dítě z intelektuálské rodiny jsem v té době nebyl životem příliš ošlehaný, ale za těch 11 měsíců, během fáze nejintenzivnější výstavby objektu, jsem získal cynicky realistický pohled, kterého jsem se doposud nezbavil. Prakticky neustále mi připadalo, že jsem hercem ve filmu natáčeném podle Švandrlíkových Černých baronů. Mnohé postavy i situace v románu byly se zdejší realitou téměř totožné. Ale ono to zas tak humorné nebylo, spíše jsem měl možnost zblízka nahlédnout do beznaděje fungování totalitní moci. S ostatními absolventy civilních vysokých škol jsme se shodli na tom, že podmínky při výstavbě Klondajku se značně podobaly realitě gulagu popisované v jiném literárním díle, v Solženicynově novele Jeden den Ivana Děnísoviče.

Ačkoli v polovině 80tých let již socialismu docházel dech, do výstavby na Klondajku tekly značné peníze. Říkalo se, že cena za výstavbu celého objektu je však zanedbatelná v porovnání s cenou sovětské vojenské technologie, která tam byla instalována posléze. V kontrastu s touto skutečností byly životní podmínky obyčejných vojáků velmi mizerné. Ubytování jsme byli v dřevěných montovaných jednopodlažních barácích. Z bezpečnostních důvodů se v těch barácích oficiálně nesmělo topit, ale kamna byla v každé místnosti a vojáci topivo zajišťovali stejným způsobem, jaký popsal Solženicyn. Důstojníci se o to nestarali, jejich ubytovna měla vlastní kotelnu s hlídanou zásobou uhlí. Veškerá voda pro stavbu i ubytovny se dovážela cisternami z Příbramí a Hořovic, veškerý tekutý odpad se vyvážel do čistíčky v Dobříši. Takže tekoucí studená voda byla vzácností,

teplá voda tekla jenom pro důstojníky. V začátku roku 1985 několik týdnů mrzlo a zamrzl rozvod vody do ubytoven. Tehdy jsem zjistil, že pravidelná osobní hygiena je jenom změkčilost, již po prvním týdnu jsem si zvykl a přestal vnímat tělesný pach můj i ostatních. Výdej stravy byl zorganizován v jednom velkém "hangáru", potkani se vesele proháněli mezi obědvajícími vojáky. Kvalita stravy byla velmi špatná, protože se tam rozkrádalo snad ještě více než v civilu.

A to jsem nezažil samotné zahájení výstavby. K tomu muselo dojít již někdy v roce 1981. V té době tam byly pro vojáky podmínky ještě daleko horší, minimální zázemí, ubytování přes zimu ve stanech. Ubytovací prostory, ve kterých jsme byli ubytováni my a sídlo štábu stavebních útvarů, byly postaveny až v roce 1983.

Bylo rovněž obtížné udržet alespoň minimální vojenskou kázeň. Ta část budované základny, kde měly být následně umístěny zbraňové systémy, byla již během výstavby obehnána zdí, ale ostatní části objektu včetně ubytovacích prostor nebyly oploceny. Časté byly dlouhodobé útoky, ale ty se vždy podařilo utajit před nadřizenými složkami. Pouze jeden nešťastník si na útěku omylem stopnul Volhu, vezoucí velitele západního voj. okruhu. Dotyčný dostal jenom 3 týdny vězení, ale pro velení útvaru to mělo závažné důsledky.

Otrhaní a špinaví vojáci se také často toulali po okolí a značně popuzovali i mírně terorizovali obyvatelstvo okolních obcí. Stížnosti se množily a vrcholem byl oficiální protest, který poslal Národní výbor obce Kytín na Ministerstvo obrany. V něm byli vojáci ze stavby přirovnáni ke tlupám banderovců. Podle mne to bylo celkem výstižné.

Organizace práce

Na rozdíl od tzv. bojových útvarů, kde vojáci čelili buzeraci, pakárně a beznadějně pomalu se snižujícímú číslu, se na Klondajku od vojáků požadoval hlavně pracovní výkon, takže buzerace tam bylo minimálně. Ba naopak, pamatují se na některé absurdní situace, které u normálního útvaru nemohly nastat. V létě 1985 se stavba dostala do značného skluzu a proto tam začali dojíždět jako dozorcí přímo důstojníci z nejvyšších vojenských orgánů. Každý den ráno přijel na stavbu autobus a několik aut zn. Volga a z nich se vyhrnul houf generálů a plukovníků, kteří celý den pobíhali po stavbě a dohlíželi na jednotlivé úseky. Na vlastní oči jsem viděl, jak po chodníku okolo štábu šlo několik generálů a proti nim skupina vojáků, oblečených ve špinavých rozdrbaných hadrech. Obě skupiny prošly nevšímavě okolo sebe bez toho, aniž by došlo k nějakému pokusu o vojenský pozdrav. Asi i ty šarže pochopily, že nemohou chtít po vojácích práci na 3 směny a ještě k tomu vojenskou buzeraci.

Během výstavby byl objekt rozdělen na úseky A, B a C:

- Úsek A: ubytovny a provozní objekty stavebních útvarů. Byly to přízemní a jednopatrové montované budovy, ve kterých se nacházely štáby stavebních útvarů, ošetřovna a marodka, ubytovna velitelské roty (kuchaři, telefonisti apod). Důstojnická ubytovna nebyla žádná, velení přespávalo ve svých kancelářích. V roce 1984 byl úsek A již plně v provozu
- Úsek B: ubytovny a zázemí budoucího „uživatele“. Tyto objekty byly dokončeny v září 1985. Výtopna, čistíčka (u lesa pod výtopnou), dvoupatrový paneláček a ta velká čtvercová zděná budova (tj. kuchyně, jídelna a shromažďovací sál).

- Úsek C: zóna pro umístění samotných zbraňových systémů. Zabíral největší část a byl obehnán betonovou zdí. Dokončen byl v září 1985.

Na staveništi byly dislokovány dva vojenské stavební útvary a dále tam byly přiveleeny části dalších stavebních útvarů. Celkové množství pracovních sil se pohybovalo v rozmezí 1000 až 1500 osob. Velení stavebních útvarů zajišťovalo provoz útvarů a "dodávku" vojáků na pracoviště, vlastní výstavbu řídili vojenští stavbyvedoucí. Dále se na výstavbě podílel také jeden civilní stavební podnik, který stavěl technologicky nejnáročnější objekty, např. radarové plošiny.

Na úseku C mohli pracovat pouze vojáci, kteří byli kontrásema prověřeni jako způsobilí nositelé utajovaných skutečností (stupeň PTZD). Avšak byl problém sehnat dostatečné množství pracovních sil s kladným prověřením, už jenom proto, že k útvaru rukovali ve velké míře vojáci s horším kádrovým profilem. Navíc proces prověřeni trval neuvěřitelně dlouho. Já jsem byl ve skupině vysokoškoláků, kteří museli o prověřeni požádat v listopadu 1984 a výsledky této prověrky přišly až v květnu 1985. Prověrka obyčejných vojáků trvala o něco méně, jenom 4 měsíce. Ale řešení bylo geniálně jednoduché. Přes oficiální bránu mohli na staveniště vstupovat pouze prověření vojáci, u brány byla malá strážní jednotka, která liknavě kontrolovala průkazky. Pro vojáky, kteří byli teprve v procesu prověřování, byl ve zdí objektu C zřízen zvláštní vstup (prolomený betonový panel), u kterého žádná kontrola nebyla. Protože tato neoficiální brána byla blíže ubicacím, používali ji prakticky všichni. Hlídanou bránou jezdila pouze auta. Avšak v momentě, kdy na vojíka přišel negativní výsledek prověrky, měl zákaz vstupovat na staveniště úseku C i tou neoficiální bránou. Že před tím v prověřovací lhůtě pracoval na úseku C, to nikomu nevadilo. Neproověření vojáci byli zpravidla odveleni jinam nebo zaměstnáni na netajných částech stavby.

Vojenské stavební útvary byly vyzbrojeny stavební technikou zemí RVHP. Ale zmíněný civilní stavební podnik vychytrale používal techniku nepřítele, takže na staveništi části "C" byla k vidění švédská rypadla Broyt, čerpadla betonu Putzmeister z NSR a také jeden obří buldozer Caterpillar, pocházející z USA. Jinak stavební útvary neměly na staveništi žádné střelné zbraně, dokonce ani dozorcí útvaru neměl za opaskem pistolí. Protože má funkce souvisela se zajištěním provozu autoparku, na vlastní výstavbě části "C" jsem se prakticky nepodílel. I když jsem si z pouhé zvědavosti jednotlivé objekty samozřejmě prošel, jejich účel jsem si tehdy s ostatními jenom domýšlel. Ani vojákům pracujícím bezprostředně v části "C" nikdo oficiálně neřekl, k čemu to celé bude sloužit. To asi bylo také zdrojem mnohých fám.

Přestože během výstavby došlo k mnoha nehodám, je až s podivem, že při takovém nasazení "živé síly" a techniky nepřišel žádný voják o život. Jedinou obětí výstavby Klondajku byl civilní zaměstnanec podniku Vojenské stavby, který v říjnu 84 v opilosti spadl na betonárce do násypky velké míchačky.

Plán splníme…!

Zmínil jsem již zpoždění výstavby Klondajku, ke kterému došlo v roce 1985. Jedním z důvodů tohoto skluzu byla nízká efektivita práce vojáků. Stavbyvedoucí totiž neustále

bědovali, že vojáci mají stěží poloviční výkon oproti tabulkovým hodnotám, udávaným pro civilní stavebnictví. Motivace vojáků byla pochopitelně nízká. Sice dostávali nějaké finanční odměny za práci, ale moc to nebylo, po 2 letech vojenské služby dostali vkladní knížku s asi 15 tis Kčs.

Velení se zřejmě snažilo oficiálně prodloužit termín výstavby, ale na začátku července dorazila na nádraží do Jinců zásilka ze SSSR. Protože však stavba nebyla dokončena, zůstala "technologie" několik týdnů pod plachtami na vagónech na civilním nádraží v Jincích. Tato skutečnost donutila velení stavby zahájit třisměnný provoz. Nicméně na začátku září 85 byla za účasti ministra obrany gen. Václavíka stavba kolaudována a pracovalo se již jenom na úpravách netajných částí stavby. V září byl také dokončen v lese okolo objektu 15 km dlouhý drátěný plot, z kterého jsou dnes již patrné jenom povalené betonové sloupky. V Dobříši poblíž rukavičkárný byly dostavěny i bytovky pro "uživatele".

Pak začaly stavební útvary balit kufry. V té době již speciální tahače přivázeli "technologické" vybavení objektu. Pro mne akce Stožec (Klondajk) skončila o půlnoci 30. září 1985, když mne vojenský autobus odvážel po hřebenové cestě zpět do vytouženého civilu.

Závěr

Asi by byl hodně dlouhý seznam vojenských i civilních staveb, jejichž výstavba byla zcela nesmyslná. Ale "Akce Stožec" neboli Klondajk je pro mě symbolem obrovské sumy peněz, vynaložených na zničení kusu krásné přírody, symbolem nesmyslné megalomanie, která je důsledkem toho, že území současné České republiky bylo a je pouhou hračkou v rukou velmocí. Pokud ty kusy betonu budou někdy sloužit jako určitý druh turistické atrakce, asi by nebylo od věci nějakou formou připomenout tisíce vojáků základní služby, kteří tam ve svízelných podmínkách museli prožít značný kus mládí.

A na doplnění ještě několik poznámek k reportážím:

- značná část těch podzemních prostor byla určena pro umístění výpočetní techniky, která před cca 20 lety byla ještě dost objemná.
- při výstavbě Klondajku skutečně docházelo k rozsáhlým terénním úpravám. Materiál, použitý pro tyto úpravy, byl dovezen z výsypek příbramských dolů.
- ani před 17 lety jsem neznal důvod, proč se lišila kvalita objektů na úseku "C". Buď ty lehčí "garáže" byly skutečně jenom klamné, nebo se předpokládalo, že jenom část objektů zůstane použitelná po přímém napadení nepřítelem. Je možné, že z důvodu časové (možná i finanční) tísně nebylo možné postavit všechny objekty dostatečně odolné.
- za zmínku také stojí 6 km dlouhá příjezdová komunikace, vedoucí po bývalé hřebenové cestě. Hladký asfaltový povrch se tam objevil až po ukončení výstavby. Původní cesta byla postavena z panelů, které příliš nelicovaly. Dostávala tu pořádně zabrat jak auta, tak i řidiči. Nejhorší to měli řidiči vozidel Praga V3S, které měly velmi tvrdé pérování. Ale musel jsem obdivovat trvanlivost štábního auta Škoda 1203, které po té cestě jezdilo pro poštu, drobné nákupy apod. I když ta popelnice vypadala dost zuboženě, každý den poskakovala po té panelové cestě a přesto během mé ZVS nebyla ani jednou v opravě.
- nevím, zda celý objekt na Klondajku skutečně mohl plnit svůj účel anebo to bylo jen pro demonstraci "připravenosti". Na západ od Prahy bylo podobných objektů několik, i když Klondajk byl největší. Těžko posoudit účinnost objektů v případě masivního napadení.

Moje základní vojenská služba na Klondajku

Martin Korec 1/3

Hodně jsem přemýšlel, jestli mám někdy napsat na kus papíru své zážitky z vojny a podělit se tak s ostatními o kus mého života a o tom, jak to skutečně vypadalo. Nevím proč, ale dostal jsem nějaký impuls, že bych to měl, a tak následující řádky jsou skutečnou realitou a nejedná se o žádný výplod mé bujné fantazie.

Jména v celém textu jsou pozměněna tak, aby nemohla být zneužita nebo aby nemohlo dojít k nedorozumění u osob, u kterých jsem to uznal za vhodné. Zároveň bych chtěl upozornit, že nejsem žádný spisovatel a na spoustu věcí si postupně vzpomínám během psaní. Věci, které mi utkvěly v paměti popisují detailně, jiné spíš jen pro představu a opravdu obecně.

Pro nástup základní vojenské služby jsem se opět, jak je v mém životě obvyklé, rozhodl impulsivně a v podstatě ze dne na den. Bylo to někdy na začátku září 1999, kdy jsem končil obhajobu diplomové práce na VOŠ Hospodářské v Liberci. Zašel jsem na Obvodní vojenskou správu v Jablonci nad Nisou, kde bydlím. Přiznám se, že jsem byl malinko zaskočen přístupem paní za přepážkou poté, co jsem jí naprosto vyrovnaným hlasem sdělil, že bych chtěl nastoupit ZVS. Dobrovolně. Na druhou stranu jsem byl zase zaskočen já, když mi sdělila, že bohužel žádné místo nemá, a že budu muset čekat na nástupní termín leden 2000, ale pokud by se něco uvolnilo, respektive by se ještě nějaké místo našlo, tak mi paní slíbila, že zavolá. Načež se tak během dvou dnů stalo a doma jsem měl na záznamníku vzkaz, že se mám přijít. Dostavil jsem se tedy na OVS, kde mi dali na vybranou, že mohu nastoupit k protivzdušné obraně státu a to na bojové základny v Mostě nebo ve Slaném. Po zvážení všech pro a proti jsem se rozhodl pro Slaný (je blíž Praze, vede tam dálnice a také co v Mostě). Dále jsem se dozvěděl, že základní výcvik bude proveden v Jihlavě na Pístově, kde se nacházela výcviková základna PVO státu. Shodou okolností si pamatuji, že ve stejném přijímači sloužil jeden ze spolužáků z VOŠ-ky, který tam nastoupil o čtvrt roku dříve. Když jsem mluvil s jeho bráchou před nástupem, tak jsme tlachali o tom, jaké to tam je, že tam jsou různé roty např. řidiči, radiští atd., že tam v podstatě neexistuje šikana a že tam je gumárna jako "prase". Mluvil také o tzv. 5. rotě, kde byli strážáci, kuchaři atd., a jelikož tyto profese nedělaly žádný specifický výcvik (řidičský průkaz,...), byla jejich celá příprava věnována fyzičce, pořadovému cvičení atd. V podstatě si to "užívali". Když řidiči jezdili auty, oni běhali, plazili se nebo brodili... . Hádejte, kde jsem skončil. Ale o tom všem později.

Do Jihlavy jsem se měl dostavit 4. října 1999 do 12,00 hodin. Na vlakovém nádraží v Rychnově u Jablonce nad Nisou jsem na základě nějakého papíru z OVS vyfasoval jízdenku do Jihlavy a nasedl na vlak a ujížděl směr Jihlava. Cesta mi ubíhala docela rychle. Během cesty se mi hlavou začaly honit myšlenky typu "Udělal jsem dobře ..?", "Co když mě tam budou mlátit... ?", "Bude tam šikana ...?" a podobné teorie. Teď se tomu směji, ale nebylo mi zrovna dvakrát do zpěvu. Do Jihlavy jsem samozřejmě přijel pozdě, ale na jednom z nádraží byl přistaven nákladňák. Byla to Tatra 815 8x8. Vylezl jsem na korbu k ostatním opozdílčům a čekali jsme asi do 15,00 hodin, kdy jsme se vydali na cestu do Pístova. Během čekání na korbě Tatry 815 jsem se docela stranil diskuse na téma "Jaké to tam bude..?", "Jak se tam na nás mazáci těší... ?" atd. Přiznám se, že v dané chvíli mi nebylo vůbec do diskuse a stále mi hlavou běhaly myšlenky z vlaku. Slyšel jsem řadu siláckých řečí o tom, jak s nimi zatočí a v podstatě, že oni tu armádu zachrání. Samozřejmě to byly silácké řeči a drtivá většina na tom byla stejně jako já.

Cestu z Jihlavy do Pístova jsme zvládli v celku rychle a za půl hodiny jsme už vjížděli do vrat, která vedla do kasáren. Osmsetpatnáctka zastavila přímo u kuchyně, kde jsme vyskákali z auta a šli se najíst. K obědu byly párky. Zároveň jsme také nafasovali bílé látkové pytlíky, ve kterých byl kompletní hliníkový příbor a otvírák na konzervy.

Kasárna Pístov. Jsou to kasárna, která se nachází asi 5 km od Jihlavy. U hlavního vchodu stála raketa na odpalovacím zařízení. Byla to S-200 Vega. Bylo to pravděpodobně z toho důvodu, že v té době již byly Vegy staženy z výzbroje AČR a tudíž mohly být využity jako symboly (stejně tak i na Klondajku – viz. dále). Na bráně byl samozřejmě dozorcí (déveták), byla tam také telefonní budka. Hned za bránou se nacházelo náměstí (buzerplac, buzerák atd.). Okolo buzerplacu se nacházelo:

- Brána
- Hřiště na fotbal
- Kuchyň, jídelna, Arma (obchod pro vojáky VZS – vydřiduši)
- Asi 3 čtyřpatrové baráky – ubikace pro vojáky VZS, nějaká ta knihovna, atd.
- Přímo před bránou byly sklady výstroje
- Po celé pravé straně stály garáže

Kasárna Pístov

Za tímto blokem se nacházel štáb, učebny, dílny a další garáže. Většina těchto baráků byla postavena z oblíbených panelů a stáří bych tipoval tak na 20 let. Směrem za sklady výstroje se také nacházelo cvičiště, kterému se přezdívalo Holubovka. Zde se nacházely různé tunely, řečiště, překážkové dráhy atd. K tomu až dále.

Ještě dál tímto směrem se nacházelo jakési malé cvičiště, kde se VZS učili jezdit s podvozky pro 9K35M, 2K12 M2 Kub. Dále se zde nacházely baráky pro radiotechniky, které se dříve se používaly pro cvičení se všemi prostředky PVO S – 75, S – 200 atd. Takto bych asi v kostce přiblížil celou základnu na Pístově.

Kasárna Pístov

Teď ale zpět k mému pobytu. Po jakémsi obědě nás odvedli do prostoru učeben, kde jsme prošli lékařským vyšetřením a napíchali do nás nějaká svinstva (očkování). Někjaký zakomplexovaný kapitán menší postavy nám nezapomněl připomenout, že jsme přijeli pozdě a to že jsme udělali špatně. Ještě bych chtěl vzpomenout, že zde jsme také vyfasovali vojenskou knížku, kde jsem měl jako profesi uvedeno Skladník a nějaké číslo (VK mám někde doma, tak se podívám). Takže jsem se stal skladníkem. Zároveň nás také rozdělili do rot a k mému štěstí jsem se dostal do 5. roty. Dále nás odvedli do výstrojního skladu, kde jsme nafasovali obrovskou kupu věcí. Počínaje trenýrkami a beranící konče. Když jsme fasovali tenisky, tak mě pobavila skutečnost, že když jsem si měl vybrat velikost tenisek, tak jsem řekl, že chci osmičky a paní mi řekla, že mám smůlu a že si můžu vybrat mezi velikostí 6 x 9,5 x 11. Tak jsem si vzal 9,5. A pak že chybí možnost výběru. Ve výstrojáku jsme také museli poslat domů naprosto všechny věci, vč. trenýrek, ponožek atd. Někjakým záhadným způsobem se mi povedlo propašovat mobil. Za výstrojním skladem si nás shromáždil nějaký svobodník a oznámil nám, že je náš velitel družstva, že to bude v pohodě a že si budeme vykat. Byl jsem v té době asi tak o tři roky starší. Odvedl nás do třetího baráku do 4. patra. Zde se nacházeli pokoje cca po 20 postelích. Už ani nevím jakým způsobem nás rozdělovali, ale skončil jsem na předposledním pokoji. Na chodbě byly plechové skříňky a každý dostal jednu. Tam jsme se rovnali věci do komínků (jaká to hovadina) a vše mělo svůj řád. U postele jsme měli malinkou skříňku na drobné věci. Postupně

j jsme se naučili ráno a postel skládat tak, abychom se nepříteli ubránili. První ráno bylo strašné. Budíček v šest hodin fakt není pro mě a následná rozcvička také nic moc, ale dalo se to přežít. Postupně jsme přivykali na život v armádě. Obecně by se dal pobyt charakterizovat dvěma pojmy. Uklízečky v modrém a maratónci v zeleném. Tzn. cca celkem hodina a půl byla věnována úklidu na rotě a zbytek byl věnován přespolním běhům. Jen tak pro zajímavost, na rotách byli v oblíbě slogany a motivační loga. Na naší rotě bylo napsáno "Kam řidiči nedojedou, tam je 5.rota dotlačí". Nevím jestli to je vtipné, ale po měsíci na 5.rotě mi to vtipné nepřišlo. Přijímač byl přesnou ukázkou toho, že armáda brala všechny co mohla. Názorným příkladem toho byl vojnín Marčianik. Obecně bych ho postavou a vzhledem přirovnal k postavě Otíka z filmu Vesničko má středisková. Jen byl malinko inteligentnější (voj. Marčianik). Bohužel to bylo ale takové kopyto a k našemu štěstí to byl "krajník", který nás vedl při pořadové přípravě, takže obecně vše kazil a tak jsme naše osobní volno nedobrovolně všichni věnovali pořadovce. Na druhou stranu byl také ale příkladem toho, že kluk, který si nebyl schopen zavázat tkaničky u bot, to po měsíci na vojně dokázal. Nakonec ho však stejně po přijímači poslali do civilu. Na patře naší roty byly sprchy. Naši velitelé družstev, také VZS, nám však údajně z důvodu špatného stavu kanalizace sprchování zakázali. To vedlo k obecně nelibosti a remcání, protože když Vás čtyři dny honí po polích, v blátě či vodou, tak opravdu moc nevoníte. Kupodivu po našem protestu došlo k reorganizaci plánů koupání ve velkých sprchách a mohli jsme se chodit koupat dvakrát do týdne. Velké sprchy byly umístěny mimo rotu a byla to taková velká místnost s trubkami u stropu a cca 20 sprchovými místy po celé místnosti. Opravdovou lahůdkou armádní výstroje však byly ručníky. Bylo to něco mezi utěrkou a kapesníkem a celé to bylo napuštěno nějakou látkou, takže ručník se tvářil jako igelitový pytel. Další perličkou byla ústrojová kázeň. Sice jsme mohli být zpocení, ušmudlaní a smradlaví, ale museli jsme být oholení, ostříhaní, zapnuty všechny kapsy a v levé náprsní kapse mít vždy vojenskou knížku. Kdo tak neudělal, tak si automaticky zvyšoval fyzičku kolečky kolem buzeráku (žabáky, kačáky, běh, atd...). Na druhou stranu však musím přiznat, že díky tomuto stylu výcviku jsem byl po měsíci schopen uběhnout 20 kilometrů se samopalem a ještě jsem měl značnou rezervu. Zároveň jsem shodil asi 10 kilo. Co se týče šikany v přijímači, tak to jsme ani jeden z nás nepoznali co to je. V průběhu přijímače jsem se zúčastnil dvou ostrých střeleb na střelnici někde u Brna. Teoretickou přípravu jsme absolvovali v kasárnách v Pístově. Střelby bych hodnotil jako jednu z lépe organizovaných věcí v armádě. Vždy v okruhu cca 250 metrů od střelnice stály hlídky, které byly vybaveny vysílačkami a pravidelně chodily ve vytyčených oblastech tak, aby se nepovolaná osoba nedostala do areálu střelnice. Ostré náboje jsme dostali až na střeleckých pozicích. Po každé činnosti se směna musela zahlásit. V průběhu přijímače jsme se také zúčastnili tzv. vyvedení. Jednalo se o dvoudenní výcvik v přírodě. Na cestu jsme se vydali hned ráno. Vzhledem k tomu, že jsme nevěděli, co vše budeme potřebovat, ale hlavně jestli se bude kontrolovat veškeré vybavení, tak jsme všichni tahali s sebou úplně vše, včetně leštidel na boty a holícího strojeku. Cca po 10 kilometrech chůze jsme však zjistili, že se nám naši velitelé družstev nepřímó smějí, co to všechno s sebou taháme za krámy a ze sumky vytáhli flašku Fernetu. Během prvního dne jsme ušli asi 30 kilometrů (vzdušnou čarou cca 10 km) a dostali se na tzv. Pouště (nevím jestli to byla přezdívkva oblasti, nebo se to tak skutečně jmenovalo), kde stála menší a již nevyužitá bojovka, kde jsme přenocovali (tzv. Malá Jihlava – základna pro 2K12 KUB). V podstatě to byl takový malinký vandr. Vařili jsme si na ohni, spali pod širákem. Dostávali jsme různé

úkoly, ale v podstatě se jednalo o takové blbosti, takže to bylo výborné zpestření. Např. uvařit čaj z toho co najdeme (my jsme našli v kapse Bonpari a to byste nevěřili, jak je z toho výborný ovocný čaj). Jediným negativem tohoto vyvedení byly neustále chemické poplachy, takže jsme se do atombordelu převlékali tak devětkrát denně. Dalším jedinečným zážitkem byla návštěva vojenského zubaře. Mám hodně se kazící zuby a když mi armádní zubař řekl, že mi bude vrtat jeden zub a na ostatní mě objedná, tak jsem řekl proč ne. Po jeho výkonu mě tam však nikdo neviděl a nechal jsem si zuby spravit až o dva měsíce déle v Dobříši u normální zubařky. Moji první službu jako pomocník dozorčího jednotky jsem dostal asi po čtrnácti dnech v přijímači. Zajímavý byl výběr do služeb. Jeden z velitelů družstva si sepsal na papír, kdo má jaké vzdělání. Shodou okolností jsem měl nejvyšší, a tak jsem dostal první službu. Hned ráno jsem měl poplach, takže jsem vůbec nevěděl co mám dělat, a tak jsem od výkonného praporčíka dostal sodu. V zápětí po ranním úklidu mi šel zkontrolovat rajóny a když zjistil, že jsem nezkontroloval úklidovou místnost, tak jsem dostal sodu znova, protože jsem si dovolil nechat košťata rozházené, a že takhle to nejde, protože to jsou armádní košťata a ta musí být v jedné lajně. On obecně úklid rajónů byl zajímavý rituál. Byly rajóny, které se daly jen tak ošudlat a také byly rajóny, kde se děllo a kde byla vidět sebemenší špína. Např. hlavní chodba. Rajóny vždy kontroloval dozorčí a to tím způsobem, že si od někoho půjčil baret a hodil ho po zemi. Pokud byl baret špinavý, tak se vše předělávalo. V přijímači mě to docela točilo, ale později jsem si uvědomil, že se jednalo jen o takový malinký náznak šikany, kterým si starší nástupní termíny dokazovaly, že jsou mazáci. Další věcí, která mi uvízla v paměti, byly tzv. hospodářské dny, tzv. Háděčka. HD se odehrávaly vždy v sobotu dopoledne. Jednalo se převážně o generální úklid všeho co se uklidit dalo, zároveň se však věnoval část času drobným opravám a údržbářským pracím. Čistili a natíraly se mříže, ničily se náletové keře, odpadní koryta atd.. Dokonce se dělo to, že chodil kolem velitel a sháněl vojáky, kteří v civilní profesi dělali odborné práce (např. zedník, natěrač, klempíř atd...). Cca po 4 týdnech pochodování, uklízení, běhání, posilování se dostavila přísaha. Na ni se všichni těšili, protože po přísaze nás poprvé pustili domů. Z přísahy si moc nepamatuji, jen že to bylo v Jihlavě na náměstí, nad námi prolétla dvojice L-159 a na tribuně to byl samý generál. Po přísaze mě naši vzali domů, ale hned druhý den jsem se musel vrátit do Jihlavy. Ale stálo to mi to za to. Když jsem se vrátil do Jihlavy, tak jsem zjistil, že pro vojáky udělali taxikáři speciální cenu. Za 60,- Kč nás dovezli z Jihlavy do Pístova. Takže když se sešli čtyři VZS, tak nebyl problém se do Kasáren dostat za výbornou cenu.

Kasárna Pístov

Takto jsem strávil v přijímači ještě dva týdny. Pomalu jsme se všichni začali připravovat na to, kam půjdeme a jaké to bude. O Slaném se obecně říkalo, že tam je šílená gumárna, tak jsem si říkal, že to se dá přežít a lepší než dostat přes držku. Mezi námi začaly lítat různé legendy co nás čeká a co nemine. Také se občas stávalo, že po armádní lince volali mazáci z bojovek a dělali malinké "psycho" (řvali na nás po telefonu, že se na nás těší, ať se připravíme na konec atd.) těm, kteří měli přijít k nim na útvar. Možná se zdá, že se to dá v klidu zvládnout, ale opravdu to není nic příjemného, když víte, že tam máte za chvíli být a do telefonu na Vás řvou, že tě zabijou, že to bude poslední týden života a tak. V den, kdy nás autobusy rozvázely k bojovým útvarům začalo malinko sněžit. Bylo to 16. listopadu 1999. Sbalili jsme si všechny věci kromě blembáků, lopatek a spacáků a vydali jsme se na buzerák k autobusbům. Tam nás třídili podle toho, kdo kam jede. Na autobusech byly názvy měst, kam jely. Byl tam Chomutov, Slaný, Rožmitál... Tak jsem se vydal k autobusu do

Moje základní vojenská služba na Klondajku

Martin Korec 2/3

Slaného. Když jsem přišel k paní, která kontrolovala údaje, tak mi oznámila, že do Slaného nejedu. Začal jsem s ní diskutovat, že to mám i ve vojenské knížce a tak. Bohužel mi ale vysvětlila, že jedu do Dobříše a to je odloučený útvar útvaru Slaný. Společně tak to oznámili asi 6 dalším vojákům. V tu chvíli jsem přestal mít dobrý pocit, protože jsem věděl, že jedu na Klondajk. Nechvalně proslulému útvaru, o kterém se v přijímači povídali legendy. Nastoupil jsem do autobusu a žaludek se mi tak stáhl, že jsem neměl ani chuť na jídlo, které jsme nafasovali. Když jsme dojeli do Dobříše, přejeli jsme náměstí a vydali se cestou, kterou lemoval les. Před každou zatáčkou jsem se modlil, aby už byla křižovatka a mi někam odbočili, protože jsem chtěl, aby útvar nebyl daleko od města. Byl!! Asi po 8 kilometrech jsme přejeli vrchol nějakého hřebenu a cca po 250 metrech byla křižovatka, kde jsme se dali doprava. Byl tam zákaz vjezdu a cesta se najednou zúžila na šířku autobusu. Všude ležel sníh, začalo se stmívat a mě bylo fakt mizerně. Ujeli jsme další 4 kilometry, když se před námi objevila dlouhá rovinka a na konci svítilo malinké světýlko. Tento obrázek si pamatuji do dnešního dne jako živý a vím, že na něj nikdy nezapomenu. Ke světlu jsme jeli asi 3 dlouhé minuty. U světla se objevila brána a dozorčí budka. Vrata se otevřela a mi vjeli do areálu největší raketové základny v České republice (koho to ale v tu chvíli zajímalo), VÚ 4431 Dobříš, které se lidově přezdívalo Klondajk.

Autobus zastavil na náměstí a z autobusu vystoupilo nás asi 10 nešťastníků, jež hsme zde měli strávit následujících necelých jedenáct měsíců. Z okolních baráků se vyvalilo několik vojáků, kteří se přišli doslova podívat na nové "maso". Všude se ozývalo "dejte si cigaretu, bude vaše poslední", "připravte se draci, chcípnete" atd.. Bylo to opravdu psycho, na které do dneška nerad vzpomínám. Kolem náměstí stály čtyři obytné bloky, vzadu byly nějaké papundeklové baráky (při stavbě základny sloužily k ubytování vojáků, ale v té době už to byly jen sklady a byli tam údržbáři). Naproti obytným blokům byla kuchyně, štáb a autopark "B". Cca po pěti minutách k nám přišla podpraporčice Fialová a ta zavedla pět z nás do prvního baráku. Tam jsme dostali jeden pokoj pro čtyři a poslední z nás dostal postel na pokoji u supráků (suprák, tj. nejstarší nástupní termín, nejmladší jsou draci, pak jsou vrtule, mazáci a supráci). V dané chvíli jsem ho litoval, ale později jsem zjistil, že to byla výhoda. Všech pět co jsem přišli jsme se dostali na tzv. bezetu, později erzetu (BZ – baterie zabezpečení, strážáci, kuchaři, písaři, psovodi atd..., RZ – rota zabezpečení). Byl to Runčák, Petana (Pety), Choc, Petrák a já (Kory). Runčák a já jsme byli skladníci a dostali jsme se do proviantu, Pety byl štábní písař a Choc s Petrákem byli kuchaři. O tom všem ale až dále. Teď se vrátím k našemu příchodu. Po ubytování jsme rychle nafasovali nezbytné vybavení, tj. spacák. Lopatku, blembák a podobně jsem již do konce vojny neviděl a ani jsme je nenafasovali. Stále mezi námi panoval velice nepříjemný pocit, že jsme se dostali někam, kam jsme neměli. Všichni si nás chodili prohlížet, smáli se nám do očí, měli strašnou radost, že tam jsme, stále řvali a dělali bordel. To vám na psychice opravdu nepřidá. Pety dostal pokoj se suprákama a mi ostatní jsme bydleli sami čtyři. Když s námi vyřídili veškeré papíry, všichni vojáci z povolání, kromě dozorčího útvaru, odjeli z domů. Začalo se dít doslova peklo, na které do dnešního dne nezapomenu. Do večere se v podstatě ještě nedělo nic, kromě toho, že se na nás všichni chodili dívat jak do ZOO. Po večeri se pomalinku začal vracet zbytek alkoholem posilněných mazáků a supráků z vycházek. Kolem 20,00 večer k nám na pokoj přišla nějaká vrtule a ať jdeme s ním. Tak jsme šli. Dovedl nás do malého pokoje, tak cca 3x6 metrů. Všude stály dvoupatrové postele a skříňky, takže tam bylo opravdu těсно.

První co nás praštilo do nosu byl kouř marihuany a chlast úplně všude. V podstatě nám bylo nabídnuto, jestli chceme mazárnu nebo gumárnu:

- Mazárna: jedná se o to, že v podstatě děláte služku všem starším nástupním termínům, necháte si všechno líbit, "stříkáte" jídlo (bufet), cigarety, pití (sahara). Mazárna měla fungovat tak jeden měsíc do tzv. "plácnutí" a dokud nepřijdou další z různých kurzů apod. Do této doby jsme museli udržovat ústrojovou kázeň – zapnuté všechny knoflíky, nesměli jsme mít mosty na kanadách, atd.

- Gumárna: v podstatě dodržovat veškerá nařízení platná pro vojáka VZS aplikovaná zejména na starší nástupní termíny. Zdravit všechny vyšší hodnosti. Vždy se povolit o vstup do místnosti atd. Gumárnu si nikdo nevzal a myslím, že by asi splakal nad výdělkem. Dostal by co nejdříve po držce a domů by se podíval tak jednou za půl roku.

Jak jsem již napsal, tak jsme si všichni "vybrali" mazárnu. Pamatuji si na takovou úvodní scénku, kdy nás dva draky donutili se postavit proti sobě a s ešusem si navzájem si dát do nosu a "darovat krev". Samozřejmě se nám do toho nikomu nechtělo, ale stažený zadek jsem měl pěkně, protože jsem vůbec nevěděl, kdy komu přeskočí v hlavě a seřeže nás. Oni když jsou lidé zhulení a vožralí, tak nikdy nevíte. Po asi nekonečné minutě se najednou všichni začali smát a smáli se tomu, že to je jen vtip a že obecně platí, že na draka se nesmí fyzicky šáhnout (v podstatě se tak stalo, kromě jedné výjimky, kdy Petrák někomu udělal malér a dostal docela solidně po držce). Zároveň nám hned řekli, ať si vybalíme jeden celý komplet 95 (oblečení) a dáme ho na hromadu. Celou hromadu si rozebrali supráci a mazáci, kteří o ně přišli tím samým způsobem, či je prochlastali. Byl to v podstatě takový zákon padajícího hovna. Pak nás nechali jít spát. Takovéto zážitky byly dnem a nocí. Každý mazák měl svého draka. Bohužel to počtem nikdy nějak moc nevycházelo, takže jsme v podstatě sloužili všem. Já jsem dostal jako mazáka nějakého Kováče z Mladé Boleslavi. Přišel za mnou a řekl, že chce každý den krabičku lepších cigaret a za plácnutí karton Marlborek. Nic víc nechce, jen občas na strážnici nějaký ten bufet, což bylo v pohodě, protože jsem dělal proviantáka. Obecně jsem si v tu chvíli myslel, že jsem v pohodě. Opak byl pravdou. Úplně nejhorší byli supráci, kterých tam bylo asi 10 a to jsem stále slyšel "Dráááák, dones mi cigáro". Nejdříve obecně se dá říci, že denně tam všichni vykouřili tak 3 kartony cigaret. Nakonec to dopadlo tak, že jsme nakoupili balené cigarety a u těch se skončilo. Kolikrát jsme také dělali bufet ve dvě ve tři ráno. Třeba řízky, smažený sýr, hranolky, atd. Dělat v kuchyni mělo tedy své výhody i nevýhody.

Zajímavou vzpomínkou je úklid, který jsme prováděli jako draci. Vše se muselo dělat denně mazlákem. Mazlák vypadá něco jako vazelína a údajně má čisticí schopnosti. Nepopíratelným faktem je, že ale pěkně smrdí. Vrtule nás poučily, jak budeme uklízet. Kbelík i s banjem (rejžák na dlouhé tyči) musel být vždy "zaparkován" v rohu místnosti tak, aby se dotýkal obou stěn. Pokud tak nebyl, měl kdokoliv ze staršího nástupáku právo ho rozkopnout a udělat tzv. "saigon". Občas se samozřejmě stalo, že ho rozkopli jen tak. Prostě si potřebovali vybit energii. Saigon byla také oblíbená zábava. Do jedné místnosti se nanosil veškerý bordel, který se kde našel. Odpadky, mazlák, rozbili se střepy, namočili tam atd... To se stalo třeba ve tři ráno. Pak nás vzbudili a opět jsme jeli. Upřímně, když se na to dívám zpět a mohl znovu rozhodnout, jestli na Klondajku vydržet a vydržet zejména ten

měsíc, tak bych se asi rozhodl jinak a z fleku bych utekl. Možná to nezní moc statečně, ale na tomto jsme se shodli se všemi ostatními, kteří si to prožili. Klidně bych šel na vojenskou správu v Jablonci, klidně si tam ustlal, ale už bych to nechtěl zažít. Kolikrát měl ten měsíc někdo z nás slzy na krajíčku, protože to byla fakt síla, ale taková ta psychická potupa je opravdu něco strašného. Možná že to z těchto vět tak nevyzní. Jsou to však ty ošklivé vzpomínky a na ty člověk radši zapomene a nechá si jen ty krásné. Také si pamatuji na svou první opici na vojně. Bylo to asi třetí víkend na Klondajku, kdy jsme o víkendu měli relativně volněji, protože si všichni supráci jeli domů pro civil a bylo hodně opuštěků, tak jsme jeli s mazákama a s vrtuleme na diskotéku do Dobříše. Samozřejmě se lezlo dírou v plotě a bylo to načerno, ale ono to na Klondajku asi jinak fungovat nemohlo. Jeli jsme auty dolů a pamatuji si, že jsem si dal dvě piva a z toho jak jsem byl vyčerpaný a unavený, tak jsem usnul pod dunící reprobednou a celou neděli jsem proležel v posteli a bylo mi zle. Další oblíbenou kratochvílí starších nástupáků bylo tzv. přistávání draků. "Lítali" jsme po chodbě s rukama v pase a předklonění dopředu, abychom vypadali jako draci a museli jsme vždy na zavolání přiletět a přistát jakoby do vajíčka. Toto jsme brali docela s humorem a občas jsme si to užívali, protože jediné humor a kolektivní podpora byla jediná zbraň, tak proti této šikaně bojovat. Slyšel jsem moc silných řečí těch, kteří říkali, že oni by se nedali a že by jim dali čocku, ale ono to opravdu nešlo. Nevím jestli byl Klondajk něco jako odkladištěm nepohodlných VZS a až našim nástupákem to chtěli zkldnit, protože tam bylo spousta vojáků s prohřešky (před výkonem trestu, po výkonu trestu, majetkové delikty, atd.). Obecně se také říkalo, ale asi šlo o drb, že na Klondajk jsou uklízení nepohodlní vojáci z povolání. Je totiž fakt, že se tam chlastalo a kradlo docela ve velkém. Ovšem nechci nikomu sahat do svědomí a podotýkám, že se to říkalo, ne že to byl fakt. Oblíbenou noční zábavou všech vojáků na baráku byl tzv. bazén. Měli jsme velkou umývárku se sprchami. Bylo to o velikosti cca 10x10 metrů. Byly tam dvoje dveře, které se vysadily a otočily o 90 stupňů a opřely se o zárubně tak, aby se mohla celá místnost zaplnit vodou. Všechny netěsnosti se ucpali hadry a mazlákem a pak se cela místnost začala napouštět teplou vodou. Bylo to příjemné zpestření. Dalším takovým momentem, který si pamatují bylo to, že jednoho večera cca kolem půlnoci někdo zařval drak, tak jsem vyběhl a musel jsem každých 5 minut otvírat dveře, protože vždy za 5 minut vylétla z pokoje prázdná láhev a rozbila se na chodbě. Rychle se to muselo uklidit a když se to nestihlo, tak to stálo cigára.

Takto se vlastně točil celý prosinec 1999 a to do doby než přijeli další základáci nástupního termínu podzim 1999, kteří byli na různých kurzech (strážáci, radisti atd.). Myslím, že to bylo tak kolem 20. prosince. Pamatuji si do dnešní doby, že když přijeli, tak za námi přišli vrtule, podali nám ruce a pogratovali, že jsme to zvládli a nyní to je na těch dalších. Možná to zní divně, ale je to prostě tak. Pamatuji si, že jsme po chodbě chodili jako králové a užívali si toho, že když se ozve drak, tak jsme tam nemuseli běžet. Hned první večer udělaly vrtule novým drakům obrovský saigon. Byli z toho úplně hotoví a nechápali o co jde. Koukali jak vyjevení. A to doslova. Tak se naše stará pětka na to dobrovolně vrhla a doslova jsme si to užívali a bavili se u toho. Někdo z těchto nových draků podal hlášení na Vojenskou policii. Padlo i několik jmen, ale vzhledem k tomu, že dotyčný pravděpodobně vypovídal sám, tak to bylo tvrzení proti tvrzení. VP to takto samozřejmě nechat nemohlo, tak nakonec došlo k tomu, že dva nebo tři mazáky a vrtule převeleli. Šli do Slaného a do Frýdku-Místku.

V průběhu dalších dvou měsíců došlo k jakémusi "rituálu", kterému se říkalo "plácnutí". Jde vlastně o to, že mazák svého draka přijme do kolektivu. To probíhá tak, že se sejde většina mazáků, popř. vrtulí či supráků, většinou kamarádi výše uvedeného mazáka, jeho drak si lehne na postel břichem dolů, mazák mu sundá přes prdel modráky a na nohy a záda se položila matrace. A podle toho jak ohodnotí mazák, jak byl dotyčný drak dobrý, tolik dostane ran. Čím méně, tím byl lepší. Samozřejmě si pláclí i ti okolo a bylo na každém, jestli plácne na prdel nebo na matraci. Pokud si draka vážil, tak plácnul na matraci. Ti lepší dostali tak 40 ran, z toho 10 ostrých, ale jedno moje číslo jich dostal asi 90, z toho 40 ostrých. Člověk měl pak prdel zmalovanou jak omalovánku. Ještě si vzpomínám, že když jsme byli jako draci, tak někdy v průběhu prvního měsíce přijela na útvar Vojenská policie a začala vyšetřovat šikanu. To měli všechny starší nástupní termíny staženou prdel. Sice šikana byla veřejným tajemstvím i mezi VZP, ale jakmile došlo na toto, tak všichni svorně drželi při sobě. Než nás pět šlo na výslech, dostali jsme pořádnou nalejvárnou od ostatních VZS, že návštěva VP je normální, ať nic neříkáme, že už to máme skoro za sebou. A asi tak nějak to i probíhalo. Ptalí se nás na šikanu, jestli se nám něco stalo nebo tak. Tak to všichni samozřejmě popřeli a jelo se dál. Jestli bych měl shrnout, kolik mě daný měsíc ve funkci draka stál, tak jsem to kdysi odhadl asi na 15 tis. Kč. Nepočítám do toho výstroj, kterou jsme odevzdali suprákům. Předcházející řádky byly jakýmsi sumářem toho, co jsem zažil první měsíc na bojovce. Následující období bylo taky veselé, ale zejména našimi průsery. Kolem 20. prosince odešli supráci domů a v podstatě se všem velice ulevilo, protože poslední týden dělali nesktečný bordel. Ještě se mi vybavuje vzpomínka na setkání s jedním suprákem, který sloužil ve stejném skladu jako já a v podstatě jsem po něm nakonec přebral celý proviant. Říkalo se mu Srbíno. Byl mohutný a docela vypitej a většinou i zhulenej. Jednoho večera jsem šel z proviantu a zastavil se ještě v proviantní kanceláři. Seděl tam s několika dalšími supráky a jen tak ho napadlo, že se budeme boxovat. Tak mě zastavil a řekl, že má chuť se boxovat. Tak ať ho začnu boxovat do břicha. Moc se mi nechtělo, protože byl docela zhulenej, ale když začal tlačit na věc, tak jsem mu jednu do břicha vrazil. Oklepal se, a vrazil ji mě. Takhle jsme si jich asi deset vyměnili, usmáli se na sebe a šel jsem na barák. Vzhledem k tomu, že jsem byl jako provianták, tak jsme sloužili Dozorčího kuchyně. Byl to docela vopruz. DK měl na starosti celou směnu v kuchyni. S kuchaři takový problém nebyl, ale horší to bylo s úklidem apod. Pokud jsme dostali do směny mazáky či supráky, tak ty jsem v kuchyni moc neviděl. Pokud se dozorčí útvaru ptal, kde jsou, tak jsme je většinou kryli a hned se volalo na barák ať dorazí. Úklid většinou za ně obstarávali draci z jejich baráku. Průser také nastal, když došlo jídlo. To se v době od ledna 1997 stávalo docela často, protože došlo k restrukuralizaci v armádě a major, který sloužil jako náčelník proviantu byl odejit jako velitel čtyy na RZ a náčelníkem proviantu se stali pprap. Sudek a Švejk. Dvě ucha, kteří vylezli z vojenské akademie a byli o 2 roky mladší než já. Bohužel oba z počátku vojnu strašně žrali, ale plánovat kuchyni nezvládali. Takže se stávalo, že na řízky bylo hovězí, apod.

Ještě jsem zapomněl zmínit Vánoce. Většina mazáků chtěla jet domů na Vánoce, tak jsme souhlasili s tím, že mi pojedeme domů na Silvestra. Obecně platilo, že jedna polovina pojede na Vánoce a druhá na Silvestra. Vánoce na vojně byly docela příjemné. Mezi námi se vytvořilo pouto, takže to bylo jako taková rodina. Byla slavnostní večere, přípitek a tak podobně. Jelikož jsme měli dobrou náladu, tak jsme mazákům koupili dvě krabičky "Máček" a vyzdobili cigaretami stromeček. Samotné

Moje základní vojenská služba na Klondajku

Martin Korec 3/3

Vánoce jsme si ještě udělali ve skladu. Hodně jídla a nějaký ten alkohol.

Jednoho dne po Novém roce jsem měl službu DK a najednou mi volá Sudek, že s ním mám jít za velitelem útvaru. V té době byl velitelem útvaru pplk. Krejčí. Docela se mi stáhla prdel, protože to docela smrdělo nějakým průserem. Tak jsem tam hned naklusal. Sudek už tam seděl. Zahlásil jsem se a dostal jsem pokyn, ať se posadím. Dostal jsem nabídku, jestli nechci dělat jakéhosi zástupce náčelníka proviantu s tím, že bych plánoval jídlo, objednával a účtoval. Podmínkou bylo, že nebudu mít žádné služby, jestli mi to tedy nevádí. Takováto nabídka se samozřejmě neodmítá. A tak jsem začal šéfovat proviantu na Klondajku... . Dostal jsem asi hodinové školení od bývalého proviantáka a od bývalé o.z., která účtovala. Nic těžkého to nebylo, jen se vejít do finančních norem a zajistit pestrost stravy. Chlapý v proviantu a v kuchyni byli touto zprávou velice nadšeni, protože jsme si mohli navzájem krýt průsery. Dále jsme konečně mohli dorovnat průsery, které vznikly během našeho "dračení". Ve skladu chybělo asi 550 kg brambor, 15 kg sýru cihla, v sumě asi tak 300 konzerv a další "drobnosti". Vše bylo samozřejmě použito na bufet pro mazáky. Jak jsem již zmiňoval, musel jsem se s plánováním jídla vejít do finančních norem (už si je nepamatují, ale myslím, že to bylo tak 75,60 Kč na den). Což byl problém, ale obvyklou záchranou byl naplánovaný nedělní "Grenadýrský pochod". Jedná se o brambory, těstoviny a slaninu se zelím. Vzhledem k tomu, že v neděli nikdo v kasárnách nebyl, nikdo neremcal a cena byla asi 4,50 Kč za porci, takže se dalo evidentně ušpóřit. Na práci jsem si nestěžoval. Dostal jsem kancelář společně s písaři na štábu a dělal jsem takovou úřednickou práci, která mi na vojně vyhovovala. Gumy z baráku jsem viděl akorát na obědě, a to se na mě museli usmívat, protože jsme je obsluhovali a záleželo tak na velikosti porce, kterou dostanou. Samozřejmě byli oblíbení a neoblíbení. Abych si také ale posypal popel na hlavu... Když přijeli v únoru noví draci (nástup leden 2000), tak jsme byli také jak utržení z řetězu. Pamatují si, že když jsme se dozvěděli, kdy přijedou, tak ten den jsme to jeli pořádně zapít a upřímně řečeno jsem se také choval jak hovado. Ale to bylo asi z euforie, že už nejsme nejmladší. Jak jsem již psal.. opět fakt. Pamatují si, že jsem dělal na chodbě taky pěkný bordel a že jsem seřval jednoho draka, jak si to vlastně představuje. Později jsme byli výborní kamarádi. Jen tuto historku mi stále mlátil o hlavu... .

Samostatnou epizodou jsou moje "útěky" z vojny. Pamatují si několik klíčových a ty ostatní byly podobné. V té době jsem měl novou přítelkyni co studovala v Praze a přemýšlel jsem, jak se k za ní třeba i během týdne dostat. A jelikož jsem měl jít k zubaři, tak jsem si napsal propustku na ošetření k zubaři. Ráno jsem jel do města gumákem (autobus co vozil VZP na útvar). V deset hodin jsem byl ošetřen a hurá na autobus do Prahy. Tam jsem byl do večera. Posledním autobusem jsem byl v Dobříši a většinou jsem vždy někoho chytil, kdo jel zpět na Klondajk. Dalším způsobem, kterým jsem si prodlužoval pobyt doma, bylo KVOP (krátkodobé volno k opuštění posádky). V pátek ráno, když přijíždělo pečivo, jsem si počkal na pekaře. Vlezl jsem si do kabiny a nechal se odvézt do Dobříše a v 10 hodin dopoledne jsem už byl v Jablonci. Nikdy to neprasklo a vždy se kamarádům nějak povedlo mě zakrýt. Takto jsem je to naučil také a vždy to vyšlo. Jednou jsem od náčelníka nedostal KVOP a to si dovolil hodně... . Ale nějak mi to ani nevádilo, protože jsem měl měsíční uzávěrku, kterou jsem potřeboval dodělat. Tak jsem zůstal na štábu až do 17,00 hodin. Najednou přišel do kanceláře Dozorčí útvaru a nenechal si vysvětlit, že mám práci a prostě jsem toho

musel nechat. Tak jsem se naštval a jelikož jsem měl podepsanou průběžku (tj. od soboty od 15,00 do neděle do služby nebo do večerky), tak jsem se sbalil a opět načerno odjel na celý víkend domů. Nějakým omylem mi ale někdo napsal službu DK na neděli a na pondělí. Jenže kvůli tomu se mi nechtělo vracet na Klondajk tak brzo, tak jsem poprosil kolegu, jestli by si na rozdělení nešel v neděli stoupnout za mě. Prošlo to až moc hladce, ale vše bylo v pořádku. A v podstatě takto jsem opouštěl Klondajk neustále.

Dalším momentem, který mi utkvěl v hlavě byl jeden velký průser, který se mohl stát jenom nám. Kolega provianták se dozvěděl, že bude tatínkem. Což se ale muselo oslavit. Ale vzhledem k tomu, že jsme ten víkend poslali naše draky domů a vzali za ně službu v kuchyni, tak jsme nikam nemohli. Tudíž, že budeme slavit v proviantu ve sklepě, v bramborárně. Ale jakýmsi nedopatřením kolega zapomněl zamknout hlavní vchod do proviantu a na chodbě se svítilo. Jak tak ale slavíme, tak se v bramborárně najedou otevřou dveře a tam stál DU a nějak nedokázal pochopit důvod. Naše slavná pětka šla nakonec až do hlášení. Zato to byla historka, která letěla celým útvarem. Vzhledem k tomu, že nás všechny zavřít nemohli, protože by neměl kdo vařit, tak exemplárně potrestali jen jednoho a ostatní dostali "beziny" (bez vycházek). Každé 3 hodiny jsme se měli hlásit DU, že tam jsme a on nám podepsal nějaký papír. Jenže byl květen, červen a my se pravidelně jezdili koupat na Ameriku. Tudíž jsme na nějaké podpisy kašlali. Nastal 1. červen a byl mezinárodní den dětí. Náš útvar se byl v Dobříši prezentovat a my jsme dostali za úkol uvařit vojenský guláš. Dobrovolně jsme se přihlásili, že ho uvaříme. Začali jsme vařit tak o půlnoci, protože to bylo asi 100 litrů guláše. Ráno nás přišel zkontrolovat velitel roty kpt. Kasper. Dokonce nás pochválil, což bylo asi poprvé za celou vojnu a řekl, ať se za hodinu stavíme, že nám zruší beziny a dá průběžku. Jenže mi neměli ani jeden podpis za poslední týden. Holt jsme to riskli a já si nějaké podpisy z knihy DK vymyslel. A ono to prošlo. Od té doby to takto fungovalo u dobrých kamarádů.

Během vycházek jsme se byli podívat i na Karlštejně a asi dvakrát jsme absolvovali Karlštejnskou stezku. Na cestě z hradu jsme se zastavili v každé hospodě na jedno. Z těchto akcí jsme pořizovali i fotky, ale bohužel jsme o film přišli.

Abych se ještě vrátil k šikaně. I já jsem se jednoho dne stal mazákem a dostal jsem draka. Je faktem, že všichni z nás, co jsme si užili ten první měsíc po přijímači na Klondajku, tak jsme si vzali jen nějaké věci co nám chyběly do kompletu a draky jsme nějak netrápili, spíše jsme je "chránili" před dalšími mazáky, kteří strašně vyrostli, ale v době kdy byli draci, tak byli nejvíce zabrdění. Na druhou stranu je fakt, že tím, že jsme tam byli nakonec nejdéle, tak tam byla jakási přirozené autorita a občas jsem byl nucen i několikrát zasáhnout, protože to lezlo přes únosnou mez. Samozřejmě, že jsme našim drakům udělali občas Saigon nebo podobně, ale v porovnání s tím, co jsme zažili my, to byl pionýrský tábor. Je to samozřejmě ale ovlivněno úhlem pohledu.

Do vlastního objektu "C" jsem se šel podívat snad jen dvakrát. Teď toho docela lituji, ale v té době mě to opravdu nezajímalo.

Dalším zajímavým rituálem, který mi zůstal v paměti, je "pálení jedničky". Souvisí to se stříháním metru. Jakmile nastane poslední den na vojně, tak se pálí jednička jako symbol posledního dne. V podstatě se na buzeráku udělala jedna velká

jednička z modráků, krémů na boty a z podobných nesmyslů, které se nevrací a zapálilo se to. Byl kolem toho samozřejmě bordel, alkohol. Nakonec to dopadlo tak, že na nás zavolali místní hasiče se vše uhasili proudem vody a nás rozehnali.

Co říci závěrem .. ? Přikláním se k názoru, že v této formě to byl opravdu ztracený rok. Rok flákání, zašívání, ale i rok plných zážitků, které mi do konce života nikdo nevezme. Našel jsem spoustu přátel, kteří mi zůstali dodnes, našel jsem kamaráda, který už bohužel není mezi námi a na kterého mám

ty nejkrásnější vzpomínky, protože jsem s ním prožil to nejtěžší, co jsem za ten rok poznal. Samozřejmě ty ošklivé vzpomínky časem mizí a zůstávají jen ty pěkné. Doufám, že jich ještě několik časem přidám a umožním Vám tak nahlédnout do míst, která již nyní neexistují.

Článek a vzpomínky bych chtěl věnovat Petymu, který už není mezi námi, zemřel v roce 2001.

Martin Korec, 2007



Dvoři, Petrák, Martin a Pety
"Oslava" Vánoce 1999 v kanceláři proviantu

